

סדר תיקון כרת

משנה מסכת כריתות

פרק א

א. שלשים ושש כריתות בתורה הבא על האם ועל אשת האב ועל הכלה הבא על הזכור ועל הבהמה והאשה המביאה את הבהמה עליה הבא על אשה ובתה ועל אשת איש הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנדה המגדף והעובד ע"ז והנותן מזרעו למולך ובעל אוב המחלל את השבת וטמא שאכל את הקדש והבא למקדש טמא האוכל חלב ודם נותר פגול השוחט והמעלה בחוץ האוכל חמץ בפסח והאוכל והעושה מלאכה ביום הכפורים המפטם את השמן והמפטם את הקטורת והסך בשמן המשחה הפסח והמילה במצות עשה. ב. על אלו חייבים על זדונם כרת ועל שגגתם חטאת ועל לא הודע שלהן אשם תלוי חוץ מן המטמא מקדש וקדשיו מפני שהוא בעולה ויורד דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אף המגדף שנאמר (במדבר ט"ו) תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה יצא מגדף שאינו עושה מעשה. ג. שמביאות קרבן ונאכל ויש מביאות ואינו נאכל ויש אינן מביאות אלו מביאות קרבן ונאכל המפלת כמין בהמה

חיה ועוף דברי רבי מאיר וחכמים אומרים עד שיהא בו מצורת האדם המפלת סנדל או שליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך וכן שפחה שהפילה מביאה קרבן ונאכל. ד. אלו מביאות ואינו נאכל המפלת ואין ידוע מה הפילה וכן שתי נשים שהפילו אחת ממין פטור ואחת ממין חובה אמר רבי יוסי אימתי בזמן שהלכו זו למזרה וזו ולמערב אבל אם היו שתיהן עומדות כאחת מביאות קרבן ונאכל. ה. אלו שאינן מביאות המפלת שפיר מלא מים מלא דם מלא גנינים המפלת כמין דגים וחגבים שקצים ורמשים המפלת יום ארבעים ויוצא דופן רבי שמעון מחייב ביוצא דופן. ו. המפלת אור לשמנים ואחד בית שמאי פוטרין מן הקרבן בית הלל מחייבים אמרו בית הלל לבית שמאי מאי שנא אור לשמנים ואחד מיום שמנים ואחד אם שוה לו לטומאה לא ישוה לו לקרבן אמרו להם בית שמאי לא אם אמרתם במפלת יום שמנים ואחד שכן יצאה בשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן תאמרו במפלת אור לשמנים ואחד שלא יצאה בשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן אמרו להן בית הלל והרי המפלת יום שמנים ואחד שחל להיות בשבת תוכיח שלא יצאה בשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן וחייבת בקרבן אמרו להם בית שמאי לא אם אמרתם במפלת יום שמנים ואחד שחל להיות בשבת שאף על פי שאינו ראוי לקרבן יחיד ראוי לקרבן צבור תאמרו במפלת אור לשמנים ואחד שאין הלילה ראוי לא לקרבן יחיד ולא לקרבן צבור הדמים אינן מוכיחין שהמפלת בתוך מלאת דמיה טמאין ופטורה מן הקרבן. ז. האשה שיש עליה ספק חמשה זיבות וספק חמשה לידות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה חמש לידות ודאות חמש זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים והשאר עליה חובה מעשה שעמדו קינים בירושלים בדינרי זהב אמר רבן שמעון בן גמליאל המעון הזה לא

אלין הלילה עד שיהו בדינרין נכנס לבית דין ולימד האשה שיש עליה חמש לידות ודאות חמש זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה ועמדו קינים בו ביום ברבעתים.

פרק ב

א. ארבעה מחוסרי כפורים וארבעה מביאין על הזדון כשגגה אלו הן מחוסרי כפורים הזב והזבה והיולדת והמצורע רבי אליעזר בן יעקב אומר גר מחוסר כפרה עד שיזרק עליו הדם ונזיר ליינו ותגלחתו וטומאתו. ב. אלו מביאין על הזדון כשגגה הבא על השפחה ונזיר שנטמא ועל שבועת העדות ועל שבועת הפקדון. ג. חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה וחמשה מביאים קרבן עולה ויורד אלו מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה הבא על השפחה ביאות הרבה ונזיר שנטמא טומאות הרבה והמקנא לאשתו על ידי אנשים הרבה ומצורע שנתנגע נגעים הרבה הביא צפוריו ונתנגע לא עלו לו עד שיביא את חטאתו רבי יהודה אומר עד שיביא את אשמו. ד. האשה שילדה ולדות הרבה הפילה בתוך שמנים נקבה וחזרה והפילה בתוך שמנים נקבה והמפלת תאומים רבי יהודה אומר מביאה על הראשון ואינה מביאה על השני מביאה על השלישי ואינה מביאה על הרביעי. אלו מביאין קרבן עולה ויורד על שמיעת הקול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו והיולדת והמצורע ומה בין השפחה לבין כל העריות שלא שוותה להן לא בעונש ולא בקרבן שכל העריות בחטאת והשפחה באשם כל העריות בנקבה ושפחה בזכר כל העריות אחד האיש ואחד האשה

שווין במכות ובקרבתן ובשפחה לא השוה את האיש לאשה במכות ולא את האשה לאיש בקרבן כל העריות עשה בהן את המערה כגומר וחייב על כל ביאה וביאה זה חומר החמיר בשפחה שעשה בה את המזיד כשוגג. ה. איזו היא שפחה כל שחציה שפחה וחציה בת חורין שנאמר (ויקרא י"ט) והפדה לא נפדתה דברי רבי עקיבא רבי ישמעאל אומר זו היא שפחה ודאית רבי אלעזר בן עזריה אומר כל העריות מפורשות ומה שיור אין לנו אלא שחציה שפחה וחציה בת חורין. ו. כל העריות אחד גדול ואחד קטן הקטן פטור אחד ער ואחד ישן הישן פטור אחד שוגג ואחד מזיד השוגג בחטאת והמזיד בהכרת.

פרק ג

א. אמרו לו אכלת חלב מביא חטאת עד אומר אכל ועד אומר לא אכל אשה אומרת אכל ואשה אומרת לא אכל מביא אשם תלוי עד אומר אכל והוא אומר לא אכלתי פטור שנים אומרים אכל והוא אומר לא אכלתי רבי מאיר מחייב אמר רבי מאיר אם הביאוהו שנים למיתה חמורה לא יביאוהו לקרבן הקל אמרו לו מה אם ירצה לומר מזיד הייתי. ב. אכל חלב וחלב בהעלם א' אינו חייב אלא חטאת אחת אכל חלב ודם ונותר ופיגול בהעלם אחד חייב על כל אחד ואחד זה חומר במינין הרבה ממין אחד וחומר במין אחד ממינין הרבה שאם אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית ממין אחד חייב משני מינין פטור. ג. וכמה ישהה האוכלן כאילו אכלן קליות דברי רבי מאיר וחכמים אומרים עד שישהה מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס אכל אוכלין טמאין ושתה משקין טמאין שתה

רביעית יין ונכנס למקדש ושהה כדי אכילת פרס רבי אליעזר אומר אם הפסיק בה או שנתן לתוכו מים כל שהוא פטור.ד. יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד טמא שאכל את החלב והיה נותר מן מוקדשים וביום הכפורים רבי מאיר אומר אם היתה שבת והוציאו בפיו חייב אמרו לו אינו מן השם. ה. יש בא ביאה אחת וחייב עליה שש חטאות הבא על בתו חייב עליה משום בתו ואחותו ואשת אחיו ואשת אחי אביו ואשת איש ונדה והבא על בת בתו חייב עליה משום בת בתו וכלתו ואחות אשתו ואשת אחי אביו ואשת איש ונדה רבי יוסי אומר אם עבר הזקן ונשאה חייב עליה משום אשת אב וכן הבא על בת אשתו ועל בת בת אשתו. ו. הבא על חמותו חייב עליה משום חמותו וכלתו ואחות אשתו ואשת אחי אביו ואשת איש ונדה וכן הבא על אם חמותו ועל אם חמיו רבי יוחנן בן נורי אומר הבא על חמותו חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמיו אמרו לו שלשתן שם אחד הן. ז. אמר רבי עקיבא שאלתי את רבן גמליאל ואת רבי יהושע באטלס של אמאום שהלכו ליקח בהמה למשתה בנו של רבן גמליאל הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו בהעלם אחד מהו חייב אחת על כולן או אחת על כל אחת ואחת ואמרו לי לא שמענו אבל שמענו הבא על חמש נשיו נדות בהעלם אחד שהוא חייב על כל אחת ואחת ורואין אנו שהדברים קל וחומר. ח. ועוד שאלן רבי עקיבא אבר המדולדל בבהמה מהו אמרו לו לא שמענו אבל שמענו באבר המדולדל באדם שהוא טהור שכך היו מוכי שחין בירושלים עושין הולך לו ערב פסח אצל הרופא וחותכו עד שהוא מניח בו כשעורה ותוחבו בסירה והוא נמשך ממנו והלה עושה פסחו והרופא עושה פסחו ורואין אנו שהדברים קל וחומר. ט. ועוד שאלן רבי עקיבא השוחט חמשה זבחים בחוץ

בהעלם אחד מהו חייב אחת על כולם או אחת על כל אחת ואחת אמרו לו לא שמענו אמר רבי יהושע שמעתי באוכל מזבח אחד בחמשה תמחויים בהעלם אחד שהוא חייב על כל אחד ואחד משום מעילה ורואה אני שהדברים קל וחומר אמר רבי שמעון לא כך שאלן רבי עקיבא אלא באוכל נותר מחמשה זבחים בהעלם אחד מהו חייב אחת על כולן או אחת על כל אחת ואחת אמרו לו לא שמענו אמר רבי יהושע שמעתי באוכל מזבח אחד בחמשה תמחויים בהעלם אחד שהוא חייב על כל אחת ואחת משום מעילה ורואה אני שהדברים קל וחומר אמר רבי עקיבא אם הלכה נקבל ואם לדין יש תשובה אמר לו השב אמר לו לא אם אמרת ממעילה שעשה בה את המאכיל כאוכל ואת המהנה כנהנה צירף המעילה לזמן מרובה תאמר בנותר שאין בו אחד מכל אלו. י. אמר רבי עקיבא שאלתי את רבי אליעזר העושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה מעין מלאכה אחת בהעלם אחת מה הוא חייב אחת על כולן או אחת על כל אחת ואחת אמר לי חייב על כל אחת ואחת מקל וחומר ומה אם הנדה שאין בה תוצאות הרבה וחטאות הרבה חייב על כל אחת ואחת שבת שיש בה תוצאות הרבה וחטאות הרבה אינו דין שיהא חייב על כל אחת ואחת אמרתי לו לא אם אמרת בנדה שיש בה שתי אזהרות שהוא מוזהר על הנדה והנדה מוזהרת עליו תאמר בשבת שאין בה אלא אזהרה אחת אמר לי הבא על הקטנות יוכיח שאין בהם אלא אזהרה אחת וחייב על כל אחת ואחת אמרתי לו לא אם אמרת בבא על הקטנות שאף על פי שאין בהן עכשיו יש בהן לאחר זמן תאמר בשבת שאין בה לא עכשיו ולא לאחר זמן אמר לי הבא על הבהמה יוכיח אמרתי לו בהמה כשבת.

א. ספק אכל חלב ספק לא אכל ואפילו אכל ספק יש בו כשיעור ספק שאין בו חלב ושומן לפניו אכל את אחד מהן ואין ידוע איזו מהן אכל אשתו ואחותו עמו בבית שגג באחת מהן ואין ידוע באיזו מהן שגג שבת ויום חול ועשה מלאכה באחת מהן ואין ידוע באיזו מהם עשה מביא אשם תלוי. ב. כשם שאם אכל חלב וחלב בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאת אחת כך על לא הודע שלהן אינו מביא אלא אשם אחד אם היתה ידיעה בינתיים כשם שהוא מביא חטאת על כל אחת ואחת כך הוא מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת כשם שאם אכל חלב ודם נותר ופיגול בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת כך על לא הודע שלהן מביא אשם תלוי על כל אחד ואחד חלב ונותר לפניו אכל אחד מהם ואין ידוע איזה מהם אכל אשתו ונדה ואחותו עמו בבית שגג באחת מהן ואין ידוע באיזה מהן שגג שבת ויום הכפורים ועשה מלאכה בין השמשות ואין ידוע באיזה מהם עשה רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר אמר רבי יוסי לא נחלקו על העושה מלאכה בין השמשות שהוא פטור שאני אומר מקצת מלאכה עשה מהיום ומקצתה למחר ועל מה נחלקו על העושה בתוך היום ואין ידוע אם בשבת עשה ואם ביום הכפורים עשה או על העושה ואין ידוע מעין איזו מלאכה עשה רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר אמר רבי יהודה פוטרו היה רבי יהושע אף מאשם תלוי. ג. רבי שמעון שזורי ורבי שמעון אומרים לא נחלקו על דבר שהוא משום שם אחד שהוא חייב ועל מה נחלקו על דבר שהוא משום שני שמות שרבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר אמר רבי יהודה אפילו

נתכוון ללקט תאנים ולקט ענבים ענבים ולקט תאנים שחורות ולקט לבנות לבנות ולקט שחורות רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר אמר רבי יהודה תמה אני אם יפטר בה רבי יהושע אם כן למה נאמר אשר חטא בה פרט למתעסק.

פרק ה

א. דם שחיטה בבהמה בחיה ובעופות בין טמאים ובין טהורים דם נחירה ודם עיקור ודם הקזה שהנפש יוצאה בו חייבים עליו דם הטחול דם הלב דם ביצים דם דגים דם חגבים דם התמצית אין חייבין עליהן רבי יהודה מחייב בדם התמצית. ב. רבי עקיבא מחייב על ספק מעילות אשם תלוי וחכמים פוטרין ומודה רבי עקיבא שאין מביא את מעילתו עד שתתודע לו ויביא עמה אשם ודאי אמר רבי טרפון מה לזה מביא שתי אשמות אלא יביא מעילה וחומשה ויביא אשם בשני סלעים ויאמר אם ודאי מעלתי זו מעילתי וזה אשמי ואם ספק המעות נדבה ואשם תלוי שממין שהוא מביא על הודע מביא על לא הודע. ג. אמר לו רבי עקיבא נראים דבריך במעילה מעוטה הרי שבא על ידו ספק מעילה במאה מנה לא יפה לו שיביא אשם בשתי סלעים ואל יביא ספק מעילה במאה מנה הא מודה רבי עקיבא לרבי טרפון במעילה מועטת האשה שהביאה חטאת העוף ספק אם עד שלא נמלקה נודע לה שילדה ודאי תעשנה ודאי שממין שהיא מביאה על לא הודע מביאה על הודע. ד. חתיכה של חולין וחתיכה של קדש אכל אחת מהן ואין ידוע איזו מהן אכל פטור רבי עקיבא מחייב באשם תלוי אכל את השניה מביא אשם ודאי אכל אחד הראשונה ובא

אחר ואכל את השניה זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי דברי רבי עקיבא רבי שמעון אומר שניהם מביאים אשם אחד רבי יוסי אומר אין שנים מביאים אשם אחד. ה. חתיכה של חולין וחתיכה של חלב אכל אחת מהן ואין ידוע איזו מהן אכל מביא אשם תלוי את השניה מביא חטאת אכל אחד את הראשונה ובא אחר ואכל את השניה זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי דברי ר"ע רבי שמעון אומר שניהם מביאים חטאת אחת רבי יוסי אומר אין שנים מביאים חטאת אחת. ו. חתיכה של חלב וחתיכה של קדש אכל את אחת מהן ואין ידוע איזו מהן אכל מביא אשם תלוי אכל את השניה מביא חטאת ואשם ודאי אכל אחד את הראשונה ובא אחר ואכל את השניה זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי רבי שמעון אומר שניהם מביאים חטאת ואשם רבי יוסי אומר אין שנים מביאים חטאת ואשם. ז. חתיכה של חלב וחתיכה של חלב קדש אכל את אחת מהן ואין ידוע איזו מהן אכל מביא חטאת רבי עקיבא אומר מביא אשם תלוי אכל את השניה מביא שתי חטאות ואשם ודאי אכל אחד את הראשונה ובא אחר ואכל את השניה זה מביא חטאת וזה מביא חטאת רבי עקיבא אומר זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי רבי שמעון אומר זה חטאת וזה חטאת ושניהם מביאים אשם אחד רבי יוסי אומר אין שנים מביאים אשם אחד. ח. חתיכה של חלב וחתיכה של חלב נותר אכל את אחת מהן ואין ידוע את איזו מהם אכל מביא חטאת ואשם תלוי אכל את השניה מביא שלש חטאות אכל אחד את הראשונה ובא אחר ואכל את השניה זה מביא חטאת ואשם תלוי וזה מביא חטאת ואשם תלוי רבי שמעון אומר זה חטאת וזה חטאת ושניהם מביאים חטאת אחת רבי יוסי אומר כל חטאת שהיא באה על חטא אין שנים מביאים אותה.

א. המביא אשם תלוי ונודע לו שלא חטא אם עד שלא נשחט יצא וירעה בעדר דברי רבי מאיר וחכמים אומרים ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה רבי אליעזר אומר יקרב שאם אינו בא על חטא זה הרי הוא בא על חטא אחר אם משנשחט נודע לו הדם ישפך והבשר יצא לבית השרפה נזרק הדם הבשר יאכל רבי יוסי אומר אפילו הדם בכוס יזרק והבשר יאכל. ב. אשם ודאי אינו כן אם עד שלא נשחט יצא וירעה בעדר משנשחט הרי זה יקבר נזרק הדם הבשר יצא לבית השרפה שור הנסקל אינו כן אם עד שלא נסקל יצא וירעה בעדר משנסקל מותר בהנאה עגלה ערופה אינה כן אם עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר משנערפה תקבר במקומה שעל ספק באה מתחלתה כפרה ספיקה והלכה לה. ג. רבי אליעזר אומר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום ובכל שעה שירצה והיא נקראת אשם חסידים אמרו עליו על בבא בן בוטי שהיה מתנדב אשם תלוי בכל יום חוץ מאחר יום הכפורים יום אחד אמר המעון הזה אלו היו מניחים לי הייתי מביא אלא אומרים לי המתן עד שתכנס לספק וחכמים אומרים אין מביאין אשם תלוי אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. ד. חייבי חטאות ואשמות ודאין שעבר עליהן יום הכפורים חייבין להביא לאחר יום הכפורים חייבי אשמות תלויין פטורים מי שבא על ידו ספק עברה ביום הכפורים אפילו עם חשכה פטור שכל היום מכפר. ה. האשה שיש עליה חטאת העוף ספק שעבר עליה יום הכפורים חייבת להביא לאחר יום הכפורים מפני שמכשרתה לאכול בזבחים חטאת העוף הבאה על ספק אם משנמלקה נודע לה הרי

זו תקבר. ו. המפריש שתי סלעים לאשם ולקח בהן שני אילים לאשם אם היה אחד מהן יפה שתי סלעים יקרב לאשמו והשני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה לקח בהן שני אילים לחולין אחד יפה שתי סלעים ואחד יפה עשרה זוז היפה שתי סלעים יקרב לאשמו והשני למעילתו אחד לאשם ואחד לחולין אם היה של אשם יפה שתי סלעים יקרב לאשמו והשני למעילתו ויביא עמה סלע וחומשה. ז. המפריש חטאתו ומת לא יביאנה בנו אחריו ולא יביאנה מחטא על חטא אפילו על חלב שאכל אמש לא יביאנו על חלב שאכל היום שנאמר (ויקרא ד') קרבנו על חטאתו שיהא קרבנו לשם חטאו. ח. מביאין מהקדש כשבה שעירה מהקדש שעירה כשבה מהקדש כשבה ושעירה תורין ובני יונה מהקדש תורין ובני יונה עשירית האיפה כיצד הפריש לכשבה או לשעירה העני יביא עוף העני יביא עשירית האיפה הפריש לעשירית האיפה העשיר יביא עוף העשיר יביא כשבה ושעירה הפריש כשבה או שעירה ונסתאבו אם רצה יביא בדמיהן עוף הפריש עוף ונסתאב לא יביא בדמיו עשירית האיפה שאין לעוף פדיון. ט. רבי שמעון אומר כבשים קודמין לעזים בכל מקום יכול מפני שהן מובחרין מהן תלמוד לומר (ויקרא ד') ואם כבש יביא קרבנו לחטאת מלמד ששניהם שקולין תורין קודמין לבני יונה בכל מקום יכול מפני שהן מובחרין מהן תלמוד לומר (שם /ויקרא/ י"ב) ובן יונה או תור לחטאת מלמד ששניהן שקולין האב קודם לאם בכל מקום יכול שכבוד האב עודף על כבוד האם תלמוד לומר (שם /ויקרא/ י"ט) איש אמו ואביו תיראו מלמד ששניהם שקולים אבל אמרו חכמים האב קודם לאם בכל מקום מפני שהוא ואמו חייבין בכבוד אביו וכן בתלמוד תורה אם זכה הבן לפני הרב קודם את האב בכל מקום מפני שהוא ואביו חייבין בכבוד רבו.

מסכת חולין

פרק א

א. הכל שוחטין ושחיטתן כשרה חוץ מחרש שוטה וקטן שמא יקלקלו בשחיטתן וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן שחיטתן כשרה שחיטת נכרי נבלה ומטמאה במשא השוחט בלילה וכן הסומא ששחט שחיטתו כשרה השוחט בשבת וביום הכפורים אף על פי שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה. ב. השוחט במגל יד בצור ובקנה שחיטתו כשרה הכל שוחטין ולעולם שוחטין ובכל שוחטין חוץ ממגל קציר והמגירה והשינים והציפורן מפני שהן חונקין השוחט במגל קציר בדרך הליכתה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין ואם החליקו שיניה הרי היא כסכין. ג. השוחט מתוך הטבעת ושייר בה מלא החוט על פני כולה שחיטתו כשרה רבי יוסי בר יהודה אומר מלא החוט על פני רובה. ד. השוחט מן הצדדין שחיטתו כשרה המולק מן הצדדין מליקתו פסולה השוחט מן העורף שחיטתו פסולה המולק מן העורף מליקתו כשרה השוחט מן הצואר שחיטתו כשרה המולק מן הצואר מליקתו פסולה שכל העורף כשר למליקה וכל הצואר כשר לשחיטה נמצא כשר בשחיטה פסול במליקה כשר במליקה פסול בשחיטה. ה. כשר בתורין פסול בבני יונה כשר בבני יונה פסול בתורין תחלת הציהוב בזה ובזה פסול. ו. כשר בפרה פסול בעגלה כשר בעגלה פסול בפרה כשר בכהנים פסול

בלוים כשר בלוים פסול בכהנים טהור בכלי חרש טמא בכל הכלים
טהור בכל הכלים טמא בכלי חרש טהור בכלי עץ טמא בכלי מתכות
טהור בכלי מתכות טמא בכלי עץ החייב בשקדים המרים פטור
במתוקים החייב במתוקים פטור במרים. ז. התמד עד שלא החמיץ אינו
ניקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה משהחמיץ ניקח בכסף מעשר ואינו
פוסל את המקוה האחין השותפין כשחייבין בקלבון פטורין ממעשר
בהמה כשחייבין במעשר בהמה פטורים מן הקלבון כל מקום שיש מכר
אין קנס וכל מקום שיש קנס אין מכר כל מקום שיש מיאון אין חליצה
וכל מקום שיש חליצה אין מיאון כל מקום שיש תקיעה אין הבדלה וכל
מקום שיש הבדלה אין תקיעה יום טוב שחל להיות בערב שבת תוקעין
ולא מבדילין במוצאי שבת מבדילין ולא תוקעין כיצד מבדילין המבדיל
בין קדש לקדש רבי דוסא אומר בין קדש חמור לקדש הקל.

פרק ב

א. השוחט אחד בעוף ושנים בבהמה שחיטתו כשרה ורובו של אחד
כמוהו רבי יהודה אומר עד שישחוט את הוורידין חצי אחד בעוף ואחד
וחצי בבהמה שחיטתו פסולה רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה שחיטתו
כשרה. ב. השוחט שני ראשין כאחד שחיטתו כשרה שנים אוחזין בסכין
ושוחטין אפילו אחד למעלה ואחד למטה שחיטתו כשרה. ג. התיז את
הראש בבת אחת פסולה היה שוחט והתיז את הראש בבת אחת אם יש
בסכין מלא צואר כשרה היה שוחט והתיז שני ראשים בבת אחת אם יש
בסכין מלא צואר אחד כשרה במה דברים אמורים בזמן שהולך ולא

הביא או הביא ולא הוליך אבל אם הוליך והביא אפילו כל שהוא אפילו באיזמל כשרה נפלה סכין ושחטה אף על פי ששחטה כדרכה פסולה שנאמר (דברים כ"ז) וזבחת ואכלת מה שאתה זובח אתה אוכל נפלה סכין והגביהה נפלו כליו והגביהן השחיז את הסכין ועף ובא חבירו ושחט אם שהה כדי שחיטה פסולה רבי שמעון אומר אם שהה כדי ביקור. ד. שחט את הוושט ופסק את הגרגרת או שחט את הגרגרת ופסק את הושט או ששחט אחד מהן והמתין לה עד שמתה או שהחליד את הסכין תחת השני ופסקו רבי ישבב אומר נבילה רבי עקיבא אומר טריפה כלל אומר רבי ישבב משום רבי יהושע כל שנפסלה בשחיטתה נבלה כל ששחיטתה כראוי ודבר אחר גרם לה ליפסל טריפה והודה לו רבי עקיבא. ה. השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם כשרים ונאכלים בידים מסואבות לפי שלא הוכשרו בדם רבי שמעון אומר הוכשרו בשחיטה. ו. השוחט את המסוכנת רבן שמעון בן גמליאל אומר עד שתפרכס ביד וברגל רבי אליעזר אומר דיה אם זינקה אומר רבי שמעון אף השוחט בלילה ולמחר השכים ומצא כתלים מלאים דם כשרה שזינקה וכמדת רבי אליעזר וחכמים אומרים עד שתפרכס או ביד או ברגל או עד שתכשכש בזנבה אחד בהמה דקה ואחד בהמה גסה בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה פסולה שאינה אלא הוצאת נפש בלבד במה דברים אמורים שהיתה בחזקת מסוכנת אבל אם היתה בחזקת בריאה אפילו אין בה אחד מכל הסימנים הללו כשרה. ז. השוחט לנכרי שחיטתו כשרה ורבי אליעזר פוסל אומר רבי אליעזר אפילו שחטה שיאכל הנכרי מחצר כבד שלה פסולה שסתם מחשבת נכרי לע"ז אומר רבי יוסי קל וחומר הדברים ומה במקום שהמחשבה פוסלת במוקדשין אין הכל הולך אלא אחר העובד מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין אינו

דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט. ח. השוחט לשם הרים לשם גבעות לשם ימים לשם נהרות לשם מדברות שחיטתו פסולה שנים אוחזים בסכין ושוחטין אחד לשם אחד מכל אלו ואחד לשם דבר כשר שחיטתו פסולה. ט. אין שוחטין לא לתוך ימים ולא לתוך נהרות ולא לתוך כלים אבל שוחט הוא לתוך עוגא של מים ובספינה על גבי כלים אין שוחטין לגומא כל עיקר אבל עושה גומא בתוך ביתו בשביל שיכנס הדם לתוכה ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את המינין. י. השוחט לשם עולה לשם זבחים לשם אשם תלוי לשם פסח לשם תודה שחיטתו פסולה ורבי שמעון מכשיר שנים אוחזין בסכין ושוחטין אחד לשם אחד מכל אלו ואחד לשם דבר כשר שחיטתו פסולה השוחט לשם חטאת לשם אשם ודאי לשם בכור לשם מעשר לשם תמורה שחיטתו כשרה זה הכלל כל דבר שנידר ונידב השוחט לשמו אסור ושאינו נידר ונידב השוחט לשמו כשר.

פרק ג

א. אלו טרפות בבהמה נקובת הוושט ופסוקת הגרגרת ניקב קרום של מוח ניקב הלב לבית חללו נשברה השדרה ונפסק החוט שלה ניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כלום הריאה שניקבה או שחסרה רבי שמעון אומר עד שתינקב לבית הסמפונות ניקבה הקיבה ניקבה המרה ניקבו הדקין הכרס הפנימית שניקבה או שנקרע רוב החיצונה רבי יהודה אומר הגדולה טפח והקטנה ברובה המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ נפלה מן הגג נשתברו רוב צלעותיה ודרוסת הזאב רבי יהודה אומר דרוסת הזאב

בדקה ודרוסת ארי בגסה דרוסת הנץ בעוף הזק ודרוסת הגס בעוף הגס זה הכלל כל שאין כמוה חיה טרפה. ב. ואלו כשרות בבהמה ניקבה הגרגרת או שנסדקה עד כמה תחסר רבן שמעון בן גמליאל אומר עד כאיסר האיטלקי נפחתה הגלגלת ולא ניקב קרום של מוח ניקב הלב ולא לבית חללו נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה ניטלה הכבד ונשתייר הימנה כזית המסס ובית הכוסות שניקבו זה לתוך זה ניטל הטחול ניטלו הכליות ניטל לחי התחתון ניטל האם שלה וחרותה בידי שמים הגלודה רבי מאיר מכשיר וחכמים פוסלין. ג. ואלו טרפות בעוף נקובת הוושט פסוקת הגרגרת הכתה חולדה על ראשה מקום שעושה אותה טרפה ניקב הקורקבן ניקבו הדקין נפלה לאור ונחמרו בני מעיה אם ירוקים פסולין אם אדומים כשרים דרסה וטרפה בכותל או שריצתה בהמה ומפרכסת ושהתה מעת לעת ושחטה כשרה. ד. ואלו כשרות בעוף ניקבה הגרגרת או שנסדקה הכתה חולדה על ראשה מקום שאינו עושה אותה טרפה ניקב הזפק רבי אומר אפילו ניטל יצאו בני מעיה ולא נקבו נשתברו גפיה נשתברו רגליה נמרטו כנפיה רבי יהודה אומר אם נטלה הנוצה פסולה. ה. אחוזת הדם והמעושנת והמצוננת ושאכלה הרדופני ושאכלה צואת תרנגולים או ששתת מים הרעים כשרה אכלה סם המות או שהכישה נחש מותרת משום טרפה ואסורה משום סכנת נפשות. ו. סימני בהמה וחיה נאמרו מן התורה וסימני העוף לא נאמרו אבל אמרו חכמים כל עוף הדורס טמא כל שיש לו אצבע יתירה וזפק וקורקבנו נקלף טהור רבי אליעזר בר צדוק אומר כל עוף החולק את רגליו טמא. ז. ובחגבים כל שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים וקרוסולים וכנפיו חופין את רובו רבי יוסי אומר ושמו חגב ובדגים כל שיש לו סנפיר

וקשקשת רבי יהודה אומר שני קשקשין וסנפיר אחד ואלו הן קשקשין
הקבועין בו וסנפירין הפורח בהן.

פרק ז

א. בהמה המקשה לילד והוציא העובר את ידו והחזירו מותר באכילה
הוציא את ראשו אף על פי שהחזירו הרי זה כילוד חותך מעובר
שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה זה הכלל
דבר שגופה אסור שאינו גופה מותר. ב. המבכרת המקשה לילד מחתך
אבר אבר ומשליך לכלבים יצא רובו הרי זה יקבר ונפטרה מן הבכורה.
ג. בהמה שמת עוברת בתוך מעיה והשיט הרועה את ידו ונגע בו בין
בבהמה טמאה בין בבהמה טהורה טהור רבי יוסי הגלילי אומר בטמאה
טמא ובטהורה טהור האשה שמת ולדה בתוך מעיה ופשטה חיה את ידה
ונגעה בו החיה טמאה טומאת שבעה והאשה טהורה עד שיצא הולד. ד.
בהמה המקשה לילד והוציא עובר את ידו וחתכה ואחר כך שחט את אמו
הבשר טהור שחט את אמו ואחר כך חתכה הבשר מגע נבלה דברי רבי
מאיר וחכמים אומרים מגע טרפה שחוטה מה מצינו בטרפה ששחיטתה
מטהרתה אף שחיטת בהמה תטהר את האבר אמר להם רבי מאיר לא
אם טיהרה שחיטת טרפה אותה דבר שגופה תטהר את האבר דבר שאינו
גופה מניין לטרפה ששחיטתה מטהרתה בהמה טמאה אסורה באכילה אף
טרפה אסורה באכילה מה בהמה טמאה אין שחיטתה מטהרתה אף טרפה
לא תטהרנה שחיטתה לא אם אמרת בבהמה טמאה שלא היתה לה שעת
הכושר תאמר בטרפה שהיתה לה שעת הכושר טול לך מה שהבאת הרי

שנולדה טרפה מן הבטן מנין לא אם אמרת בבהמה טמאה שכן אין במינה שחיטה תאמר בטרפה שיש במינה שחיטה בן שמנה חי אין שחיטתו מטהרתו לפי שאין במינו שחיטה. ה. השוחט את הבהמה ומצא בה בן שמנה חי או מת או בן תשעה מת קורעו ומוציא את דמו מצא בן תשעה חי טעון שחיטה וחייב באותו ואת בנו דברי רבי מאיר וחכמים אומרים שחיטת אמו מטהרתו רבי שמעון שזורי אומר אפילו בן שמנה שנים וחורש בשדה שחיטת אמו מטהרתו קרעה ומצא בה בן תשעה חי טעון שחיטה לפי שלא נשחטה אמו. ו. בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה כשרה מן הארכובה ולמעלה פסולה וכן שניטל צומת הגידין נשבר העצם אם רוב הבשר קיים שחיטתו מטהרתו ואם לאו אין שחיטתו מטהרתו. ז. השוחט את הבהמה ומצא בה שליא נפש היפה תאכלנה ואינה מטמאה לא טומאת אוכלין ולא טומאת נבלות הישב עליה מטמאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבלות שליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה סימן ולד באשה וסימן ולד בבהמה המבכרת שהפילה שליא ישליכנה לכלבים ובמוקדשין תקבר ואין קוברין אותה בפרשת דרכים ואין תולין אותה באילן מפני דרכי האמורי.

פרק ה

א. אותו ואת בנו נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין ובמוקדשין כיצד השוחט אותו ואת בנו חולין בחוץ שניהם כשרים והשני סופג את הארבעים קדשים בחוץ הראשון חייב כרת ושניהם פסולים ושניהם סופגים את הארבעים חולין בפנים שניהם

פסולים והשני סופג את הארבעים קדשים בפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול. ב. חולין וקדשים בחוץ הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול וקדשים וחולין בחוץ הראשון חייב כרת ופסול והשני כשר ושניהם סופגים את הארבעים חולין וקדשים בפנים שניהם פסולים והשני סופג את הארבעים קדשים וחולין בפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול חולין בחוץ ובפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול קדשים בחוץ ובפנים הראשון חייב כרת ושניהם פסולים ושניהם סופגים את הארבעים חולין בפנים ובחוץ הראשון פסול ופטור והשני סופג את הארבעים וכשר קדשים בפנים ובחוץ הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול. ג. השוחט ונמצא טרפה השוחט לעבודה זרה והשוחט פרת חטאת ושור הנסקל ועגלה ערופה רבי שמעון פוטר וחכמים מחייבין השוחט ונתנבלה בידו והנוחר והמעקר פטור משום אותו ואת בנו שנים שלקחו פרה ובנה איזה שלקח ראשון ישחוט ראשון ואם קדם השני זכה שחט פרה ואחר כך שני בניה סופג שמונים שחט שני בניה ואחר כך שחטה סופג את הארבעים שחטה ואת בתה ואת בת בתה סופג שמונים שחטה ואת בתה ואחר כך שחט בתה סופג את הארבעים סומכוס אומר משום רבי מאיר סופג שמונים בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה לחבירו צריך להודיעו אמה מכרתי לשחוט בתה מכרתי לשחוט ואלו הן ערב יום טוב האחרון של חג וערב יום טוב הראשון של פסח וערב עצרת וערב ראש השנה וכדברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל אמר רבי יהודה אימתי בזמן שאין לו ריוח אבל יש לו ריוח אין צריך להודיעו ומודה רבי יהודה במוכר את האם לחתן ואת הבת לכלה שצריך להודיע בידוע ששניהם שוחטין ביום אחד.

ד. בארבעה פרקים אלו משחיטין את הטבח בעל כרחו אפילו שור שוה אלף דינרין ואין לו ללוקח אלא דינר כופין אותו לשחוט לפיכך אם מת מת ללוקח אבל בשאר ימות השנה אינו כן לפיכך אם מת מת למוכר. ה. יום אחד האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה את זו דרש שמעון בן זומא נאמר במעשה בראשית (בראשית א) יום אחד ונאמר באותו ואת בנו (ויקרא כב) יום אחד מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה אף יום אחד האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה.

פרק ו

א. כיסוי הדם נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין אבל לא במוקדשין ונוהג בחיה ובעוף במזומן ובשאינו מזומן ונוהג בכוי מפני שהוא ספק ואין שוחטין אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסין את דמו. ב. השוחט ונמצא טרפה והשוחט לע"ז והשוחט חולין בפנים וקדשים בחוץ חיה ועוף הנסקלים רבי מאיר מחייב וחכמים פוטרין השוחט ונתנבלה בידו הנוחר והמעקר פטור מלכסות. ג. חרש שוטה וקטן ששחטו ואחרים רואין אותם חייב לכסות בינן לבין עצמם פטור מלכסות וכן לענין אותו ואת בנו ששחטו ואחרים רואין אותן אסור לשחוט אחריהם בינן לבין עצמן רבי מאיר מתיר לשחוט אחריהן וחכמים אוסרים ומודים שאם שחט שאינו סופג את הארבעים. ד. שחט מאה חיות במקום אחד כיסוי אחד לכולן מאה עופות במקום אחד כיסוי אחד לכולן חיה ועוף במקום אחד כיסוי אחד לכולן רבי יהודה אומר

שחט חיה יכסנה ואחר כך ישחוט את העוף שחט ולא כסה וראהו אחר חייב לכסות כסהו ונתגלה פטור מלכסות כסהו הרוח חייב לכסות. ה. דם שנתערב במים אם יש בו מראית דם חייב לכסות נתערב ביין רואין אותו כאילו הוא מים נתערב בדם הבהמה או בדם החיה רואין אותו כאילו הוא מים רבי יהודה אומר אין דם מבטל דם. ו. דם הניתז ושעל הסכין חייב לכסות אמר רבי יהודה אימתי בזמן שאין שם דם אלא הוא אבל יש שם דם שלא הוא פטור מלכסות. ז. במה מכסין ובמה אין מכסין מכסין בזבל הדק ובחול הדק בסיד ובחרסית ובלבנה ובמגופה שכתשן אבל אין מכסין לא בזבל הגס ולא בחול הגס ולא בלבנה ומגופה שלא כתשן ולא יכפה עליו את הכלי כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל דבר שמגדל בו צמחין מכסין בו ושאינו מגדל צמחין אין מכסין בו.

פרק ז

א. גיד הנשה נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין ובמוקדשים ונוהג בבהמה ובחיה בירך של ימין ובירך של שמאל ואינו נוהג בעוף מפני שאין לו כף ונוהג בשליל רבי יהודה אומר אינו נוהג בשליל וחלבו מותר ואין הטבחין נאמנין על גיד הנשה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים נאמנין עליו ועל החלב. ב. שולח אדם ירך לנכרי שגיד הנשה בתוכה מפני שמקומו ניכר הנוטל גיד הנשה צריך שיטול את כולו רבי יהודה אומר כדי לקיים בו מצות נטילה. ג. האוכל מגיד הנשה כזית סופג ארבעים אכלו ואין בו כזית חייב אכל מזה כזית ומזה כזית סופג שמונים רבי יהודה אומר אינו סופג אלא ארבעים. ד. ירך

שנתבשלה בה גיד הנשה אם יש בה בנותן טעם הרי זו אסורה כיצד משערין אותה כבשר בלפת. ה. גיד הנשה שנתבשל עם הגידים בזמן שמכירו בנותן טעם ואם לאו כולן אסורין והרוטב בנותן טעם וכן חתיכה של נבלה וכן חתיכה של דג טמא שנתבשלו עם החתיכות בזמן שמכירן בנותן טעם ואם לאו כולן אסורות והרוטב בנותן טעם. ו. נוהג בטהורה ואינו נוהג בטמאה רבי יהודה אומר אף בטמאה אמר רבי יהודה והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה ועדיין בהמה טמאה מותרת להן אמרו לו בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו.

פרק ח

א. כל הבשר אסור לבשל בחלב חוץ מבשר דגים וחגבים ואסור להעלותו עם הגבינה על השלחן חוץ מבשר דגים וחגבים הנודר מן הבשר מותר בבשר דגים וחגבים העוף עולה עם הגבינה על השלחן ואינו נאכל דברי בית שמאי ובית הלל אומרים לא עולה ולא נאכל אמר רבי יוסי זו מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל באיזה שלחן אמרו בשולחן שאוכל עליו אבל בשולחן שסודר עליו את התבשיל נותן זה בצד זה ואינו חושש. ב. צורר אדם בשר וגבינה במטפחת אחת ובלבד שלא יהו נוגעין זה בזה רבן שמעון בן גמליאל אומר שני אכסנאין אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין. ג. טיפת חלב שנפלה על החתיכה אם יש בה בנותן טעם באותה חתיכה אסור ניער את הקדרה אם יש בה בנותן טעם באותה קדרה אסור הכחל קורעו ומוציא את חלבו לא קרעו אינו עובר עליו הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו

אינו עובר עליו המעלה את העוף עם הגבינה על השלחן אינו עובר בלא תעשה. ד. בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה אסור לבשל ואסור בהנאה בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טמאה בשר בהמה טמאה בחלב בהמה טהורה מותר לבשל ומותר בהנאה רבי עקיבא אומר חיה ועוף אינם מן התורה שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו שלש פעמים פרט לחיה ולעוף ולבהמה טמאה רבי יוסי הגלילי אומר נאמר (דברים י"ד) לא תאכלו כל נבלה ונאמר (שם/דברים י"ד/) לא תבשל גדי בחלב אמו את שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב תלמוד לומר בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם. ה. קבת נכרי ושל נבלה הרי זו אסורה המעמיד בעור של קבה כשרה אם יש בנותן טעם הרי זו אסורה כשרה שינקה מן הטרפה קבתה אסורה טרפה שינקה מן הכשרה קבתה מותרת מפני שכנוס במיעיה. ו. חומר בחלב מבדם וחומר בדם מבחלב חומר בחלב שהחלב מועלין בו וחייבין עליו משום פגול ונותר וטמא מה שאין כן בדם וחומר בדם שהדם נוהג בבהמה וחיה ועוף בין טמאים ובין טהורים וחלב אינו נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד.

פרק ט

א. העור והרוטב והקיפה והאלל והעצמות והגידין והקרנים והטלפים מצטרפין לטמא טומאת אוכלים אבל לא טומאת נבלות כיוצא בו השוחט בהמה טמאה לנכרי ומפרכסת מטמאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבלות עד שתמות או עד שיתיז את ראשה ריבה לטמא טומאת אוכלין

ממה שריבה לטמא טומאת נבלות רבי יהודה אומר האלל המכונס אם יש בו כזית במקום אחד חייב עליו. ב. אלו שעורותיהן כבשרן עור האדם ועור חזיר של ישוב רבי יוסי אומר אף עור חזיר הבר ועור חטוטרות של גמל הרכה ועור הראש של עגל הרך ועור הפרסות ועור בית הבושת ועור השליל ועור שתחת האליה ועור האנקה והכח והלטאה והחומט רבי יהודה אומר הלטאה כחולדה וכולן שעייבדן או שהילך בהן כדי עבודה טהורין חוץ מעור האדם רבי יוחנן בן נורי אומר שמנה שרצים יש להן עורות. ג. המפשיט בבהמה ובחיה בטהורה ובטמאה בדקה ובגסה לשטיח כדי אחיזה ולחמת עד שיפשיט את החזה המרגיל כולו חבור לטומאה ליטמא ולטמא עור שעל הצואר ר' יוחנן בן נורי אומר אינו חבור וחכמים אומרים חבור עד שיפשיט את כולו. ד. עור שיש עליו כזית בשר הנוגע בציב היוצא ממנו ובשערה שכנגדו טמא היו עליו כשני חצאי זיתים מטמא במשא ולא במגע דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר לא במגע ולא במשא ומודה רבי עקיבא בשני חצאי זיתים שתחבן בקיסם והסיטן שהוא טמא ומפני מה רבי עקיבא מטהר בעור מפני שהעור מבטלן. ה. קולית המת וקולית המוקדשים הנוגע בהן בין סתומים בין נקובים טמא קולית נבלה וקולית השרץ הנוגע בהן סתומים טהורים נקובים כל שהוא מטמא במגע מנין שאף במשא תלמוד לומר הנוגע והנושא את שבא לכלל מגע בא לכלל משא לא בא לכלל מגע לא בא לכלל משא. ו. ביצת השרץ המרוקמת טהורה ניקבה כל שהוא טמאה עכבר שחציו בשר וחציו אדמה והנוגע בבשר טמא באדמה טהור רבי יהודה אומר אף הנוגע באדמה שכנגד הבשר טמא. ז. האבר והבשר המדולדלין בבהמה מטמאין טומאת אוכלין במקומן וצריכין הכשר נשחטה בהמה הוכשרו בדמיה דברי רבי מאיר ורבי שמעון אומר לא

הוכשרו מתה הבהמה הבשר צריך הכשר האבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר נבלה דברי רבי מאיר ורבי שמעון מטהר. ח. האבר והבשר המדולדלין באדם טהורין מת האדם הבשר טהור האבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר מן המת דברי רבי מאיר ורבי שמעון מטהר.

פרק י

א. הזרוע והלחיים והקבה נוהגין בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין אבל לא במוקדשין שהיה בדין ומה אם החולין שאינן חייבין בחזה ושוק חייבין במתנות קדשים שחייבין בחזה ושוק אינו דין שחייבין במתנות תלמוד לומר (ויקרא ז') ואתן אותם לאהרן הכהן ולבניו לחק עולם אין לו אלא מה שאמור בענין. ב. כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן ונפדו חייבין בבכורה ובמתנות ויוצאין לחולין להגזז ולהעבד וולדן וחלבן מותר לאחר פדיונן והשוחטן בחוץ פטור ואין עושין תמורה ואם מתו יפדו חוץ מן הבכור ומן המעשר כל שקדם הקדשן את מומן או מום עובר להקדישן ולאחר מכאן נולד להם מום קבוע ונפדו פטורין מן הבכורה ומן המתנות ואינן יוצאין לחולין להגזז ולהעבד וולדן וחלבן אסור לאחר פדיונן והשוחטן בחוץ חייב ועושין תמורה ואם מתו יקברו. ג. בכור שנתערב במאה בזמן שמאה שוחטין את כולן פטורין את כולן אחד שוחט את כולן פטורין לו אחד השוחט לכהן ולנכרי פטור מן המתנות והמשתתף עמהן צריך שירשום ואם אמר חוץ מן המתנות פטור מן המתנות אמר מכור לי בני מעיה של פרה והיו

בהן מתנות נותנן לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים לקח הימנו במשקל נותנן לכהן ומנכה לו מן הדמים. ד. גר שנתגייר והיתה לו פרה נשחטה עד שלא נתגייר פטור משנתגייר חייב ספק פטור שהמוציא מחבירו עליו הראיה איזהו הזרוע מן הפרק של ארכובה עד כף של יד והוא של נזיר וכנגדו ברגל שוק רבי יהודה אומר שוק מן הפרק של ארכובה עד סובך של רגל איזהו לחי מן הפרק של לחי עד פיקה של גרגרת.

פרק יא

א. ראשית הגז נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין אבל לא במוקדשין חומר בזרוע ובלחיים ובקיבה מראשית הגז שהזרוע והלחיים והקיבה נוהגים בבקר ובצאן במרובה ובמועט וראשית הגז אינו נוהג אלא ברחלות ואינו נוהג אלא במרובה. ב. וכמה הוא מרובה בית שמאי אומרים שתי רחלות שנאמר (ישעיה ז) יחיה איש עגלת בקר ושתי צאן וב"ה אומרים חמש שנא' (שמואל א' כ"ה) חמש צאן עשויות רבי דוסא בן הרכינס אומר חמש רחלות גוזזות מנה מנה ופרס חייבות בראשית הגז וחכמים אומרים חמש רחלות גוזזות כל שהן וכמה נותנין לו משקל חמש סלעים ביהודה שהן עשר סלעים בגליל מלובן ולא צואי כדי לעשות ממנו בגד קטן שנאמר (דברים י"ח) תתן לו שיהא בו כדי מתנה לא הספיק ליתנו לו עד שצבעו פטור לבנו ולא צבעו חייב הלוקח גז צאנו של נכרי פטור מראשית הגז הלוקח גז צאנו של חברו אם שייר המוכר המוכר חייב לא שייר הלוקח חייב היו לו שני

מינים שחופות ולבנות מכר לו שחופות אבל לא לבנות זכרים אבל לא נקבות זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו.

פרק יב

א. שלוח הקן נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין אבל לא במוקדשין חומר בכסוי הדם משלוח הקן שכסוי הדם נוהג בחיה ובעוף במזומן ובשאין מזומן ושלוח הקן אינו נוהג אלא בעוף ואינו נוהג אלא בשאינו מזומן איזהו שאינו מזומן כגון אווזין ותרנגולין שקננו בפרדס אבל אם קננו בבית וכן יוני הרדסיאות פטור משילוח. ב. עוף טמא פטור מלשלח עוף טמא רובץ על ביצי עוף טהור וטהור רובץ על ביצי עוף טמא פטור מלשלח קורא זכר רבי אליעזר מחייב וחכמים פוטרין. ג. היתה מעופפת בזמן שכנפיה נוגעות בקן חייב לשלח אין כנפיה נוגעות בקן פטור מלשלח אין שם אלא אפרוח אחד או ביצה אחת חייב לשלח שנאמר (דברים כ"ב) קן קן מכל מקום היו שם אפרוחין מפריחין או ביצים מוזרות פטור מלשלח שנאמר (שם /דברים כ"ב/) והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים מה אפרוחין בני קיימא אף ביצים בני קיימא יצאו מוזרות ומה הביצים צריכין לאמן אף האפרוחים צריכין לאמן יצאו מפריחין שלחה וחזרה שלחה וחזרה אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב שנאמר (דברים כ"ב) שלח תשלח אמר הריני נוטל את האם ומשלח את הבנים חייב לשלח שנאמר שלח תשלח את האם נוטל הבנים והחזירן לקן ואחר כך חזרה האם עליהם פטור מלשלח. ד. הנוטל אם על הבנים רבי יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכמים

אומרים משלח ואינו לוקה זה הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין לוקין עליה. ה. לא יטול אדם אם על בנים אפילו לטהר את המצורע ומה אם מצוה קלה שהיא כאיסור אמרה תורה (דברים כ"ב) למען ייטב לך והארכת ימים קל וחומר על מצות חמורות שבתורה.

מסכת יומא

פרק א

א. שבעת ימים קודם יום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פלהדרין ומתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול רבי יהודה אומר אף אשה אחרת מתקינין לו שמא תמות אשתו שנאמר (ויקרא ט"ז) וכפר בעדו ובעד ביתו ביתו זו אשתו אמרו לו אם כן אין לדבר סוף. ב. כל שבעת הימים הוא זורק את הדם ומקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות ומקריב את הראש ואת הרגל ושאר כל הימים אם רצה להקריב מקריב שכהן גדול מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש. ג. מסרו לו זקנים מזקני בית דין וקורין לפניו בסדר היום ואומרים לו אישי כהן גדול קרא אתה בפוך שמא שכחת או שמא לא למדת ערב יום כפורים שחרית מעמידין אותו בשער מזרח ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה. ד. כל שבעת הימים לא היו מונעין ממנו מאכל ומשתה ערב יום הכפורים עם חשיכה לא היו מניחים אותו לאכול הרבה מפני שהמאכל מביא את השינה. ה. מסרוהו

זקני בית דין לזקני כהונה והעלוהו לעליית בית אבטינס והשביעוהו ונפטרו והלכו להם ואמרו לו אישי כהן גדול אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחנו ושליח בית דין משביעין אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך הוא פורש ובוכה והן פורשין ובוכין. ו. אם היה חכם דורש ואם לאו תלמידי חכמים דורשין לפניו ואם רגיל לקרות קורא ואם לאו קורין לפניו ובמה קורין לפניו באיוב ובעזרא ובדברי הימים זכריה בן קבוטל אומר פעמים הרבה קריתי לפניו בדניאל. ז. בקש להתנמנם פרחי כהונה מכין לפניו באצבע צרדה ואומרים לו אישי כהן גדול עמוד והפג אחת על הרצפה ומעסיקין אותו עד שיגיע זמן השחיטה. ח. בכל יום תורמין את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו בין לפניו בין לאחריו ביום הכפורים מחצות וברגלים מאשמורה הראשונה ולא היתה קריאת הגבר מגעת עד שהיתה עזרה מלאה מישראל.

פרק ב

א. בראשונה כל מי שרוצה לתרום את המזבח תורם ובזמן שהן מרובין רצין ועולין בכבש וכל הקודם את חברו בארבע אמות זכה ואם היו שניהם שוין הממונה אומר להם הצביעו ומה הן מוציאין אחת או שתים ואין מוציאין אגודל במקדש. ב. מעשה שהיו שניהם שוין ורצין ועולין בכבש ודחף אחד מהן את חברו ונפל ונשברה רגלו וכיון שראו בית דין שבאין לידי סכנה התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפייס ארבע פייסות היו שם וזה הפייס הראשון. ג. הפייס השני מי שוחט מי זורק מי

מדשן מזבח הפנימי ומי מדשן את המנורה ומי מעלה אברים לכבש הראש והרגל ושתי הידים העוקץ והרגל החזה והגרה ושתי הדפנות והקרבים והסלת והחביתין והיין שלשה עשר כהנים זכו בו אמר בן עזאי לפני רבי עקיבא משום רבי יהושע דרך הלוכו היה קרב. ד. הפייס השלישי חדשים לקטרת בואו והפיסו והרביעי חדשים עם ישנים מי מעלה אברים מן הכבש ולמזבח. ה. תמיד קרב בתשעה בעשרה באחד עשר בשנים עשר לא פחות ולא יותר כיצד עצמו בתשעה בחג ביד אחד צלוחית של מים הרי כאן עשרה בין הערבים באחד עשר הוא עצמו בתשעה ושנים בידם שני גזירי עצים ובשבת באחד עשר הוא עצמו בתשעה ושנים בידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית של מים. ו. איל קרב באחד עשר הבשר בחמשה הקרבים והסלת והיין בשנים שנים. ז. פר קרב בעשרים וארבעה הראש והרגל הראש באחד והרגל בשנים העוקץ והרגל העוקץ בשנים והרגל בשנים החזה והגרה החזה באחד והגרה בשלשה שתי ידים בשנים שתי דפנות בשנים הקרבים והסלת והיין בשלשה שלשה במה דברים אמורים בקרבנות צבור אבל בקרבן יחיד אם רצה להקריב מקריב הפשטן ונתוחן של אלו ואלו שוין.

פרק ג

א. אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה אם הגיע הרואה אומר ברקאי מתתיא בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר הן. ב. ולמה הוצרכו לכך שפעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר מזרח ושחטו את התמיד והוציאווהו לבית השריפה הורידו

כהן גדול לבית הטבילה זה הכלל היה במקדש כל המיסך את רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קדוש ידים ורגלים. ג. אין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפילו טהור עד שיטבול חמש טבילות ועשרה קדושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום וכולן בקדש על בית הפרוה חוץ מזו בלבד. ד. פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם פשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו הביאו לו את התמיד קרצו ומרק אחר שחיטה על ידו קבל את הדם וזרקו נכנס להקטיר קטורת של שחר ולהטיב את הנרות ולהקריב את הראש ואת האברים ואת החביתין ואת היין. ה. קטורת של שחר היתה קריבה בין דם לאברים של בין הערבים בין אברים לנסכים אם היה כהן גדול זקן או אסטניס מחמין לו חמין ומטילין לתוך הצונן כדי שתפיג צנתן. ו. הביאוהו לבית הפרוה ובקדש היתה פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם קדש ידיו ורגליו ופשט ר"מ אומר פשט קדש ידיו ורגליו ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי לבן לבש וקדש ידיו ורגליו. ז. בשחר היה לובש פלוסין של שנים עשר מנה ובין הערבים הנדוין של שמונה מאות זוז דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בשחר היה לובש של שמונה עשר מנה ובין הערבים של שנים עשר מנה הכל שלשים מנה אלו משל צבור ואם רצה להוסיף מוסיף משלו. ח. בא לו אצל פרו ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב והכהן עומד במזרח ופניו למערב וסומך שתי ידיו עליו ומתודה וכך היה אומר אנא השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי אנא השם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי ככתוב בתורת משה עבדך (ויקרא ט"ז) כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ט. בא לו למזרח העזרה לצפון

המזבח הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו ושם שני שעירים וקלפי היתה שם ובה שני גורלות של אשכרוע היו ועשאן בן גמלא של זהב והיו מזכירין אותו לשבח. י. בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור שלא היו לו אלא שנים ואף הוא עשה מוכני לכיור שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה מונבז המלך היה עושה כל ידות הכלים של יום הכפורים של זהב הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתחו של היכל ואף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה נקנור נעשו נסים לדלתותיו והיו מזכירין אותו לשבח. יא. ואלו לגנאי של בית גרמו לא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים של בית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטורת הגרוס בן לוי היה יודע פרק בשיר ולא רצה ללמד בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב על הראשונים נאמר (משלי י') זכר צדיק לברכה ועל אלו נאמר ושם רשעים ירקב.

פרק ז

א. טרף בקלפי והעלה שני גורלות אחד כתוב עליו לשם ואחד כתוב עליו לעזאזל הסגן בימינו וראש בית אב משמאלו אם של שם עלה בימינו הסגן אומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך ואם של שם עלה בשמאלו ראש בית אב אומר לו אישי כהן גדול הגבה שמאלך נתנן על שני השעירים ואומר לה' חטאת ר' ישמעאל אומר לא היה צריך לומר חטאת אלא לה' והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ב. קשר לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח והעמידו כנגד בית שלוחו ולנשחט כנגד בית שחיטתו בא לו אצל פרו שנייה וסומך שתי ידיו עליו

ומתודה וכך היה אומר אנא השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושך אנא השם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושך ככתוב בתורת משה עבדך (ויקרא י"ו) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ג. שחטו וקבל במזרק את דמו ונתנו למי שהוא ממרס בו על הרובד הרביעי שבהיכל כדי שלא יקרוש נטל מחתה ועלה לראש המזבח ופנה גחלים אילך ואילך וחותרה מן המעוכלות הפנימיות וירד והניחה על הרובד הרביעי שבעזרה. ד. בכל יום היה חותרה בשל כסף ומערה בתוך של זהב והיום חותרה בשל זהב ובה היה מכניס בכל יום חותרה בשל ד' קבין ומערה בתוך של שלשת קבין והיום חותרה בשל שלשת קבין ובה היה מכניס ר' יוסי אומר בכל יום חותרה בשל סאה ומערה בתוך של שלשת קבין והיום חותרה בשל שלשת קבין ובה היה מכניס בכל יום היתה קלה כבדה והיום קלה בכל יום היתה ידה קצרה והיום ארוכה בכל יום היה זהבה ירוק והיום אדום דברי ר' מנחם בכל יום מקריב פרס בשחרית ופרס בין הערבים והיום מוסיף מלא חפניו בכל יום היתה דקה והיום דקה מן הדקה. ה. בכל יום כהנים עולין במזרחו של כבש ויורדין במערבו והיום כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע רבי יהודה אומר לעולם כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע בכל יום כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הכיור והיום מן הקתון של זהב רבי יהודה אומר לעולם כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הקיתון של זהב. ו. בכל יום היו שם ארבע מערכות והיום חמש דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר בכל יום שלש והיום ארבע רבי יהודה אומר בכל יום שתיים, והיום שלש.

פרק ה

א. הוציאו לו את הכף ואת המחתה וחפן מלא חפניו ונתן לתוך הכף הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו וכך היתה מדתה נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו היה מהלך בהיכל עד שמגיע לבין שתי הפרוכת המבדילות בין הקדש ובין קדש הקדשים וביניהן אמה ר' יוסי אומר לא היתה שם אלא פרוכת אחת בלבד שנאמר (שמות כ"ו) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים החיצונה היתה פרופה מן הדרום והפנימית מן הצפון מהלך ביניהן עד שמגיע לצפון הגיע לצפון הופך פניו לדרום מהלך לשמאלו עם הפרוכת עד שהוא מגיע לארון הגיע לארון נותן את המחתה בין שני הבדים צבר את הקטורת על גבי גחלים ונתמלא כל הבית כולו עשן יצא ובא לו בדרך בית כניסתו ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון ולא היה מאריך בתפלתו שלא להבעית את ישראל. ב. משניטל הארון אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים ושתייה היתה נקראת גבוהה מן הארץ שלש אצבעות ועליה היה נותן. ג. נטל את הדם ממי שהיה ממרס בו נכנס למקום שנכנס ועמד במקום שעמד והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה ולא היה מתכוין להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף וכך היה מונה אחת אחת ואחת אחת ושתיים אחת ושלוש אחת וארבע אחת וחמש אחת ושש אחת ושבע יצא והניחו על כן הזהב שבהיכל. ד. הביאו לו את השעיר שחטו וקבל במזרק את דמו נכנס למקום שנכנס ועמד במקום שעמד והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה ולא היה מתכוין להזות לא

למעלה ולא למטה אלא כמצליף וכך היה מונה אחת אחת ואחת אחת ושתים וכו' יצא והניחו על כן השני שהיה בהיכל רבי יהודה אומר לא היה שם אלא כן אחד בלבד נטל דם הפר והניח דם השעיר והזה ממנו על הפרוכת שכנגד הארון מבחוץ אחת למעלה ושבע למטה ולא היה מתכוין וכו' וכך היה מונה וכו' נטל דם השעיר והניח דם הפר והזה ממנו על הפרוכת שכנגד הארון מבחוץ אחת למעלה ושבע למטה וכו' עירה דם הפר לתוך דם השעיר ונתן את המלא בריקן. ה. ויצא אל המזבח אשר לפני ה' זה מזבח הזהב התחיל מחטא ויורד מהיכן הוא מתחיל מקרן מזרחית צפונית מערבית מערבית דרומית דרומית מזרחית מקום שהוא מתחיל החטאת על מזבח החיצון משם היה גומר על מזבח הפנימי ר' אליעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא ועל כולן היה נותן מלמטה למעלה חוץ מזו שהיתה לפניו שעליה היה נותן מלמעלה למטה. ו. הזה על טהרו של מזבח שבע פעמים ושירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון ושל מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בהן. ז. כל מעשה יום הכפורים האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחברו לא עשה כלום הקדים דם השעיר לדם הפר יחזור ויזה מדם השעיר לאחר דם הפר ואם עד שלא גמר את המתנות שבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור ויזה בתחלה בפנים וכן בהיכל וכן במזבח הזהב שכולן כפרה בפני עצמן רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים ממקום שפסק משם הוא מתחיל.

א. שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שניהן שוין במראה ובקומה ובדמים ובלקחתן כאחד ואף על פי שאין שוין כשרין לקח אחד היום ואחד למחר כשרין מת אחד מהן אם עד שלא הגריל מת יקח זוג לשני ואם משהגריל מת יביא זוג אחר ויגריל עליהם בתחלה ויאמר אם של שם מת זה שעלה עליו הגורל לשם יתקיים תחתיו ואם של עזאזל מת זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקיים תחתיו והשני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה שאין חטאת צבור מתה ר' יהודה אומר תמות ועוד אמר רבי יהודה נשפך הדם ימות המשתלח מת המשתלח ישפך הדם. ב. בא לו אצל שעיר המשתלח וסומך שתי ידיו עליו ומתוודה וכך היה אומר אנא השם עוו פשעו חטאו לפניך עמך בית ישראל אנא בשם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים שעוו ושפשעו ושחטאו לפניך עמך בית ישראל ככתוב בתורת משה עבדך לאמר (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעים שם המפורש שהוא יוצא מפי כהן גדול היו כורעים ומשתחווים ונופלים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ג. מסרו למי שהיה מוליכו הכל כשרין להוליכו אלא שעשו הכהנים גדולים קבע ולא היו מניחין את ישראל להוליכו אמר רבי יוסי מעשה והוליכו ערסלא וישראל היה. ד. וכבש עשו לו מפני הבבליים שהיו מתלשים בשערו ואומרים לו טול וצא טול וצא מיקירי ירושלם היו מלוין אותו עד סוכה הראשונה עשר סוכות מירושלם ועד צוק תשעים ריס שבעה ומחצה לכל מיל. ה. על כל סוכה וסוכה אומרים לו הרי מזון והרי מים ומלוין אותו מסוכה לסוכה חוץ מאחרונה שבהן שאינו מגיע עמו לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את

מעשיו. ו. מה היה עושה חולק לשון של זהורית חציו קשר בסלע וחציו קשר בין שתי קרניו ודחפו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד ולא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים בא וישב לו תחת סוכה אחרונה עד שתחשך ומאימתי מטמא בגדים משיצא חוץ לחומת ירושלם ר' שמעון אומר משעת דחייתו לצוק. ז. בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין קרעו והוציא את אימוריהן נתנו במגיס והקטירן על גבי המזבח קלעו במקלעות והוציאו לבית השריפה ומאימתי מטמאין בגדים משיצאו חוץ לחומת העזרה ר' שמעון אומר משיצית האור ברובן. ח. אמרו לו לכהן גדול הגיע שעיר למדבר ומניין היו יודעין שהגיע שעיר למדבר דרכיות היו עושין ומניפין בסודרין ויודעין שהגיע שעיר למדבר אמר ר' יהודה והלא סימן גדול היה להם מירושלים ועד בית חדורו ג' מילין הולכין מיל וחוזרין מיל ושוהין כדי מיל ויודעין שהגיע שעיר למדבר ר' ישמעאל אומר והלא סימן אחר היה להם לשון של זהורית היה קשור על פתחו של היכל וכשהגיע שעיר למדבר היה הלשון מלבין שנאמר (ישעיה א') אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו.

פרק ז

א. בא לו כהן גדול לקרות אם רצה לקרות בבגדי בוץ קורא ואם לא קורא באצטלית לבן משלו חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול וכהן גדול עומד ומקבל וקורא עומד וקורא אחרי מות ואך בעשור וגולל ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה ומברך עליה שמנה ברכות על התורה

ועל העבודה ועל ההודאה ועל מחילת העון ועל המקדש בפני עצמו ועל ישראל בפני עצמן (ועל ירושלים בפני עצמה) ועל הכהנים בפני עצמן ועל שאר התפלה. ב. הרואה כהן גדול כשהוא קורא אינו רואה פר ושעיר הנשרפים והרואה פר ושעיר הנשרפים אינו רואה כהן גדול כשהוא קורא ולא מפני שאינו רשאי אלא שהיתה דרך רחוקה ומלאכת שניהן שוה כאחת. ג. אם בבגדי בוץ קורא קדש ידיו ורגליו פשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו ויצא ועשה את אילו ואת איל העם ואת שבעת כבשים תמימים בני שנה דברי רבי אליעזר רבי עקיבא אומר עם תמיד של שחר היו קרבין ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבין עם תמיד של בין הערבים. ד. קדש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל ועלה ונסתפג הביאו לו בגדי לבן ולבש וקדש ידיו ורגליו נכנס להוציא את הכף ואת המחטה קדש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו ונכנס להקטיר קטורת של בין הערבים ולהטיב את הנרות וקדש ידיו ורגליו ופשט הביאו לו בגדי עצמו ולבש ומלויין אותו עד ביתו ויום טוב היה עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקדש. ה. כהן גדול משמש בשמנה כלים וההדיוט בארבעה בכתונת ומכנסים ומצנפת ואבנט מוסיף עליו כהן גדול חשן ואפוד ומעיל וציץ באלו נשאלין באורים ותומים ואין נשאלין אלא למלך ולבית דין ולמי שהצבור צריך בו.

פרק ח

א. יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה והמלך והכלה ירחצו את פניהם והחיה תנעול את הסנדל דברי רבי אליעזר וחכמים אוסרין. ב. האוכל ככותבת הגסה כמוה וכגרעינתה והשותה מלא לוגמיו חייב כל האוכלין מצטרפין לככותבת וכל המשקין מצטרפין למלא לוגמיו האוכל ושותה אין מצטרפין. ג. אכל ושתה בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאת אחת אכל ועשה מלאכה חייב שני חטאות אכל אוכלין שאינן ראויין לאכילה ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה ושתה ציר או מורייס פטור. ד. התינוקות אין מענין אותן ביום הכפורים אבל מחנכין אותם לפני שנה ולפני שנתים בשביל שיהיו רגילין במצות. ה. עוברה שהריחה מאכילין אותה עד שתשיב נפשה חולה מאכילין אותו על פי בקיאתן ואם אין שם בקיאתן מאכילין אותו על פי עצמו עד שיאמר די. ו. מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אפילו דברים טמאים עד שיאורו עיניו מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו ורבי מתיא בן חרש מתיר ועוד אמר רבי מתיא בן חרש החושש בגרונו מטילין לו סם בתוך פיו בשבת מפני שהוא ספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת. ז. מי שנפלה עליו מפולת ספק הוא שם ספק אינו שם ספק חי ספק מת ספק עובד כוכבים ספק ישראל מפקחין עליו את הגל מצאוהו חי מפקחין עליו ואם מת יניחוהו. ח. חטאת ואשם ודאי מכפרין מיתה ויום הכפורים מכפרין עם התשובה תשובה מכפרת על עבירות קלות על עשה ועל לא תעשה ועל החמורות הוא תולה עד שיבא יום הכפורים ויכפר. ט. האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה אחטא ויום הכפורים מכפר אין יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד

שירצה חברו את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה (ויקרא ט"ז) מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין מי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר (יחזקאל ל"ו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר (ירמיה י"ז) מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל.

מסכת ידים

פרק א

א. מי רביעית נותנין לידים לאחד אף לשנים מחצית לוג לשלשה או לארבעה מלוג לחמשה ולעשרה ולמאה רבי יוסי אומר ובלבד שלא יפחות לאחרון שבהם מרביעית מוסיפין על השניים ואין מוסיפין על הראשונים. ב. בכל הכלים נותנין לידים אפילו בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה אין נותנין לידים לא בדפנות הכלים ולא בשולי המחץ ולא במגופת החבית ולא יתן לחבירו בחפניו מפני שאין ממלאין ואין מקדשין ואין מזין מי חטאת ואין נותנים לידים אלא בכלי ואין מצילין בצמיד פתיל אלא כלים שאין מצילין מיד כלי חרש אלא כלים. ג. המים שנפסלו משתית הבהמה בכלים פוסלים ובקרקעות כשרים נפל לתוכן דיו קומוס וקנקנתום ונשתנו מראיהן פסולין עשה בהם מלאכה או

ששרה בהן פתו פסולין שמעון התימני אומר אפי' נתכוין לשרות בזה ונפל לשני כשרים. ד. הדיח בהם את הכלים או שמיחה בהם את המדות פסולים הדיח בהם כלים מודחים או חדשים כשרים ר' יוסי פוסל בחדשים. ה. המים שהנחתום מטביל בהם את הגלוסקין פסולים וכשהוא מדיח את ידיו בהן כשרים הכל כשרים ליתן לידיים אפילו חרש שוטה וקטן מניח חבית בין ברכיו ונוטל מטה חבית על צדה ונוטל והקוף נוטל לידיים ר' יוסי פוסל בשני אלו.

פרק ב

א. נטל לידו אחת משטיפה אחת ידו טהורה לשני ידיו משטיפה אחת ר"מ מטמא עד שיטול מרביעית נפל ככר של תרומה טהור רבי יוסי מטמא. ב. נטל את הראשונים למקום אחד ואת השניים למקום אחר ונפל ככר של תרומה על הראשונים טמא ועל השניים טהור נטל את הראשונים ואת השניים למקום א' ונפל ככר של תרומה טמא נטל את הראשונים ונמצא על ידיו קיסם או צרור ידיו טמאות שאין המים האחרונים מטהרים אלא המים שעל גבי היד רשב"ג אומר כל שהוא מבריית המים טהור. ג. הידים מיטמאות ומיטהרות עד הפרק כיצד נטל את הראשונים עד הפרק ואת השניים חוץ לפרק וחזרו ליד טהורה נטל את הראשונים ואת השניים חוץ לפרק וחזרו ליד טמאה נטל את הראשונים לידו אחת ונמלך ונטל את השניים לב' ידיו טמאות נטל את הראשונים לב' ידיו ונמלך ונטל את השניים לידו אחת ידו טהורה נטל לידו אחת ושפשפה בחברתה טמאה בראשו או בכותל טהורה נוטלין ד'

וה' זה בצד זה או זה ע"ג זה ובלבד שירפו שיבואו בהם המים. ד. ספק נעשה בהם מלאכה ספק לא נעשה בהם מלאכה ספק יש בהם כשיעור ספק שאין בהם כשיעור ספק טמאים ספק טהורין ספיקן טהור מפני שאמרו ספק הידים ליטמא ולטמא וליטהר טהור ר' יוסי אומר ליטהר טמא כיצד היו ידיו טהורות ולפניו שני ככרים טמאים ספק נגע ספק לא נגע היו ידיו טמאות ולפניו ב' ככרים טהורים ספק נגע ספק לא נגע היו ידיו אחת טמאה ואחת טהורה ולפניו שני ככרים טהורים נגע באחד מהם ספק בטמאה נגע ספק בטהורה נגע היו ידיו טהורות ולפניו שני ככרים א' טמא ואחד טהור נגע באחד מהן ספק בטמא נגע ספק בטהור נגע היו ידיו אחת טמאה ואחת טהורה ולפניו ב' ככרים אחד טמא ואחד טהור נגע בשתיהן ספק טמאה בטמאה וטהורה בטהורה או טהורה בטמאה וטמאה בטהורה הידים כמו שהיו והככרים כמות שהיו.

פרק ג

א. המכניס ידיו לבית המנוגע ידיו תחלות דברי ר"ע וחכ"א ידיו שניות כל המטמא בגדים בשעת מגעו מטמא את הידים להיות תחלות דברי ר"ע וחכ"א להיות שניות אמרו לו לר"ע היכן מצינו שהידיים תחלה בכל מקום אמר להם וכי היאך אפשר להן להיות תחלה אלא א"כ נטמא גופו חוץ מזה האוכלין והכלים שנטמאו במשקין מטמאין את הידים להיות שניות דברי ר' יהושע וחכ"א את שנטמא באב הטומאה מטמא את הידים בולד הטומאה אינו מטמא את הידים אר"ש בן גמליאל מעשה באשה א' שבאת לפני אבא אמרה לו נכנסו ידי לאויר כלי חרש אמר לה בתי ובמה

היתה טומאתה ולא שמעתי מה אמרה לו אמרו חכמים מבואר הדבר את שנטמא באב הטומאה מטמא את הידים בולד הטומאה אינו מטמא את הידים. ב. כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות היד מטמאה את חברתה ד"ר יהושע וחכ"א אין שני עושה שני אמר להם והלא כתבי הקדש שניים מטמאין את הידים אמרו לו אין דנין דברי תורה מדברי סופרים ולא דברי סופרים מדברי תורה ולא דברי סופרים מדברי סופרים. ג. רצועות תפילין עם התפילין מטמאות את הידים רש"א רצועות תפילין אינן מטמאות את הידים. ד. גליון שבספר שמלמעלן ושמלמטן שבתחלה ושבסוף מטמאין את הידים ר"י אומר שבסוף אינו מטמא עד שיעשה לו עמוד. ה. ספר שנמחק ונשתייר בו פ"ה אותיות כפרשת ויהי בנסוע הארון מטמא את הידים מגילה שכתוב בה פ"ה אותיות כפרשת ויהי בנסוע הארון מטמא את הידים כל כתבי הקדש מטמאין את הידים שיר השירים וקהלת מטמאין את הידים ר' יהודה אומר שיר השירים מטמא את הידים וקהלת מחלוקת רי"א קהלת אינו מטמא את הידים ושיר השירים מחלוקת רש"א קהלת מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה אר"ש בן עזאי מקובל אני מפי ע"ב זקן ביום שהושיבו את ר"א ב"ע בישיבה ששיר השירים וקהלת מטמאים את הידים אמר ר"ע חס ושלום לא נחלק אדם מישראל על שיר השירים שלא תטמא את הידים שאין כל העולם כלו כדאי כיום שניתן בו ש"ה לישראל שכל כתובים קדש ושיר השירים קודש קדשים ואם נחלקו לא נחלקו אלא על קהלת א"ר יוחנן בן יהושע בן חמיו של ר"ע כדברי ב"ע כך נחלקו וכן גמרו.

א. בו ביום נמנו וגמרו על עריבת הרגלים שהוא משני לוגין ועד תשעה קבין שנסדקה שהיא טמאה מדרס שר"ע אומר עריבת הרגלים כשמה.
ב. בו ביום אמרו כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשום חובה חוץ מן הפסח ומן החטאת הפסח בזמנו והחטאת בכל זמן רא"א אף האשם הפסח בזמנו והחטאת והאשם בכל זמן אר"ש בן עזאי מקובלני מפי שבעים ושנים זקן ביום שהושיבו את ר"א בן עזריה בישיבה שכל הזבחים הנאכלין שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חוץ מן הפסח ומן החטאת לא הוסיף בן עזאי אלא העולה ולא הודו לו חכמים. ג. בו ביום אמרו עמון ומואב מה הן בשביעית גזר ר"ט מעשר עני וגזר ר"א בן עזריה מעשר שני א"ר ישמעאל אלעזר בן עזריה עליך ראייה ללמד שאתה מחמיר שכל המחמיר עליו ראייה ללמד אמר לו ר"א בן עזריה ישמעאל אחי אני לא שניתי מסדר השנים טרפון אחי שינה ועליו ראייה ללמד השיב ר"ט מצרים חוץ לארץ עמון ומואב חוץ לארץ מה מצרים מעשר עני בשביעית אף עמון ומואב מעשר עני בשביעית השיב ר"א בן עזריה בבל ח"ל עמון ומואב ח"ל מה בבל מעשר שני בשביעית אף עמון ומואב מעשר שני בשביעית אמר ר"ט מצרים שהיא קרובה עשאוה מעשר עני שיהיו עניי ישראל נסמכים עליה בשביעית אף עמון ומואב שהם קרובים נעשים מעשר עני שיהיו עניי ישראל נסמכים עליהם בשביעית אמר לו ר"א בן עזריה הרי אתה כמהנן ממון ואין אתה אלא כמפסיד נפשות קובע אתה את השמים מלהוריד טל ומטר שנאמר (מלאכי ג')

היקבע אדם אלהים כי אתם קובעים אותי ואמרתם במה קבענוך המעשר והתרומה א"ר יהושע הריני כמשיב על טרפון אחי אבל לא לענין דבריו מצרים מעשה חדש ובבל מעשה ישן והנדון שלפנינו מעשה חדש ידון מעשה חדש ממעשה חדש ואל ידון מעשה חדש ממעשה ישן מצרים מעשה זקנים ובבל מעשה נביאים והנדון שלפנינו מעשה זקנים ידון מעשה זקנים ממעשה זקנים ואל ידון מעשה זקנים ממעשה נביאים נמנו וגמרו עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית וכשבא ר' יוסי בן דורמסקית אצל רבי אליעזר בלוד אמר לו מה חדוש היה לכם בבית המדרש היום אמר לו נמנו וגמרו עמון ומואב מעשרים מעשר עני בשביעית בכה רבי אליעזר ואמר (תהלים כה) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם צא ואמור להם אל תחושו למנינכם מקובל אני מרבן יוחנן בן זכאי ששמע מרבו ורבו מרבו עד הלכה למשה מסיני שעמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית. ד. בו ביום בא יהודה גר עמוני ועמד לפניו בבית המדרש אמר להם מה אני לבא בקהל אמר לו ר"ג אסור אתה אמר לו ר' יהושע מותר אתה א"ל ר"ג הכתוב אומר (דברים כג) לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי וגו' אמר לו רבי יהושע וכי עמונים ומואבים במקומן הן כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות שנאמר (ישעיה י) ואסיר גבולות עמים ועתידותיהם שוסתי ואוריד כביר יושבים א"ל ר"ג הכתוב אומר (ירמיה מט) ואחרי כן אשיב את שבות בני עמון וכבר חזרו א"ל ר' יהושע הכתוב אומר (עמוס ט') ושבתי את שבות עמי ישראל ויהודה ועדיין לא שבו התירוהו לבא בקהל. ה. תרגום שבעזרא ושבדניאל מטמא את הידים תרגום שכתבו עברית ועברית שכתבו תרגום וכתב עברי אינו מטמא את הידים לעולם אינו מטמא עד שיכתבנו אשורית על העור ובדיו. ו. אומרים צדוקים

קובלין אנו עליכ' פרושים שאתם אומרים כתבי הקודש מטמאין את הידים וספרי הומריס אינו מטמא את הידים א"ר יוחנן בן זכאי וכי אין לנו על הפרושים אלא זו בלבד הרי הם אומרים עצמות חמור טהורים ועצמות יוחנן כהן גדול טמאים אמרו לו לפי חבתן היא טומאתן שלא יעשה אדם עצמות אביו ואמו תרוודות אמר להם אף כתבי הקדש לפי חבתן היא טומאתן וספרי הומריס שאינן חביבין אינן מטמאין את הידים. ז. אומרים צדוקין קובלין אנו עליכם פרושים שאתם מטהרים את הנצוק אומרים הפרושים קובלין אנו עליכם צדוקי' שאתם מטהרי' את אמת המים הבאה מבית הקברו' אומרים צדוקין קובלין אנו עליכם פרושים שאתם אומרים שורי וחמורי שהזיקו חייבין ועבדי ואמתי שהזיקו פטורין מה אם שורי וחמורי שאיני חייב בהם מצות הרי אני חייב בנזקן עבדי ואמתי שאני חייב בהן מצות אינו דין שאהא חייב בנזקן אמרו להם לא אם אמרתם בשורי וחמורי שאין בהם דעת תאמרו בעבדי ובאמתי שיש בהם דעת שאם אקניטם ילך וידליק גדישו של אחר ואהא חייב לשלם. ח. אמר צדוקי גלילי קובל אני עליכם פרושים שאתם כותבין את המושל עם משה בגט אומרים פרושים קובלין אנו עליך צדוקי גלילי שאתם כותבים את המושל עם השם בדף ולא עוד אלא שאתם כותבין את המושל מלמעלן ואת השם מלמטן שנאמר (שמות ה') ויאמר פרעה מי ה' אשר אשמע בקולו לשלח את ישראל וכשלקה מהו אומר (שם /שמות/ ט) ה' הצדיק.

מסכת מקוואות

א. שש מעלות במקואות זו למעלה מזו וזו למעלה מזו מי גבאים שתה טמא ושתה טהור טמא שתה טמא ומילא בכלי טהור טמא שתה טמא ונפל ככר של תרומה אם הדיח טמא ואם לא הדיח טהור. ב. מלא בכלי טמא ושתה טהור טמא מלא בכלי טמא ומלא בכלי טהור טמא מלא בכלי טמא ונפל ככר של תרומה אם הדיח טמא ואם לא הדיח טהור. ג. נפלו מים טמאים ושתה טהור טמא: נפלו מים טמאים ומלא בכלי טהור טמא נפלו מים טמאים ונפל ככר של תרומה אם הדיח טמא ואם לא הדיח טהור ר' שמעון אומר בין שהדיח בין שלא הדיח טמא. ד. נפל לתוכן מת או שהלך בהן הטמא ושתה טהור טהור אחד מי גבאים מי בורות מי שיחים מי מערות מי תמציות שפסקו ומקואות שאין בהם ארבעים סאה בשעת הגשמים הכל טהור פסקו הגשמים הקרובים לעיר ולדרך טמאים והרחוקים טהורין עד שיהלכו רוב בני אדם. ה. מאימתי טהרתן בית שמאי אומרים משירבו וישטופו ובית הלל אומרים רבו אף על פי שלא שטפו ר' שמעון אומר שטפו אף על פי שלא רבו כשרין לחלה וליטול מהן לידיים. ו. למעלה מהן מי תמציות שלא פסקו שתה טמא ושתה טהור טהור שתה טמא ומלא בכלי טהור טהור שתה טמא ונפל ככר של תרומה אף על פי שהדיח טהור מלא בכלי טמא ושתה טהור מלא בכלי טמא ומלא בכלי טהור טהור מלא בכלי טמא ונפל ככר של תרומה אף על פי שהדיח טהור נפלו מים טמאים ושתה טהור נפלו מים טמאים ומלא בכלי טהור טהור נפלו מים טמאים ונפל ככר של תרומה אף על פי שהדיח טהור כשרים לתרומה וליטול מהם לידיים. ז. למעלה

מהן מקוה שיש בו ארבעים סאה שבו טובלין ומטבילין למעלה מהן מעין שמימיו מועטין ורבו עליו מים שאובין שוה למקוה לטהר באשבורן ולמעין להטביל בו בכל שהוא. ח. למעלה מהן מים מוכין שהן מטהרין בזוחלין למעלה מהן מים חיים שבהן טבילה לזבים והזייה למצורעים וכשרים לקדש מהן מי הטאת.

פרק ב

א. הטמא שירד לטבול ספק טבל ספק לא טבל אפילו טבל ספק יש בו ארבעים סאה ספק אין בו שני מקואות אחד יש בו ארבעים סאה ואחד שאין בו טבל באחד מהם ואינו יודע באי זה מהן טבל ספיקו טמא. ב. מקוה שנמדד ונמצא חסר כל טהרות שנעשו על גביו למפרע בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים טמאות במה דברים אמורים בטומאה חמורה אבל בטומאה קלה כגון אכל אוכלים טמאים ושתה משקין טמאים בא ראשו ורובו במים שאובים או שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין וירד לטבול ספק טבל ספק לא טבל אפילו טבל ספק יש בו ארבעים סאה ספק אין בו שני מקואות אחד יש בו ארבעים סאה ואחד שאין בו טבל באחד מהן ואינו יודע באיזה מהן טבל ספיקו טהור רבי יוסי מטמא שר' יוסי אומר כל דבר שהוא בחזקת טומאה לעולם הוא בפסולו עד שיודע שטהר אבל ספיקו ליטמא ולטמא טהור. ג. ספק מים שאובין שטהרו חכמי' ספק נפלו ספק לא נפלו אפילו נפלו ספק יש בהם ארבעים סאה ספק אין בהם שני מקואות אחד יש בו ארבעים סאה ואחד אין בו נפל לאחד מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפל ספיקו טהור מפני שיש

לו במה יתלה היו שניהם פחותים מארבעים סאה ונפל לא' מהם ואינו יודע לאיזה מהן נפל ספיקו טמא שאין לו במה יתלה. ד. רבי אליעזר אומר רביעית מים שאובין בתחלה פוסלין את המקוה ושלשה לוגין על פני המים וחכמים אומרים בין בתחלה בין בסוף שיעורו שלשה לוגין. ה. מקוה שיש בו שלש גומות של מים שאובין של לוג לוג אם ידוע שנפל לתוכו ארבעים סאין מים כשרין עד שלא הגיעו לגומא השלישית כשר ואם לאו פסול ור' שמעון מכשיר מפני שהוא כמקוה סמוך למקוה. ו. המסנן את הטיט לצדדין ומשכו ממנו שלשה לוגין כשר היה תולש ומשכו ממנו שלשה לוגין פסול ור' שמעון מכשיר מפני שלא נתכוין לשאוב. ז. המניח קנקנים בראש הגג לנגבן ונתמלאו מים רבי אליעזר אומר אם עונת גשמים הוא אם יש בו כמעט מים בבור ישבר ואם לאו לא ישבר רבי יהושע אומר בין כך ובין כך ישבר או יכפה אבל לא יערה. ח. הסייד ששכח עציץ בבור ונתמלא מים אם היו המים צפים על גביו כל שהו ישבר ואם לאו לא ישבר דברי ר' אליעזר ורבי יהושע אומר בין כך ובין כך ישבר. ט. המסדר קנקנים בתוך הבור ונתמלאו מים אף על פי שבלע הבור את מימיו הרי זה ישבר. י. מקוה שיש בו ארבעים סאה מים וטיט ר' אליעזר אומר מטבילין במים ואין מטבילין בטיט רבי יהושע אומר במים ובטיט באיזה טיט מטבילין בטיט שהמים צפים על גביו היו המים מצד אחד מודה רבי יהושע שמטבילין במים ואין מטבילין בטיט באיזה טיט אמרו בטיט שהקנה יורד מאליו דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר מקום שאין קנה המדה עומד אבא אלעזר בן דולעאי אומר מקום שהמשקלת יורדת ר' אליעזר אומר היורד בפי חבית ר' שמעון אומר הנכנס בשפופרת הנוד ר' אליעזר בר צדוק אומר הנמדד בלוג.

פרק ג

א. רבי יוסי אומר שני מקואות שאין בהם ארבעים סאה ונפלו לזה לוג ומחצה ולזה לוג ומחצה ונתערבו כשרים מפני שלא נקרא עליהן שם פסול אבל מקוה שאין בו ארבעים סאה ונפלו בו שלשה לוגין ונחלק לשנים פסול מפני שנקרא עליו שם פסול ורבי יהושע מכשיר שהיה רבי יהושע אומר כל מקוה שאין בו ארבעים סאה ונפלו לו שלשה לוגין וחסר אפילו קרטוב כשר מפני שחסרו לו שלשה לוגין וחכמים אומרים לעולם הוא בפסולו עד שיצא ממנו מלואו ועוד. ב. כיצד הבור שבחצר ונפלו לו שלשה לוגין לעולם הוא בפסולו עד שיצא ממנו מלואו ועוד או עד שיעמיד בחצר ארבעים סאה ויטהרו העליונים מן התחתונים ר' אלעזר בן עזריה פוסל אלא אם כן פקק. ג. בור שהוא מלא מים שאובין והאמה נכנסת לו ויוצאה ממנו לעולם הוא בפסולו עד שיתחשב שלא נשתייר מן הראשונים שלשה לוגין שנים שהיו מטילין למקוה זה לוג ומחצה וזה לוג ומחצה הסוחט את כסותו ומטיל ממקומות הרבה והמערה מן הצרצור ומטיל ממקומות הרבה רבי עקיבא מכשיר וחכמים פוסלין אמר ר' עקיבא לא אמרו מטילין אלא מטיל אמרו לו לא כך ולא כך אמרו אלא שנפלו לו שלשה לוגין. ד. מכלי אחד משנים ומשלשה מצטרפין ומארבעה אין מצטרפין בעל קרי החולה שנפלו עליו תשעה קבין מים וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין מכלי אחד משנים ומשלשה מצטרפין מארבעה אין מצטרפין במה דברים אמורים בזמן שהתחיל השני עד שלא פסק הראשון ובמה דברים

אמורים בזמן שלא נתכוין לרבות אבל נתכוין לרבות אפילו קרטוב בכל השנה מצטרפין לשלשה לוגין.

פרק ז

א. המניח כלים תחת הצנור אחד כלים גדולים ואחד כלים קטנים אפילו כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה פוסלין את המקוה אחד המניח ואחד השוכח כדברי בית שמאי ובית הלל מטהרין בשוכח אמר ר' מאיר נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל ומוזדים בשוכח בחצר שהוא טהור אמר ר' יוסי עדיין מחלוקת במקומה עומדת. ב. המניח טבלא תחת הצנור אם יש לה לבזבז פוסלת את המקוה ואם לאו אינה פוסלת את המקוה זקפה לידוח בין כך ובין כך אינה פוסלת את המקוה. ג. החוטט בצנור לקבל צרורות בשל עץ כל שהוא ובשל חרס רביעית רבי יוסי אומר אף בשל חרס כל שהוא לא אמרו רביעית אלא בשברי כלי חרס היו צרורות מתחלחלים בתוכו פוסלים את המקוה ירד לתוכו עפר ונכבש כשר סלון שהוא צר מכאן ומכאן ורחב מן האמצע אינו פוסל מפני שלא נעשה לקבלה. ד. מים שאובין ומי גשמים שנתערבו בחצר ובעוקה ועל מעלות המערה אם רוב מן הכשר כשר ואם רוב מן הפסול פסול מחצה למחצה פסול אימתי בזמן שמתערבים עד שלא יגיעו למקוה היו מקלחין בתוך המים אם ידוע שנפל לתוכו ארבעים סאה מים כשרים עד שלא ירד לתוכו שלשה לוגין מים שאובין כשר ואם לאו פסול. ה. השוקת שבסלע אין ממלאין ממנה ואין מקדשין בה ואין מזין ממנה ואינה צריכה צמיד פתיל ואינה פוסלת את המקוה היתה כלי וחברה בסיד ממלאין בה

ומקדשין בה ומזין ממנה וצריכה צמיד פתיל ופוסלת את המקוה ניקבה מלמטה או מן הצד ואינה יכולה לקבל מים כל שהם כשירה וכמה יהיה בנקב כשפופרת הנווד אמר רבי יהודה בן בתירא מעשה בשוקת יהוא שהיתה בירושלים והיתה נקובה כשפופרת הנווד והיו כל הטהרות שבירושלים נעשות על גבה ושלחו בית שמאי ופחתוה שבית שמאי אומרים עד שיפחת רובה.

פרק ה

א. מעין שהעבירו על גבי השוקת פסול העבירו על גבי שפה כל שהוא כשר חוצה לה שהמעין מטהר בכל שהוא העבירו על גבי בריכה והפסיקו הרי הוא כמקוה חזר והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים ולקדש מהן מי חטאת עד שידע שיצאו הראשונים. ב. העבירו על גבי כלים או על גבי ספסל ר' יהודה אומר הרי הוא כמו שהיה ר' יוסי אומר הרי הוא כמקוה ובלבד שלא יטביל על גבי הספסל. ג. מעין שהוא משוך כנדל ריבה עליו והמשיכו הרי הוא כמו שהיה היה עומד וריבה עליו והמשיכו שוה למקוה לטהר באשבורן ולמעין להטביל בו כל שהוא. ד. כל הימים כמקוה שנאמר (בראשית א') ולמקוה המים קרא ימים דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר הים הגדול כמקוה לא נאמר ימים אלא שיש בו מיני ימים הרבה ר' יוסי אומר כל הימים מטהרים בזוחלין ופסולין לזבין ולמצורעים ולקדש מהם מי חטאת. ה. הזוחלין כמעין והנוטפים כמקוה העיד רבי צדוק על הזוחלין שרבו על הנוטפים שהם כשרים ונוטפים שעשאן זוחלין סומך אפילו מקל אפילו קנה אפילו זב וזבה יורד וטובל

דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר כל דבר שהוא מקבל טומאה אין מזחילין בו. ו. גל שנתלש ובו ארבעים סאה ונפל על האדם ועל הכלים טהורים כל מקום שיש בו ארבעים סאה טובלין ומטבילין מטבילין בחריצין ובנעצים ובפרסת החמור המעורבת בבקעה בית שמאי אומרים מטבילין בחרדלית בית הלל אומרים אין מטבילין ומוזים שהוא גודר כלים וטובל בהם וכלים שגזר בהם לא הוטבלו.

פרק ו

א. כל המעורב למקוה כמקוה חורי המערה וסדקי המערה מטביל בהם כמה שהם עוקת המערה אין מטבילין בה אלא אם כן היתה נקובה כשפופרת הנוז אמר ר' יהודה אימתי בזמן שהיא מעמדת עצמה אבל אם אינה מעמדת עצמה מטבילין בה כמה שהיא. ב. דלי שהוא מלא כלים והטבילין הרי אלו טהורים ואם לא טבל אין המים מעורבין עד שיהיו מעורבין כשפופרת הנוז. ג. שלשה מקואות בזה כ' סאה ובזה כ' סאה ובזה כ' סאה מים שאובין והשאוב מן הצד וירדו שלשה וטבלו בהן ונתערבו המקואות טהורין והטובלים טהורים היה השאוב באמצע וירדו שלשה וטבלו בהם ונתערבו המקואות כמות שהיו והטובלים כמות שהיו. ד. הספוג והדלי שהיו בהן שלשה לוגין מים ונפלו למקוה לא פסלוהו שלא אמרו אלא שלשה לוגין שנפלו. ה. השידה והתיבה שבים אין מטבילין בהם אלא אם כן היו נקובין כשפופרת הנוז ר' יהודה אומר בכלי גדול ארבעה טפחים ובקטן רובו אם היה שק או קופה מטבילין בהן כמה שהם מפני שהמים מעורבין היו נתונים תחת הצינור אינם

פוסלים את המקוה אלא מטבילין אותן ומעלין אותן כדרכן. ו. גסטרא שבמקוה והטביל בה את הכלים טהרו מטומאתן אבל טמאים על גב כלי חרס אם היו המים צפים על גביו כל שהן טהורין מעין היוצא מן התנור וירד וטבל בתוכו הוא טהור וידיו טמאות ואם היו על גביו רום ידיו אף ידיו טהורות. ז. ערוב מקואות כשפופרת הנוד כעוביה וכחללה כשתי אצבעות חוזרות למקומן ספק כשפופרת הנוד ספק שאינה כשפופרת הנוד פסולה מפני שהיא מן התורה וכן כזית מן המת וכזית מן הנבילה וכעדשה מן השרץ כל שיעמוד כשפופרת הנוד ממעטה רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שהוא מבריית המים טהור. ח. מטהרים את המקואות העליון מן התחתון והרחוק מן הקרוב כיצד מביא סלון של חרס או של אבר ומניח ידו תחתיו עד שהוא מתמלא מים ומושכו ומשיקו אפילו כשערה דיו היה בעליון ארבעים סאה ובתחתון אין כלום ממלא בכתף ונותן לעליון עד שירדו לתחתון ארבעים סאה. ט. כותל שבין שתי מקואות שנסדק לשתי מצטרף ולערב אין מצטרף עד שיהא במקום אחד כשפופרת הנוד ר' יהודה אומר חלוף הדברים נפרצו זה בתוך זה על רום כקליפת השום ועל רוחב כשפופרת הנוד. י. האביק שבמרחץ בזמן שהוא באמצע פוסל מן הצד אינו פוסל מפני שהוא כמקוה סמוך למקוה דברי ר' מאיר וחכ"א אם מקבלת האמבטי רביעית עד שלא יגיעו לאביק כשר ואם לאו פסול ר' אלעזר בר' צדוק אומר אם מקבל האביק כל שהוא פסול. יא. המטהרת שבמרחץ התחתונה מליאה שאובין והעליונה מלאה כשרין אם יש כנגד הנקב שלשה לוגין פסול כמה יהא בנקב ויהיה בו שלשה לוגין אחד משלש מאות ועשרים לבריכה דברי ר' יוסי ור' אלעזר אומר אפילו התחתונה מליאה כשרים והעליונה מליאה שאובין ויש בצד הנקב שלשה לוגין כשר שלא אמרו אלא שלשה לוגין שנפלו:

פרק ז

א. יש מעלין את המקוה ולא פוסלין פוסלין ולא מעלין לא מעלין ולא פוסלין אלו מעלין ולא פוסלין השלג והברד והכפור והגליד והמלח והטיט הנרוק אמר ר' עקיבא היה ר' ישמעאל דן כנגדי לומר השלג אינו מעלה את המקוה והעידו אנשי מידבא משמו שאמר להם צאו והביאו שלג ועשו מקוה בתחלה ר' יוחנן בן נורי אומר אבן הברד כמים כיצד מעלין ולא פוסלין מקוה שיש בו ארבעים סאה חסר אחת נפל מהם סאה לתוכו והעלהו נמצאו מעלין ולא פוסלין. ב. אלו פוסלין ולא מעלין המים בין טמאים בין טהורים ומי כבשים ומי שלקות והתמד עד שלא החמיץ כיצד פוסלין ולא מעלין מקוה שיש בו ארבעים סאה חסר קרטוב ונפל מהם קרטוב לתוכו לא העלהו פוסלו בשלשה לוגין אבל שאר המשקין ומי פירות והציר והמוריים והתמד משהחמיץ פעמים מעלין ופעמים שאינן מעלין כיצד מקוה שיש בו ארבעים סאה חסר אחת נפל לתוכו סאה מהם לא העלהו היו בו ארבעים סאה נתן סאה ונטל סאה הרי זה כשר. ג. הדיח בו סלי זיתים וסלי ענבים ושנו את מראיו כשר ר' יוסי אומר מי הצבע פוסלין אותו בשלשה לוגין ואינן פוסלין אותו בשנוי מראה נפל לתוכו יין ומוחל ושנו את מראיו פסול כיצד יעשה ימתין לו עד שירדו גשמים ויחזרו מראיהן למראה המים היו בו ארבעים סאה ממלא בכתף ונותן לתוכו עד שיחזרו מראיהן למראה המים. ד. נפל לתוכו יין או מוחל ושנו מקצת מראיו אם אין בו מראה מים ארבעים סאה הרי זה לא יטבול בו. ה. שלשה לוגין מים ונפל לתוכן קרטוב יין

והרי מראהו כמראה היין ונפלו למקוה לא פסלוהו שלשה לוגין מים חסר קרטוב ונפל לתוכן קרטוב חלב והרי מראהו המים ונפלו למקוה לא פסלוהו ר' יוחנן בן נורי אומר הכל הולך אחר המראה. ו. מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות ירדו שנים וטבלו זה אחר זה הראשון טהור והשני טמא רבי יהודה אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור הטביל בו את הסגוס והעלהו מקצתו נוגע במים טהור הכר והכסת של עור כיון שהגביה שפתותיהם מן המים המים שבתוכן שאובין כיצד יעשה מטבילן ומעלה אותם דרך שוליהם. ז. הטביל בו את המטה אף על פי שרגליה שוקעות בטיט העבה טהורה מפני שהמים מקדמין מקוה שמימיו מרודדין כובש אפילו חבילי עצים אפילו חבילי קנים כדי שיתפחו המים ויורד וטובל מחט שהיא נתונה על מעלות המערה היה מוליך ומביא במים כיון שעבר עליה הגל טהורה.

פרק ח

א. ארץ ישראל טהורה ומקואותיה טהורים מקואות העמים שבחוצה לארץ כשרים לבעלי קריין אפילו נתמלאו בקילון שבארץ ישראל שחוץ למפתח כשרים אף לנדות מלפנים מן המפתח כשרים לבעלי קריין ופסולים לכל הטמאים ר' אליעזר אומר הקרובים לעיר ולדרך טמאים מפני הכביסה והרחוקים טהורים. ב. אלו בעלי קריין שהם צריכין טבילה ראה מים חלוקים או עכורים בתחלה טהור באמצע ובסוף טמא מתחלה ועד סוף טהור לבנים ונמשכים טמא ר' יוסי אומר לבנים כעכורים. ג. המטיל טפין עבות מתוך האמה טמא דברי ר' אלעזר חסמא

המהרהר בלילה ועמד ומצא בשרו חם טמא הפולטת זרע ביום השלישי
טהורה דברי ר' אלעזר בן עזריה רבי ישמעאל אומר פעמים שהם ארבע
עונות פעמים שהם חמש פעמים שהם ששה ר' עקיבא אומר לעולם
חמש. ד. עובדת כוכבים שפלטה שכבת זרע מישראל טמאה בת ישראל
שפלטה שכבת זרע מעובד כוכבים טהורה האשה ששמשה ביתה וירדה
וטבלה ולא כבדה את הבית כאילו לא טבלה בעל קרי שטבל ולא הטיל
את המים כשיטיל את המים טמא רבי יוסי אומר בחולה ובזקן טמא
בילד ובבריא טהור. ה. נדה שנתנה מעות בפיה וירדה וטבלה טהורה
מטומאתה אבל טמאה היא על גב רוקה נתנה שיערה בפיה קפצה ידה
קרצה שפתותיה כאילו לא טבלה האוחז באדם ובכלים ומטבילין טמאין
ואם הדיח את ידו במים טהורים רבי שמעון אומר ירפה כדי שיבואו
בהם מים בית הסתרים בית הקמטים אינן צריכין שיבואו בהן מים.

פרק ט

א. אלו חוצצין באדם חוטי צמר וחוטי פשתן והרצועות שבראשי הבנות
רבי יהודה אומר של צמר ושל שער אינם חוצצין מפני שהמים באין
בהם. ב. קלקי הלב והזקן ובית הסתרים באשה לפלוף שחוץ לעין וגלד
שחוץ למכה והרטיה שעליה ושרף היבש וגלדי צואה שעל בשרו ובצק
שתחת הצפורן והמלמולין וטיט היון וטיט היוצרים וגץ יוני איזהו טיט
היון זה טיט הבורות שנאמר (תהלים מ') ויעלני מבור שאון מטיט היון
טיט היוצרין כמשמעו ר' יוסי מטהר בשל יוצרין ומטמא בשל מרקה וגץ
יוני אלו יתדות הדרכים שאין טובלין בהן ולא מטבילין אותן ושאר כל

הטיט מטבילין בו כשהוא לח ולא יטבול באבק שעל רגליו לא יטבול את הקומקמוס בפחמין אלא אם כן שפסף. ג. אלו שאין חוצצין קלקי הראש ובית השחי ובית הסתרים באיש רבי אליעזר אומר אחד האיש ואחד האשה כל המקפיד עליו חוצץ ושאין מקפיד עליו אין חוצץ. ד. לפלוף שבעין וגלד שעל המכה ושרף הלח ולכלוכי צואה שעל בשרו וצואה שתחת הצפורן וצפורן המדולדלת כשות של קטן לא טמא ולא מטמא קרום שעל המכה טמא ומטמא. ה. אלו חוצצין בכלים הזפת והמור בכלי זכוכית בין מבפנים בין מבחוץ על השלחן ועל הטבלה ועל הדרגש על הנקיים חוצצין על הבלוסין אינן חוצצין על מטות בעל הבית חוצץ ועל של עני אינו חוצץ על איכוף של בעל הבית חוצץ ועל של זקקין אינו חוצץ ועל המרדעת חוצץ רבן שמעון בן גמליאל אומר עד כאיסר האיטלקי. ו. על הבגדים מצד אחד אינו חוצץ משני צדדין חוצץ רבי יהודה אומר משום רבי ישמעאל אף מצד אחד רבי יוסי אומר של בנאים מצד אחד ושל בור משני צדדין. ז. מטפחת של זפתין ושל יוצרין ושל מפסלי אילנות אין חוצצין ר' יהודה אומר אף של קייצין כיוצא בהן זה הכלל כל המקפיד עליו חוצץ ושאינו מקפיד עליו אינו חוצץ.

פרק י

א. כל ידות הכלים שהכניסן שלא כדרכן או שהכניסן כדרכן ולא מרקן או שמרקן ונשברו הרי אלו חוצצין כלי שהטבילו דרך פיו כאילו לא טבל הטבילו כדרכו בלא זבורית עד שיטנו על צדו כלי שהוא צר מכאן ומכאן ורחב מן האמצע אינו טהור עד שיטנו על צדו צלוחית שפיה

שוקע אינה טהורה עד שינקבנה מצדה קלמרין הדיוטות אינה טהורה עד שינקבנה מצדה וקלמרין של יוסף הכהן היתה נקובה בצדה. ב. הכר והכסת של עור הרי אלו צריכין שיבואו בהם המים כסת עגולה והכדור והאמון והקמיע והתפלה אינן צריכין שיבואו בהם המים זה הכלל כל שאין דרכו להכניס ולהוציא טובלים סתומים. ג. אלו שאינם צריכים שיבואו בהם המים קשרי העני והנימין וחבט של סנדל ותפלה של ראש בזמן שהיא חוצה ושל זרוע בזמן שאינה עולה ויורדת ואזני החמת ואזני התרמול. ד. אלו שהם צריכים שיבואו בהן המים הקשר שבפרקסים שבכתף ושפה של סדין צריך למתח ותפלה של ראש בזמן שאינה חוצה ושל זרוע בזמן שהיא עולה ויורדת ושניצן של סנדל ובגדים שהטבילן מכובסין עד שיבעבעו הטבילן נגובין עד שיבעבעו וינוחו מבעבעון. ה. כל ידות הכלים שהם ארוכין ועתיד לקצוץ מטבילן עד מקום המדה ר' יהודה אומר עד שיטביל את כולו שלשלת דלי גדול ארבעה טפחים ושל קטן עשרה מטבילן עד מקום המדה ר' טרפון אומר עד שיטביל את כל הטבעת החבל שהוא קשור בקופה אינו חבור אלא אם כן תפר. ו. בית שמאי אומרים אין מטבילין חמין בצונן ולא צונן בחמין לא יפים ברעים ולא רעים ביפים בית הלל אומרים מטבילין כלי שהוא מלא משקין והטבילו כאילו לא טבל מלא מי רגלים רואים אותם כאילו הם מים מלא מי חטאת עד שירבו המים על מי חטאת רבי יוסי אומר אפילו כלי מחזיק כור ואין בו אלא רביעית כאילו לא טבל. ז. כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגויה בכחצי פרס כל המשקין מצטרפין לפסול את הגויה ברביעית זה חומר בשותה משקין טמאים מבמקוה שעשו בו שאר המשקין כמים. ח. אכל אוכלים טמאים ושתה משקים טמאים טבל והקיאן טמאים מפני שאינן טהורים בגוף שתה מים טמאים טבל והקיאם

טהורים מפני שהם טהורים בגוף בלע טבעת טהורה נכנס לאהל המת
הזה ושנה וטבל והקיאא הרי היא כמות שהיתה בלע טבעת טמאה טובל
ואוכל בתרומה הקיאא טמאה וטמאתו חץ שהוא תחוב באדם בזמן שהוא
נראה חוצץ ואם אינו נראה טובל ואוכל בתרומתו.

רמב"ם הלכות שגגות

הלכות שגגות. יש בכללן חמש מצות עשה, וזה הוא פרטן: (א) שיקריב
היחיד קרבן חטאת קבועה על שגגתו. (ב) שיקריב אשם מי שלא נודע
לו אם חטא אם לא חטא עד שיודע לו ויביא חטאתו, וזהו הנקרא אשם
תלוי. (ג) שיקריב החוטא אשם על עבירות ידועות, וזהו הנקרא אשם
ודאי. (ד) שיקריב החוטא קרבן על עבירות ידועות, אם היה עשיר
בהמה, ואם היה עני עוף או עשירית האיפה, וזהו הנקרא קרבן עולה
ויורד. (ה) שיקריבו הסנהדרין קרבן אם טעו והורו שלא כהלכה באחת
מן החמורות. וביאור מצות אלו בפרקים אלו.

פרק א

א. כל העובר בשגגה על אחת ממצות לא תעשה שיש בה מעשה
שחייבין עליה כרת, הרי זה חייב להקריב קרבן חטאת, ומצות עשה
שיקריב חטאתו על שגגתו. ב. וכל עבירה שחייבין על זדונה כרת,
חייבין על שגגתה חטאת חוץ משלש עבירות, מגדף, ומבטל מילה,

וקרבן פסח, הפסח והמילה מפני שהן מצות עשה וחטאת אין מביאין אלא על שגגת לא תעשה שנאמר אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה, והמגדף מפני שאין בו מעשה ונאמר לעושה בשגגה יצא מגדף שאין בו מעשה, לפיכך המקבל ע"ז באלוה אף על פי שהוא חייב כרת אם היה מזיד נסקל ואם קיבל בשגגה פטור מן הקרבן לפי שלא עשה מעשה ונאמר בעשותה אחת. ג. כל כריתות שבתורה חוץ משלש כריתות שביארנו אם עבר היחיד על אחת מהן בשגגה מביא חטאת קבועה חוץ מטמא שאכל קדש וטמא שנכנס למקדש ששניהם אין מביאין חטאת קבועה אלא קרבן עולה ויורד כמו שיתבאר. ד. חטאת קבועה היא הבאה מן הבהמה בלבד וקרבן עולה ויורד הוא קרבן שאינו קבוע אלא אם היה עשיר מביא חטאת בהמה ואם היה עני מביא עוף או עשירית האיפה כמו שיתבאר, נמצאת למד שכל העבירות שהיחיד מביא על שגגתן חטאת קבועה ארבעים ושלוש, ואלו הן: (א) הבא על אמו, (ב) הבא על אם אשתו, (ג) הבא על אם אמה, (ד) הבא על אם אביה, (ה) הבא על בתו, (ו) הבא על בת בתו, (ז) הבא על בת בנו, (ח) הבא על בת אשתו, (ט) הבא על בת בתה, (י) הבא על בת בנה, (יא) הבא על אחותו, (יב) הבא על אחותו שהיא בת אשת אביו, (יג) הבא על אחות אביו, (יד) הבא על אחות אמו, (טו) הבא על אחות אשתו, (טז) הבא על אשת אביו, (יז) הבא על אשת אחי אביו, (יח) הבא על אשת בנו, (יט) הבא על אשת אחיו, (כ) הבא על אשת איש, (כא) הבא על הנדה, (כב) השוכב עם זכר, (כג) הבא על אביו, (כד) הבא על אחי אביו, (כה) השוכב עם בהמה, (כו) האשה שמביאה עליה את הבהמה, נמצאו כל כריתות שבעריות עשרים ושלוש. ובשאר העבירות שבע עשרה, ואלו הן: (א) העובד עבודה זרה במעשה, (ב) הנותן מזרעו למולך, (ג) בעל אוב, (ד)

בעל ידעוני במעשה, (ה) המחלל את השבת, (ו) העושה מלאכה ביום הכפורים, (ז) האוכל ושותה ביום הכפורים, (ח) האוכל נותר, (ט) האוכל חמץ בפסח, (י) האוכל חלב, (יא) האוכל דם, (יב) האוכל פיגול, (יג) השוחט קדשים חוץ לעזרה, (יד) המעלה קרבן חוץ לעזרה, (טו) המפטם את שמן המשחה, (טז) המפטם את הקטורת, (יז) הסך בשמן המשחה, הרי אלו ארבעים ושלוש עבירות שמביאין על שגגתן חטאת קבועה, ומה הוא הקרבן שמביא השוגג באחת מאלו, אם שגג בעבודה זרה מביא עז בת שנתה לחטאת והיא האמורה בפרשת שלח לך בין שהיה החוטא הדיוט או מלך או כהן גדול או משוח מלחמה הכל שוין בשגגת ע"ז, אבל אם שגג באחת משאר ארבעים ושתיים אם היה הדיוט מביא שעירת עזים או נקבה מן הכבשים וזו היא חטאת של אחד מעם הארץ האמורה בפרשת ויקרא, ואם המלך הוא ששגג באחת מהן מביא שעירת עזים לחטאת, ואם כהן משוח הוא מביא פר בן בקר לחטאת והוא נשרף כמו שנתפרש שם. ה. אחד יחיד ששגג באחת מאלו או מרובין שנאמר תורה אחת תהיה לכם לעושה בשגגה, כיצד אנשי מדינה ששגגו ודמו שהיום חול והרי הוא יום הכפורים וכולן אכלו ועשו מלאכה, כל אחד מהן מביא שתי חטאות כבשות או שעירות, וכן אם שגגו כולן והקטירו לעבודה זרה כל אחד ואחד מן העובדים מביא עז בת שנתה לחטאת.

פרק ב

א. אין אדם חייב חטאת על שגגתו עד שיהיה שוגג מתחילה ועד סוף אבל אם שגג בתחלה והזיד בסוף או הזיד בתחלה ושגג בסוף פטור מקרבן חטאת, כיצד כגון שהוציא חפץ מרשות לרשות בשבת עקר בזדון והניח בשגגה או שעקר בשגגה והניח בזדון פטור עד שיעקור בשגגה ויניח בשגגה וכן כל כיוצא בזה. ב. עבר עבירה ויודע שהיא בלא תעשה אבל אינו יודע שחייבין עליה כרת הרי זו שגגה ומביא חטאת, אבל אם ידע שהיא בכרת ושגג בקרבן ולא ידע אם חייבין עליה קרבן אם לאו הרי זה מזיד, ששגגת קרבן אינה שגגה בעבירות אלו שחייבין עליהן כרת. ג. מי שלא נודע לו עצמו של חטא שחטא, אף על פי שידע בודאי שעבר על לא תעשה שיש בו כרת, הרי זה פטור מקרבן חטאת, שנאמר אשר חטא בה עד שידע החטא שחטא בו, כיצד חלב ונותר לפניו ואכל את אחד מהם ואין ידוע אי זה אכל, אשתו נדה ואחותו בבית ושגג ובא על אחת מהן ואין ידוע אי זו מהן בעל, שבת ויום הכפורים לפניו ועשה מלאכה באחד מהן ואין ידוע באי זה מהן עשה הרי זה פטור מקרבן חטאת. ד. חטא ונודע לו חטאתו וחזר ושכחו הרי זה מביא חטאת לשם מה שהוא ותאכל כשאר חטאות הנאכלות. ה. שגג בשם אחד והם שני גופין חייב, כיצד שתי נדות ושגג באחת מהן ואין ידוע אי זו היא, שתי אחיות ושגג באחת מהן ואין ידוע אי זו היא חייב חטאת שהרי ידע עצמו של חטא למה זה דומה לשתי נרות דולקות שכבה אחת מהן ואין ידוע אי זו נר היא, או לשני תמחויין של חלב שאכל מאחד מהן ואין ידוע מאי זה תמחוי מהן אכל שהוא חייב, וכן כל כיוצא בזה. ו. כל המחוייב חטאת קבועה על שגגתו ועשה בשגגה ונודע לו אחר שחטא אף על פי שלא היתה לו ידיעה בתחלה שזה חטא הוא הרי זה חייב חטאת, כיצד תינוק שנשבה לבין העכו"ם וגדל והוא אינו יודע מה הם ישראל

ולא דתם ועשה מלאכה בשבת ואכל חלב ודם וכיוצא בהן, כשיודע לו שהוא ישראל ומצווה על כל אלו חייב להביא חטאת על כל עבירה ועבירה וכן כל כיוצא בזה. ז. השוגג בלא כוונה בעריות או במאכלות אסורות חייב חטאת, בשבת פטור מחטאת, כיצד היה מתעסק עם אשה ובעלה בלא כוונה לבעילה והרי היא ערוה עליו, דמה שזה שבפיו רוק הוא ובלעו בלא כוונה לשם אכילה בעולם והרי הוא חלב הרי זה חייב חטאת, נתכוון להגביה את התלוש וחתך את המחובר בלא כוונה לחתיכתו פטור, מלאכת מחשבת אסרה תורה כמו שביארנו במקומו. ח. כל העושה מצוה מן המצוות ובכלל עשייתה נעשית עבירה שחייבין עליה כרת בשגגה הרי זה פטור מחטאת מפני שעשה ברשות, כיצד הבא על יבמתו והרי היא נדה והוא לא ידע, הרי זה פטור מחטאת שהרי עשאה ברשות, אבל אם בא על אשתו והרי היא נדה חייב חטאת מפני שלא שאלה ואחר כך יבעול, אבל יבמתו אינו רגיל בה כדי שישאל לה, וכן מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול בשבת ואחד למול בערב שבת או באחד בשבת ושכח ומל שניהן בשבת, פטור מחטאת שהרי יש לו רשות למול אחד מהן בשבת ושבת דחוייה היא אצלו ומצוה עשה אף על פי שהם שני גופין הואיל וזמנו בהול אינו מדקדק, אבל אם לא היה אחד מהן ראוי למול בשבת ושכח ומל בשבת מי שאינו ראוי למול בשבת חייב חטאת. ט. אומן שבא למול לפנות היום ביום השבת ואמרו לו לא נשאר פנאי ביום כדי שתמול ואם תתחיל למול לא תשלים עד יציאת השבת ונמצאת חובל בשבת ולא עושה מצוה, ואמר רגיל אני וזריז ובמהרה אמול, אם לא השלים אלא עד יציאת השבת הרי זה חייב חטאת שהרי התרו בו. י. המוציא את הלולב ביום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת כדי לצאת בו והעבירו ארבע אמות ברשות הרבים בשוגג

פטור שהרי ברשות הוציא, וכן השוחט את הפסח ביום ארבעה עשר שחל להיות בשבת ונודע לו אחר כן שמשכו הבעלים את ידיהם או שמתו או נטמאו קודם שחיטה, או שנמצא טריפה בסתר כגון נקוב מעיים או ריאה, הרי זה פטור מפני ששחט ברשות, אבל נמצא בעל מום או שהיתה טריפה גלויה הרי זה חייב חטאת מפני שהיה לו לבדוק ואחר כך ישחוט, וכן כל כיוצא בזה. יא. שחט את הפסח בשבת שלא לשמו בטעות פטור מפני שהזבח כשר שעקירת שמו בטעות אינו עקירה כמו שביארנו בהלכות פסולי המוקדשין. יב. שחט זבחים אחרים לשם פסח בטעות, אם ראויין הם לקרבן פסח פטור מקרבן חטאת מפני ששחט ברשות, אם אינן ראויין כגון שהיתה נקבה או בן שתים חייב חטאת שהרי אינו ראוי לקרבן פסח, וכן אם שגג ושחטו בשבת שלא לאוכליו או שלא למנוייו או לערלים או לטמאים חייב חטאת, שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו למנוייו ושלא למנוייו ולערלים לטמאים ולטהורים פטור, שהרי הפסח כשר וכן כל כיוצא בזה. יג. השוחט בשבת קרבן צבור שלא לשמו הרי זה חייב חטאת ויקטיר אימורים לערב, וכן אם שחט יתר על חובת היום חייב חטאת על התוספת. יד. שחט קרבנות יחיד שאין דוחים את השבת בשבת בשגגה חייב חטאת והבשר מותר בהנאה, ואין זורקין את הדם, ואם עבר וזרק דמם לשמן בין בשוגג בין במזיד עלו לבעלים לשם חובה, ויקטיר אימורין לערב והבשר יאכל ויביא השוחט חטאת על שגגתו. טו. היו לפניו שתי בהמות של צבור אחת כחושה ואחת שמינה והיתה חובת היום באחת בין חטאת בין עולה ושגג ושחט השתים, אם שחט כחושה בתחלה ואחר כך שחט השמינה פטור מקרבן חטאת ולא עוד אלא שאומרים לו הבא שמינה ושחוט לכתחלה, אבל אם שחט השמינה תחילה ואחר כך הכחושה חייב

חטאת על התוספת, נמצאת הראשונה השמינה טריפה בבני מעיים אף על פי שלא ידע שהיא טריפה בעת ששחט הכחושה ולא לזה נתכוון הואיל ונשחטה האחרונה כמצותה הרי זה פטור מחטאת, וכן הפורס מצודה להעלות דגים מן הים בשגגה והעלה תינוק עם הדגים בין ששמע שטבע תינוק בין שלא שמע הואיל והעלה תינוק הרי זה פטור מחטאת אף על פי שלא היתה כוונתו אלא לצוד מפני שהיה שוגג וכן כל כיוצא בזה. טז. מי שהיה לפניו בלילי הפסח צלי של פסח ונותר מן הקדשים ונתכוין לאכול צלי שהוא מצוה ושגג ואכל הנותר הרי זה חייב חטאת שהרי לא עשה מצוה באכילה זו, וכן כל כיוצא בזה.

פרק ג

א. מי שהעידו עליו עדים שחטא חטא שחייבין עליו חטאת קבועה ולא התרו בו אלא אמרו ראינוך שעשית מלאכה בשבת או שאכלת חלב והוא אומר אני יודע בודאי שלא עשיתי דבר זה, אינו חייב חטאת הואיל ואם יאמר מזיד הייתי יפטר מן הקרבן כשאמר להן לא אכלתי ולא עשיתי נעשה כאומר לא אכלתי בשגגה אלא בזדון שהוא פטור מן הקרבן ולא הכחיש את העדים. ב. שתק ולא הפליג את העדים (אלא) אפילו אמרה לו אשה אכלת חלב או עשית מלאכה בשבת ושתק חייב להביא חטאת, אמר לו עד אחד חלב הוא זה ושתק, וחזר ואכלו בשגגה מביא חטאת, ואם התרו בו לוקה עליו, אף על פי שעיקר העדות בעד אחד. ג. כבר ביארנו בהלכות פסולי המוקדשין שהמפריש חטאתו על החלב שאכל לא יביאנה על השבת שחלל או על הדם שאכל שנאמר

והביא קרבנו שעירת עזים וגו' על חטאתו אשר חטא עד שיהיה קרבנו לשם חטאו לא שיקריבנה מחטא על חטא, ואם הקריב פסלה, יתר על זה אמרו הפריש חטאתו על חלב שאכל אמש לא יביאנה על חלב שאכל היום ואם הביא כפר, ואין צריך לומר שאם הפרישה אביו ומת והיה הבן מחוייב באותו החטא שלא יביאנה הבן על חטאו כמו שנתבאר שם. ד. המביא חטאת על שני חטאים תרעה עד שיפול בה מום ותמכר ויביא בדמי חצייה לחטא זה ובדמי חצייה לחטא השני, וכן שנים שהביאו חטאת אחת על שני חטאיהם תרעה עד שיפול בה מום ותמכר ויביא זה חטאתו בדמי חצייה ויביא זה חטאתו בדמי חצייה. ה. הביא שתי חטאות על חטא אחד יקריב אי זו שירצה והשניה תרעה עד שיפול בה מום ויפלו דמיה לנדבה. ו. הביא שתי חטאות על שני חטאים זו תשחט לשם חטא האחד והשניה לשם החטא השני. ז. כבר ביארנו בהלכות מעשה הקרבנות שהמומר לעבודה זרה או לחלל שבתות בפרהסיא אין מקבלין ממנו קרבן כלל, והמומר לעבירה משאר עבירות אין מקבלין ממנו חטאת על אותו החטא, כיצד מומר לאכול חלב שאכל חלב בשגגה והביא חטאתו אין מקבלין ממנו עד שיחזור בתשובה, אפילו היה מומר לאכול נבלה לתיאבון ונתחלף לו חלב בשומן ואכלו והביא קרבן אין מקבלין ממנו, שמשאכל בזדון בין להכעיס בין לתיאבון הרי הוא מומר, היה מומר לאכול חלב ושגג ואכל דם מקבלין ממנו כמו שביארנו. ח. מי ששגג והפריש חטאתו ואחר כך נעשה מומר וחזר בתשובה או נשתטה וחזר ונשתפה, אף על פי שנדחה הקרבן בינתיים הרי זה חזר ונראה שאין בעלי חיים נדחין כמו שביארנו בהלכות פסולי המוקדשין לפיכך יקריבנה עצמה, וכשם שאם נולד בו מום עובר ונתרפא יחזור לכשרותו כך אם נדחו הבעלים וחזרו ונראו יקרב. ט. חייבי חטאות ואשמות

ודאים שעבר עליהן יום כפורים חייבין להביא לאחר יום הכפורים, וחייבי אשמות תלויין פטורין שנאמר מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו, כך למדו מפי השמועה שכל חטא שאין מכיר בו אלא ה' נתכפר לו, לפיכך מי שבא על ידו ספק עבירה ביום הכפורים אפילו עם חשיכה פטור מאשם תלוי שכל היום מכפר, נמצאת למד שאין מביאין על לא הודע של יום הכפורים אשם תלוי אלא אם לא כפר לו יום הכפורים כמו שיתבאר. י. אין יום הכפורים ולא החטאת ולא האשם מכפרין אלא על השבים המאמינים בכפרתן, אבל המבעט בהן אינן מכפרין בו, כיצד היה מבעט והביא חטאתו או אשמו והוא אומר או מחשב בלבו שאין אלו מכפרין, אף על פי שקרבו כמצותן לא נתכפר לו וכשיחזור בתשובה מבעיטתו צריך להביא חטאתו ואשמו, וכן המבעט ביום הכפורים אין יום הכפורים מכפר עליו, לפיכך אם נתחייב באשם תלוי ועבר עליו יום הכפורים והוא מבעט בו הרי זה לא נתכפר לו וכשיחזור בתשובה אחר יום הכפורים חייב להביא כל אשם תלוי שהיה חייב בו. יא. כל אשמות שבתורה מעכבין את הכפרה חוץ מאשם נזיר, ספק נזיר וספק מחוסרי כפרה וספק סוטה כולם מביאין קרבנותיהן אחר יום הכפורים. יב. מי שהוא מחוייב חטאת או אשם והרי הוא יוצא מבית דין ליהרג אם היה זבחו זבוח משהין אותו עד שיזרק הדם ואח"כ יהרג, ואם עדיין לא נשחט הזבח אין משהין אותו עד שיקריבו עליו.

פרק ז

א. העושה עבירות הרבה בהעלם אחת חייב חטאת על כל אחת ואחת אפילו עשה הארבעים ושלוש אלו שמנינו בהעלם אחת חייב ארבעים ושלוש חטאות וכן אם עשה מעשה אחד שהוא חייב עליו משום שמות הרבה חייב על כל שם ושם והוא שהיו האיסורין כולן באין כאחת או איסור מוסיף או איסור כולל, כיצד השוחט בהמת קדשים חוץ לעזרה בשבת לע"ז חייב שלש חטאות, משום שוחט קדשים בחוץ ומשום מחלל שבת ומשום עובד ע"ז שהרי שלשת האיסורין באין כאחת, במה דברים אמורים באומר בגמר זביחה הוא עובד אותה אבל אם לא היתה כוונתו לכך, משישחט בה מעט לשם ע"ז תאסר ואינו חייב משום שחוטי חוץ עד שישחוט שנים או רוב שנים, ונמצא כשגמר השחיטה שחט בהמה האסורה לקרבן שאינו חייב עליה משום שוחט בחוץ כמו שביארנו, היתה חטאת העוף והיה חצי קנה שלה פגום והוסיף בו כל שהוא בשבת לשם ע"ז חייב שלש חטאות שהרי שלשת האיסורין באים כאחת, וכן העושה מלאכה ביום הכפורים שחל להיות בשבת חייב שתי חטאות מפני ששני האיסורין באין כאחת. הבא על אשת אחיו הקיים כשהיא נדה, מביא שלש חטאות משום אשת איש ומשום אשת אח והן שני איסורין הבאין כאחת ומשום נדה שהוא איסור מוסיף שמתוך שנתוסף בה איסור זה לבעלה נוסף ליבמה וכן כיוצא בזה, הבא על אביו חייב שתיים אחת משום ערות אביך לא תגלה ומשום ואת זכר לא תשכב, וכן הבא על אחי אביו חייב שתיים שנאמר ערות אחי אביך לא תגלה, הבא על הזכור והביא זכור עליו בהעלם אחת אף על פי שהן שני גופין אינו חייב אלא חטאת אחת שנאמר ואת זכר לא תשכב השוכב והנשכב שם אחד הוא, וכן הבא על הבהמה והביא בהמה עליו בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאת אחת עשו השוכב והנשכב בבהמה וזכור כבעילה אחת. ב.

יש בועל בעילה אחת וחייב עליה שמונה חטאות, כיצד יעקב שהיתה לו בת מזלפה ושמה תמנע נשא לבן תמנע והוליד ממנה בת ושמה סרח ואין ללבן בת אלא רחל לבדה נמצאת סרח בת בת יעקב ואחות אשתו מאביה הן שני איסורין הבאין כאחת, נשאת סרח לראובן ונאסרה על שאר בני יעקב נוסף בה איסור ליעקב והרי היא כלתו, מת ראובן או גירש ונשאת סרח זו לאחי יעקב מאמו מתוך שנאסרה על שאר אחי יעקב נוסף ליעקב בה איסור אשת אחיו, מת או גירש ונשאת סרח זו לישמעאל מתוך שנאסרה על שאר אחי ישמעאל נוסף ליעקב בה איסור אשת אביו, מת ישמעאל ונפלה לייבום לפני יצחק ועבר יצחק וייבמה אף על פי שהיא שנייה לו מתוך שנאסרה על שאר אחיו נוסף בה איסור ליעקב משום אשת אביו ומשום אשת איש ששני האיסורין באין כאחת, אם שגג יעקב ובא על סרח זו כשהיא נדה בחיי יצחק בעלה ובחיי רחל אשת יעקב הרי זה חייב עליה שמונה חטאות, משום בת בתו, ומשום אחות אשתו, ומשום כלתו, ומשום אשת אחיו, ומשום אשת אביו, ומשום אשת אביו, ומשום אשת איש, ומשום נדה, וכן כל כיוצא בזה. ג. כל אלו שתאסר זו הערוה עליהן באיסור מוסיף, צריך שיהו האנשים האחרים מצויין בעולם כדי שתאסר עליהן ומתוך שתאסר עליהן יתוסף איסור אחר לזה, אבל אם אינן מצויין אין אומרין הואיל אילו היה לזה בנים או אחים היתה נאסרה עליהן יתוסף בה איסור לזקן, שהרי אין שם עתה לא בן ולא אח, וכן כל כיוצא בהן. ד. מי שהיה נשוי שלש נשים, ובא על אמה של אחת מהן שהיא אם אמה של שנייה שהיא אם אביה של שלישית אף על פי שזקנה זו היא חמותו ואם חמותו ואם חמיו ושלושה שמות הן ואיסור בת אחת היא אינו חייב אלא חטאת אחת לפי שנאמר באשה ובתה ובת בנה ובת בתה שארה הנה זמה היא, הכתוב

עשה שלשה גופין כגוף אחד לפיכך יחשבו השלשה שמות כשם אחד. ה. אבל הבא על אחותו שהיא אחות אביו והיא אחות אמו חייב שלש חטאות שנאמר ערות אחותו גילה, חייב על אחותו בפני עצמה ואף על פי שהיא אחות אמו ואחות אביו, והיאך תהיה זאת כגון שבא על אמו והוליד ממנה שתי בנות ובעל אחת מבנותיו והוליד ממנה בן, כשיבא הממזר הזה על הבת השנית, שהיא אחות אמו הממזרת, שהיא אחותו מאביו, שהיא אחות אביו מאמו, חייב שלש חטאות, וכן כל כיוצא בזה.

פרק ה

א. הבא על ערוה ביאות הרבה בהעלם אחת, אף על פי שהיה בין בעילה ובעילה ימים הרבה, הואיל ולא נודע לו בינתיים והרי היא גוף אחד, הרי הכל שגגה אחת ואינו חייב אלא חטאת אחת, אבל אם שגג בה ואחר כך נודע לו וחזר ושגג בה עצמה ובעלה חייב על כל בעילה ובעילה, שהידיעות מחלקות השגגות. ב. הבא על הערוה ביאות הרבה בהעלם אחת, וזו הנבעלת היתה לה ידיעה בין כל ביאה וביאה, שנמצאו הביאות אצלה בהעלמות הרבה, הוא מביא חטאת אחת, והיא מביאה חטאת על כל ביאה וביאה, הוא היו לו ידיעות בינתיים והיא בהעלם אחת, הוא מביא חטאות הרבה והיא מביאה חטאת אחת. ג. הבא על עריות הרבה בהעלם אחת, אף על פי שכולן משם אחד הואיל והן גופים מוחלקים חייב על כל אחת ואחת, כיצד הרי שבעל חמש נשיו נדות, או שבא על חמש אחיותיו או על חמש בנותיו בהעלם אחת, חייב על כל גוף וגוף, מכאן אתה למד שזה שאמרו

חכמים הבא על הזכור והביא זכור עליו בהעלם אחת חייב חטאת אחת, במה דברים אמורים כשהיה אותו הזכור עצמו, אבל אם היה זכור אחר, בין שבא על שנים בין שבא על זה והביא זה עליו חייב על כל גוף וגוף, והוא הדין בבא על הבהמה והביא בהמה עליו. ד. האשה שהביאה עליה בהמות הרבה בהעלם אחת חייבת חטאת על כל בהמה ובהמה, שהרי גופין מוחלקין והרי זו כמי שנבעלה לאנשים הרבה בהעלם אחד שהיא חייבת חטאת על כל איש ואיש. ה. האשה שהלך בעלה למדינת הים ושמעה שמת או שבאו עדים שמת ונישאת בין על פי עצמה בין על פי בית דין, ונודע שבעלה קיים, חייבת קרבן אחד, ואם נישאת לאנשים הרבה או שזינתה עם אנשים הרבה, חייבת חטאת על כל איש ואיש מפני שהן גופים מוחלקין ואף על פי שהכל בשגגה אחת, הבא על הנדה בשגגה וטהרה מנדתה וטבלה וחזרה וראתה נדה ובא עליה פעם שניה באותה שגגה עצמה, חייב על כל פעם ופעם, אף על פי שהוא בהעלם אחת והוא גוף אחד, שזמן נדות זה חוץ מזמן נדות השנית, והרי הן כשתי נשים נדות. ו. הבא על אשתו שלא בשעת וסתה וראתה דם בשעת התשמיש, הרי אלו פטורין מקרבן חטאת מפני שזה כאנוס הוא ולא שוגג, שהשוגג היה לו לבדוק ולדקדק ואילו בדק יפה יפה ודקדק בשאלות לא היה בא לידי שגגה ולפי שלא טרח בדרישה ובחקירה ואחר כך יעשה צריך כפרה, אבל זה מה לו לעשות הרי טהורה היתה ושלא בשעת וסתה בעל אין זה אלא אונס, ולפיכך בין שנמצא דם על עד שלה בין שנמצא על עד שלו פטורין, אבל אם עבר ובא עליה סמוך לוסת ודימה שיבעול ויפרוש קודם שתראה דם וראתה בשעת התשמיש, חייבין בקרבן, שזו היא שגגה, לפיכך אם נמצא דם על עד שלו שניהם טמאים וחייבין בקרבן, נמצא על עד שלה, אם קנחה עצמה מיד

כשפירש הבעל ולא שהתה שניהם טמאים וחייבין בקרבן, ואם שהתה כדי שתושיט ידה לתחת הכר או לתחת הכסת ותטול עד לבדוק בו ואחר כך קנחה עצמה שניהן טמאים בספק ופטורין מקרבן, ואם שהתה כדי שתרד מן המטה ותדיח את פניה ואח"כ קנחה עצמה ונמצא דם, בעלה טהור. ז. מי שעבר ובעל סמוך לוסת על דעת שתקדום ביאתו לראיית הדם והרגישה האשה שנטמאת בשעת תשמיש ואמרה לו נטמאתי, הרי זה לא יפרוש כשהוא מתקשה כמו שביארנו בהלכות איסורי ביאה, ואם לא ידע שאסור לפרוש מיד ופירש כשהוא מתקשה חייב שתי חטאות, אחת על כניסתו שהרי בעל נדה ואחת על יציאתו שיציאתו הנאה לו כביאתו, במה דברים אמורים כשידע שאסור לבעול בשעת הוסת ודימה שתקדום בעילתו לראייתה ולא ידע שאסור לפרוש מיד, שנמצאו לו שתי העלמות בשתי הבעילות, אבל אם לא ידע שאסור לבעול בשעת הוסת ולא ידע שאסור לפרוש מן הטומאה מיד אף על פי שפירש מיד והוא מתקשה אינו חייב אלא חטאת אחת, מפני שכניסתו ויציאתו שהן כשתי בעילות בשגגה אחת הן ובהעלם אחת עשה הכל, והוא הדין בשאר העריות שאם שגג ובא על הערוה על דעת שהיא מותרת ונודע לו שהיא ערוה והוא בתוך התשמיש, לא יפרוש מיד שיציאתו הנאה לו כביאתו, ואם לא ידע שאסור לפרוש מיד ופירש והוא מתקשה אינו חייב אלא חטאת אחת, שהכל שגגה אחת היא.

פרק ו

א. דין שגגת המאכלות כדין שגגת הבעילות, לפיכך אם אכל אכילות הרבה משם אחד בהעלם אחת, אף על פי שיש ביניהן ימים רבים אינו חייב אלא חטאת אחת, כיצד אכל חלב היום ואכל חלב למחר וחלב למחר בהעלם אחת, אף על פי שהן בשלשה תמחויין אינו חייב אלא אחת, אבל אם אכל כזית חלב ונודע לו וחזר ואכל כזית חלב ונודע לו, חייב על כל אכילה ואכילה שהידיעות מחלקות השגגות, אכל כחצי זית חלב וחזר ואכל כחצי זית חלב בהעלם אחת אף על פי שהן שני תמחויין ואף על פי שהפסיק ביניהן הרי אלו מצטרפין ומביא חטאת, שאין התמחויין מחלקין, והוא שלא ישהה ביניהן יותר מכדי אכילת שלש ביצים כמו שביארנו בהלכות מאכלות אסורות, שכשם שמצטרף השיעור למזיד למלקות כך מצטרף השיעור לשוגג לקרבן. ב. אכל נותר מחמשה זבחים כזית מכל זבח בהעלם אחת, אף על פי שאכלן בחמשה תמחויין אינו חייב אלא חטאת אחת שכולן שם אחד הן והתמחויין אינן מחלקין, וגופי הזבחים אינן מחלקין, שאחד האוכל בשר מזבחים רבים או מזבח אחד, וכן השוחט חמשה זבחים בחוץ בהעלם אחת, אינו חייב אלא חטאת אחת, הא למה זה דומה למשתחוה לחמש צורות בהעלם אחת. ג. הקיז דם לבהמתו וקיבלו בשני כוסות ושתאן בהעלם אחת אינו מביא אלא חטאת אחת. ד. האוכל מאכלות הרבה משמות הרבה בהעלם אחת חייב על כל שם ושם, כיצד כגון שאכל חלב ודם ונותר ופיגול כזית מכל אחד ואחד בהעלם אחת מביא ארבע חטאות וכן כל כיוצא באלו, וכל האוכל כזית אחד שנתקבצו בו שמות הרבה בהעלם אחת, אם נתקבצו באיסור מוסיף או באיסור כולל או באיסור בת אחת חייב על כל שם ושם, לפיכך הטמא שאכל כזית חלב ונותר ביום הכפורים, מביא ארבע חטאות ואשם, חטאת אחת משום טמא שאכל קודש, ואחת משום

אוכל חלב, ואחת משום אוכל נותר, ואחת משום יום הכפורים, והוא שיצטרף אוכל אחר עם כזית זה עד שישלימו לככותבת, ומביא אשם ודאי למעילה שהרי נהנה מן ההקדש בשגגה. ה. האוכל ושותה ביום הכפורים בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאת אחת, אכילה ושתייה אחת היא. ו. העושה מלאכה ביום הכפורים שחל להיות בשבת חייב שתי חטאות מפני שהן שני איסורין הבאין כאחד. ז. אכל כחצי זית חלב וכחצי זית דם בהעלם אחת אינו חייב קרבן, כשם שאין האיסורין מצטרפין למלקות כמו שביארנו בהלכות מאכלות אסורות כך אין מצטרפין לקרבן. ח. אכל כחצי זית ונודע לו וחזר ושכח ואכל כחצי זית אחר בהעלם שני פטור, שהרי נודע לו בינתיים ויש ידיעה לחצי שיעור, וכן אם כתב אות אחת [בשבת] בשגגה ונודע לו וחזר ושכח וכתב אות שנייה סמוכה לה בהעלם שני פטור מקרבן חטאת וכן כל כיוצא בזה, וכן אם הוציא שתי אמות בשוגג ושתי אמות במזיד ושתי אמות בשוגג, אם בזריקה חייב, לא מפני שאין ידיעה לחצי שיעור אלא מפני שאין בידו להחזירה, לפיכך לא הועילה לו הידיעה שבינתיים, ואם בהעברה פטור שיש ידיעה לחצי שיעור כמו שביארנו. ט. האוכל כזית חלב וכזית חלב בהעלם אחת ונודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני /השני/ מביא שתי חטאות שהידיעות מחלקות ואף על פי שעדיין לא הפריש הקרבן, אבל אם נודע לו על שניהן כאחת מביא חטאת אחת, וכן יראה לי שהוא הדין בבעילות. י. אכל כזית ומחצה בהעלם אחת ונודע לו על כזית וחזר ואכל חצי זית בהעלמו של שני, אינו חייב אלא חטאת אחת, שאין חצי זית האחרון מצטרף לראשון אף על פי שהוא בהעלמו שהרי נודע לו על מקצת העלמה ראשונה. יא. אכל שני זיתי חלב בהעלם אחת ונודע לו על אחת מהן וחזר ואכל כזית אחר בהעלמו של שני והביא

חטאת על הראשון, ראשון ושני מתכפרין אבל שלישי לא נתכפר, אלא כשיוודע לו עליו יביא חטאת אחרת, הביא חטאת על השלישי, שלישי ושני מתכפרין ששניהם בהעלם אחת, וראשון לא נתכפר בחטאת זו, הביא חטאת על האמצעי, שלשתן מתכפרין, מפני שהראשון והשלישי בהעלמו של אמצעי, וכשיוודע לו על הראשון ועל השלישי אין צריך להביא חטאת אחרת. יב. מי שאכל חתיכה משתי חתיכות ונסתפק לו אם אכל חלב או שומן ואכל חתיכה אחרת משתי חתיכות ונסתפק לו אם אכל חלב או שומן ואחר כך נודע לו בודאי שחלב אכל בראשונה ובשנייה, אינו חייב אלא חטאת אחת, שידיעת ספק שהיתה לו בינתיים אף על פי שמחלקת לאשמות אינה מחלקת לחטאות.

פרק ז

א. המשתחוה לע"ז וניסך וקיטר וזיבח בהעלם אחת חייב ארבע חטאות, וכן אם פיער עצמו לפעור וזרק אבן למרקוליס בהעלם אחת, חייב שתיים, וכן כל כיוצא בזה יהא חייב על כל עבודה ועבודה, במה דברים אמורים בשהזיד בע"ז ושגג בעבודות אלו, אבל אם הזיד בעבודות אלו ושגג בע"ז אינו חייב אלא חטאת אחת, כיצד ידע שזו ע"ז ושאסור לעובדה אבל לא ידע שהשתחויה והניסוך עבירה והשתחוה וניסך חייב שתיים, ידע שאלו עבודות הן ואסור לעבוד בהן לאל אחר ולא ידע שזו ע"ז לפי שלא היתה של כסף וזהב ועלה על דעתו שאין קרויין ע"ז אלא של כסף וזהב ועבדה בכל העבודות אינו חייב אלא חטאת אחת. ב. כלל גדול אמרו בשבת כל השוכח עיקר שבת ושכח שנצטוו ישראל על

השבת, או שנשבה והוא קטן לבין העכו"ם או נתגייר קטן והוא בין העכו"ם אף על פי שעשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת שהכל שגגה אחת היא, וכן חייב חטאת אחת על כל חלב שאכל וחטאת אחת על דם שאכל וכן כל כיוצא בזה בעבודות אלו, וכל היודע עיקר שבת אבל שכח שהיום שבת ודימה שהוא חול אף על פי שעשה בו מלאכות הרבה חייב חטאת אחת על היום כולו וכן חטאת על כל שבת ושבת ששגג בו. ג. וכל היודע שהיום שבת ושגג במלאכות ולא ידע שמלאכות אלו אסורות או שידע שהן אסורות ולא ידע שחייבין עליהן כרת ועשה מלאכות הרבה, חייב חטאת על כל אב מלאכה ומלאכה אפילו עשה הארבעים חסר אחת בהעלם אחת מביא שלשים ותשע חטאות. ד. שכח שהיום שבת ושגג אף במלאכות ולא ידע שמלאכות אלו אסורות אינו חייב אלא חטאת אחת. ה. העושה אב ותולדותיו בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאת אחת, ואין צריך לומר העושה תולדות הרבה של אב אחד שאינו חייב אלא חטאת אחת. ו. עשה תולדה של אב זה ותולדה של אב זה בהעלם אחת, יראה לי שהוא חייב שתי חטאות. ז. עשה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת, כגון שזרע והבריך והרכיב בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאת אחת, וכבר נתבאר בהלכות שבת האבות והתולדות והמלאכות שהן מעין אבות. ח. עשה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת בשבתות הרבה בין בזדון שבת ושגגת מלאכות בין בשגגת שבת וזדון מלאכות חייב על כל מלאכה ומלאכה, כיצד ידע שהיום שבת וזרע בו מפני שלא ידע שהזריעה מלאכה, וכן בשבת שנייה ידע שהוא שבת ונטע בה מפני שלא ידע שהנטיעה אסורה משום מלאכה, וכן בשבת שלישית הבריך מפני שלא ידע שההברכה מלאכה, חייב על כל אחת ואחת אף על פי שהיא מעין מלאכה אחת,

מפני שהשבתות כגופין מוחלקין. ט. שגג שהיום שבת וזרע בו והוא יודע שהזריעה מלאכה, וכן בשבת שנייה שכח שהוא שבת ונטע בו והוא יודע שהנטיעה מלאכה, וכן בשלישית שכח שהוא שבת והבריך אף על פי שיודע שההברכה מלאכה הרי זה חייב על כל אחת ואחת, שהימים שבין שבת לשבת הרי הן כידיעה אחת לחלק. י. מי שקצר וטחן כגרוגרת בשגגת שבת וזדון מלאכות שאינו חייב אלא חטאת אחת, וחזר וקצר וטחן כגרוגרת בזדון שבת ושגגת מלאכות שהוא חייב על כל מלאכה ומלאכה, ונודע לו על קצירה של שגגת שבת וזדון מלאכות, קצירה גוררת קצירה וטחינה גוררת טחינה וכאילו עשה ארבעתן בשגגת שבת וזדון מלאכות שאינו חייב אלא חטאת אחת, וכיון שהקריב חטאת זו נתכפר לו על הכל, וכשידעם אחר כן אינו צריך להביא חטאת אחרת, אבל אם נודע לו תחילה על קצירה של זדון שבת ושגגת מלאכות והקריב חטאת, נתכפר לו על זו הקצירה שנודע לו עליה ועל הקצירה והטחינה של שגגת שבת וזדון מלאכות, מפני ששניהן כמלאכה אחת ונגררה קצירה וטחינה עם הקצירה ותשאר הטחינה של זדון שבת עד שיודע לו עליה ויביא חטאת שנייה, קצר כחצי גרוגרת בשגגת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר כחצי גרוגרת בזדון שבת ושגגת מלאכות הרי אלו מצטרפין, קצירה גוררת קצירה, וכן כל כיוצא בזה בשאר מלאכות. יא. המתכוין לחתוך את התלוש וחתך את המחובר אף על פי שנתכוין לחתיכה הואיל ולא עשה מחשבתו פטור מן החטאת שזה כמתעסק ולא אסרה תורה אלא מלאכת מחשבת כמו שביארנו כמה פעמים. יב. החותה גחלים בשבת שהוא מכבה את העליונות ומדליק את התחתונות אם נתכוון לכבות ולהבעיר חייב שתים, חתה גחלים להתחמם מהם והובערו מאליהן חייב שתים מפני שמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה כמו

שביארנו בהלכות שבת, וכשם שחייבין על זדונה כרת כך חייב על שגגתה קרבן חטאת.

פרק ח

א. כל חטא שחייבין על שגגתו חטאת קבועה חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי, ומהו לא נודע אם נסתפק לו אם שגג בדבר זה או לא שגג הרי זה מצווה להקריב אשם שנאמר ולא ידע ואשם ונשא עונו והביא איל תמים מן הצאן בערכך לאשם וזהו הנקרא אשם תלוי מפני שהוא מכפר על הספק ותולה לו עד שיודע לו בודאי שחטא בשגגה ויקריב חטאתו. ב. אינו חייב באשם תלוי עד שיהיה שם איסור קבוע, כיצד אכל חלב וספק אם היה כזית או פחות מכזית, או שהיתה לפניו חתיכת חלב וחתיכת שומן ואכל אחת מהן ואין ידוע אי זה מהן אכל, אשתו ואחותו עמו בבית בעל אחת מהן ואין יודע אי זו מהן בעל, שבת וחול ועשה מלאכות באחד מהם ואין ידוע באי זה יום עשה, או שעשה מלאכה בשבת ולא ידע מעין אי זו מלאכה עשה, הרי זה מביא אשם תלוי וכן כל כיוצא בזה, אבל אם היתה לפניו חתיכה אחת ספק שהיא חלב ספק שהיא שומן ואכלה פטור שהרי אין כאן איסור קבוע, וכל האוכל חלב הכוי פטור מאשם תלוי שהרי אין כאן איסור קבוע, וכן הבא על אשה שהיא ספק נדה או ספק ערוה של קירוב בשר פטור מאשם תלוי, לפיכך האשה שנמצא דם על עד שלה לאחר זמן והנושא יבמתו בתוך שלשה חדשים וילדה ואין ידוע אם בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון הרי אלו פטורין מן הקרבן, וכן כל כיוצא באלו שהרי אין שם איסור קבוע.

ג. האוכל חתיכה ועד אחד אומר לו זה שאכלת חלב היה ועד אחד אומר לא אכלת חלב, אשה אומרת אכל ואשה אומרת לא אכל, הואיל ונקבע האיסור והוא אינו יודע אם חטא או לא חטא הרי זה מביא אשם תלוי, וכן כל הבא על אשת איש שעד אחד אומר מת בעלה ועד אחד אומר לא מת, חייב באשם תלוי, והוא הדין לספק מגורשת שהרי נקבע האיסור, אבל ספק מקודשת לא נקבע האיסור. ד. מי שהיו לפניו שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן, ואכל אחת מהן ובא עכו"ם או כלב ואכל את השנייה, או שאכל עכו"ם או כלב את הראשונה ובא ישראל ואכל השנייה, או שאכל ראשונה בזדון ושנייה בשגגה, או שאכל ראשונה בשגגה ושנייה בזדון, הרי זה חייב באשם תלוי הואיל והיה שמה איסור קבוע, אכל שתיהן בזדון פטור מקרבן, אכל שתיהן בשגגה מביא חטאת, אכל את הראשונה בשגגה ובא אחר ואכל את השנייה בשגגה שניהן חייבין באשם תלוי, וכן כל כיוצא בזה. ה. חלב ונותר לפניו, אכל אחת מהן ואין ידוע אי זו מהן אכל, אשתו נדה ואחותו עמו בבית ושגג באחת מהן ואין ידוע אי זו מהן בעל, שבת ויום הכפורים ועשה מלאכה בין השמשות שביניהן, הרי זה פטור מקרבן ואינו מביא חטאת שהרי אינו יודע עצמו של חטא כמו שביארנו, ואינו מביא אשם תלוי שהרי יודע בודאי שחטא. ו. כל דבר שחייבין על ודאו חטאת קבועה אחת חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי אחד, וכל דבר שחייבין על ודאו חטאות הרבה חייבין על לא הודע שלו אשמות תלויין הרבה כמניין החטאות, כיצד, כשם שאם אכל חלב ודם ונותר ופיגול בהעלם אחת חייב ארבע חטאות, כך אם נסתפק לו אם אכלן או לא אכל אלא חתיכות של היתר שהיו עמהם מביא ארבעה אשמות תלויין, וכן אם נסתפק לו אם האשה שבא עליה אשתו, או פלונית הערוה שהיתה עמה שחייב עליה שמונה

חטאות, הרי זה מביא שמונה אשמות תלויין. ז. האוכל חתיכה משתי חתיכות ונסתפק לו אם של חלב אכל או של שומן אכל ואחר שנולד לו הספק אכל חתיכה משתי חתיכות אחרות ונסתפק לו אם של חלב אכל או של שומן, הרי זה מביא שתי אשמות תלויין. ח. כשם שידיעת ודאי בינתיים מחלקת לחטאות כך ידיעת ספק בינתיים מחלקת לאשמות, לפיכך אם אכל חמשה זיתי חלב בהעלם אחת, ונודע לו ידיעת ספק על אחת מהם וחזר ונודע לו ידיעת ספק אחרת על השני, וכן על כל אחת ואחת, חייב אשם תלוי על כל אחת ואחת. ט. חתיכה של שומן וחתיכה של חלב, אכל אחת מהן ואין ידוע אי זו היא והביא אשם תלוי, וחזר ואכל את השנייה מביא חטאת, וכן אם אכל אחר את השנייה מביא האחר אשם תלוי כמו שביארנו. י. חתיכה של חלב וחתיכה של חלב נותר, אכל את אחת מהן ואין ידוע אי זו היא, מביא חטאת על החלב ואשם תלוי משום נותר, אכל את השנייה בהעלם שני מביא שלש חטאות, ואם היה בה שוה פרוטה מביא אשם ודאי משום מעילה, אכל אחד את אחת משתיהן, ובא אחר ואכל את השנייה, זה מביא חטאת ואשם תלוי וזה מביא חטאת ואשם תלוי, וכן כל כיוצא בזה.

פרק ט

א. על חמש עבירות מביא קרבן אשם והוא הנקרא אשם ודאי שהרי אינו בא משום ספק, ואלו הן: על שפחה חרופה ועל הגזל ועל המעילה ועל טומאת נזיר ועל הצרעת כשיטהר ממנה, על שפחה חרופה כיצד, הבא על שפחה חרופה בין בזדון בין בשגגה מביא אשם, והוא שתהיה

גדולה ומזידה וברצונה ותהיה בעולה כדרכה ובגמר ביאה כדי שתלקה שנאמר בקורת תהיה והביא את אשמו היא לוקה והוא מביא קרבן. ב. ומפי השמועה למדו שבזמן שהיא חייבת מלקות הוא חייב בקרבן ובזמן שהיא פטורה מן המלקות הוא פטור מן הקרבן. ג. בן תשע שנים ויום אחד שבא על שפחה חרופה, היא לוקה והוא מביא קרבן, ויראה לי שאינו מביא עד שיגדיל ויהיה בן דעת. ד. כבר ביארנו בהלכות ביאות אסורות מה היא השפחה החרופה האמורה בתורה, ושאין חייבין עד שיבעול כדרכה ויגמור, לפיכך אם אמרו לו שנים בעלת שפחה חרופה והוא אומר לא בעלתי נאמן ואינו מביא קרבן על פיהן, שהרי הוא יודע אם גמר ביאתו או לא גמר וזה שאמר לא בעלתי כלומר לא גמרתי. ה. הבא על השפחה ביאות הרבה אינו חייב אלא אשם אחד, כיצד הבא על השפחה ביאות הרבה בזדון או שבא עליה בשגגה ונודע לו וחזר ובא עליה בשגגה ונודע לו, אפילו מאה פעמים במאה העלמות, מקריב אשם אחד ומתכפר לו על הכל על הזדונות שבה ועל השגגות, במה דברים אמורים בשפחה אחת אבל הבא על שפחות הרבה אפילו בהעלם אחת חייב אשם על כל שפחה ושפחה. ו. בעל שפחה והפריש אשמו וחזר ובעלה אחר שהפריש אשמו חייב על כל אחת ואחת שהפרשה מחלקת ונמצא כמי שהקריב ואחר כך בעל, וכן אם בעל חמש בעילות בהעלם אחת בשפחה אחת, ונודע לו על אחת מהן והפריש אשמו ואחר כך נודע על השנייה מפריש אשם אחר אף על פי שבהעלם אחת היו כלן הואיל ולא נודע לו אלא אחר שהפריש נמצא כבועל אחר שהפריש, שדין השוגג והמזיד בשפחה אחד הוא. ז. על הגזל כיצד, כל מי שיש בידו משהו פרוטה ומעלה מממון ישראל, בין שגזלו בין שגנבו בין שהפקידו אצלו או הלוהו או משום שותפות או משאר דרכים, וכפר בו ונשבע

לשקר בין בזדון בין בשגגה הרי זה מביא אשם על חטאו, וזהו הנקרא אשם גזילות, ומפורש בתורה שאין מתכפר לו באשם זה עד שישביב הממון שבידו לבעליו, אבל החומש אינו מעכב הכפרה, כבר ביארנו בהלכות שבועות אימתי יהיה חייב בשבועה זו שמקריב עליה אשם זה ואימתי יהיה פטור ממנה, ועל אי זו דרך יתחייב אשמות רבות כמניין חיוב השבועות, ועל אי זו דרך לא יהיה חייב אלא אשם אחד. ח. על המעילה כיצד, כל הנהגה משה פרוטה מן ההקדש בשגגה, מחזיר מה שנהנה ויוסיף חומש ויקריב אשם ויתכפר לו, וכבר ביארנו בהלכות מעילה שהקרבתו והקרן מעכבין הכפרה ואין החומש מעכב. ט. האוכל מדבר שמועלין בו בחמשה תמחויין בהעלם אחת, אף על פי שהוא מזבח אחד אם יש בכל אכילה ואכילה שוה פרוטה חייב אשם על כל אחד ואחד, שהתמחויין מחלקין במעילה והרי הן כמינין הרבה אף על פי שאין מוחלקין בחיוב הכריתות, חומרא יתירה יש במעילה שהרי עשה בה המהנה כנהנה ומצטרפת לזמן מרובה, ושליח שעשה שליחותו חייב המשלח מה שאין דברים אלו בשאר האיסורין. י. כל המחוייב אשם ודאי צריך שיודע לו חטאו תחילה ואחר כך יקריב אשמו אבל אם הקריבו קודם שיודע לו ונודע לו אחר שהקריב אינו עולה לו, וכל חטא שחייבין עליו אשם ודאי אחד המלך ואחד כהן משוח או שאר עם הארץ שוין בו. יא. כל חטא שחייבין עליו אשם ודאי אם נסתפק לו אם עשאהו או לא עשאהו פטור מכלום, לפיכך הבא על ידו ספק מעילה אינו חייב כלום כמו שביארנו בהלכות מעילה. יב. היתה לפניו חתיכה של חולין וחתיכה של הקדש, אכל אחת מהן ואין ידוע אי זו היא פטור, חזר ואכל את השנייה מביא אשם על מעילתו, אכל אחר את השנייה שניהן פטורין. יג. חתיכה של חלב וחתיכה של הקדש, אכל אחת מהן מביא

אשם תלוי משום חלב, אכל את השנייה מביא חטאת על החלב ואשם ודאי של מעילה על ההקדש, בא אחר ואכל את השנייה אף השני מביא אשם תלוי, חתיכה של חלב וחתיכה של חלב הקדש, אכל אחת מהן מביא חטאת, אכל את השנייה אחר שנודע לו על הראשונה מביא שתי חטאות ואשם ודאי על מעילתו, בא אחר ואכל את השנייה זה מביא חטאת וזה מביא חטאת בלבד, כבר ביארנו בהלכות מאכלות אסורות מאיזה טעם נוסף ואיסור הקדש על איסור חלב וכן כל כיוצא באלו האיסורין.

פרק י

א. ששה מצותן שיקריבו קרבן עולה ויורד ואלו הן: המצורע, והיולדת, והנשבע שבועת העדות בין בזדון בין בשגגה, והנשבע שבועת ביטוי לשקר בשגגה, והטמא שאכל קודש בשגגה, והטמא שנכנס למקדש בשגגה. ב. קרבן היולדת אם היתה עשירה מביאה כבש בן שנתו לעולה ובן יונה או תור לחטאת, ואם אין ידה משגת הרי קרבנה יורד ומביאה שתי תורים או שני בני יונה אחד עולה ואחד חטאת, אפילו היתה ידה משגת לשה ואינה משגת לנסכיו מביאה קרבן עני. ג. המצורע כשיטהר מביא שלש בהמות מהן שני כבשים אחד עולה ואחד אשם וכבשה לחטאת, אם אין ידו משגת מביא שתי תורים או שני בני יונה אחד עולה ואחד חטאת, וכבש לאשם. ד. על שבועת העדות ועל שגגת שבועת ביטוי ועל שגגת טומאת מקדש וטומאת קדשיו מביא כשבה או שעירה כשאר החטאות הקבועות, ואם אין ידו משגת מביא שתי תורים או שני

בני יונה אחד עולה ואחד חטאת, ואם אין ידו משגת לעוף מביא עשירית האיפה סלת והיא הקרויה מנחת חוטא שכבר נתפרשו מעשיה בהלכות מעשה הקרבנות. ה. כל הקרבנות האלו מפורשין בתורה ומפורש זה שחייב להביאן, חוץ מטמא שנכנס למקדש בשגגה או אכל קדש שכך כתוב שם ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה וגו', או נפש אשר תגע בכל דבר טמא וגו', או נפש כי תשבע לבטא בשפתים וגו', והיה כי יאשם לאחת מאלה וגו', מפי השמועה למדו שזה שחייב כאן קרבן לטמא כשנטמא ונכנס למקדש או אכל קדש והוא לא ידע אף על פי שהדבר מפי הקבלה הרי הוא כמפורש שהרי בפירוש חייבה תורה כרת לטמא שאכל קודש ולטמא שנכנס למקדש, באוכל נאמר והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה, ובנכנס למקדש נאמר ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל כי את מקדש ה' טמא, וכיון שחייבה תורה כרת על טומאת מקדש וקדשיו פירש הקרבן שמביאין על שגגתן. ו. כל קרבנות שהאשה חייבת בעלה מביא על ידיה, אם היה עני מביא קרבן עני ואם היה עשיר מביא על ידיה קרבן עשיר, ומביא אדם על ידי בנו ועל ידי בתו ועל ידי עבדו ושפחתו קרבן עני ומאכילן בזבחים. ז. המלך וכהן משיח מביאין קרבנן על שבועת העדות או על שבועת ביטוי או על טומאת מקדש וקדשיו כשאר הדיוטות, שלא חילק הכתוב קרבן מלך מקרבן הדיוט ומקרבן כהן משיח אלא במצוות שחייבים על שגגתן חטאת קבועה כמו שביארנו אבל בקרבן עולה ויורד כלן שוים, כבר ביארנו בהלכות שבועות אימתי יהיה חייב על שבועת העדות ועל שבועת שגגת ביטוי ואימתי יהיה פטור עליהן ועל אי זו דרך יהיה חייב קרבנות הרבה כמנין השבועות ועל אי זה דרך לא יהיה חייב אלא קרבן אחד, ובהלכות מחוסרי כפרה אבאר באיזה דרך תתחייב

היולדת והמצורע קרבנות הרבה ובאי זה דרך יתחייב כל אחד מהן קרבן אחד. ח. כל המביא קרבן על הזדון כשגגה, אם היה אנוס פטור מן הקרבן, ואין צריך לומר שאר עבירות שאינו חייב חטאת אלא על שגגתן שאם היה אנוס פטור. ט. מי שהפריש מעות לכבשה של חטאתו וצריך להן, הרי זה מביא שעירה ויחלל אותם המעות על השעירה ויהנה בהן, וכן אם הפריש לשעירה ולקח כשבה יהנה בהן. י. הפריש מעות לבהמה והעני יקח שתי תורים או שני בני יונה ויחלל עליהן אותם המעות ויהנה בהם, הפריש מעות לבני יונה או לתורים והעני, יביא עשירית האיפה ויחלל עליהן אותם המעות ויהנה בהן, וכן אם היה עני והפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר יוסיף עליהן ויביא עוף, הפריש לעוף והעשיר יוסיף עליהן ויביא כשבה או שעירה, אפילו היה מורישו גוסס הרי זה עני עד שימות מורישו ויירשנו. יא. עשיר שהפריש כשבה או שעירה ונפל בה מום [והעני] אם רצה יביא בדמיה עוף אבל אם הפריש עוף ונפסל לא יביא בדמיו עשירית האיפה שאין לעוף פדיון. יב. הפריש עשירית האיפה והעשיר, עד שלא קדשה בכלי הרי היא ככל המנחות ותפדה ותאכל, ומשקדשה בכלי תעובר צורתה ותצא לבית השריפה. יג. עשיר שהפריש קן למכרה וליקח בדמיה כשבה או שעירה והעני יביא קן זו אף על פי שהיא קדושת דמים שהיא נדחית ולמה לא נדחית מפני שדיחוי מעיקרו אינו דיחוי והרי נראה קן זו לו עתה, עני שהקריב קרבן עשיר יצא ועשיר שהקריב קרבן עני לא יצא.

פרק יא

א. שינוי יש בשגגת טומאת מקדש וקדשיו מה שאין כן בשאר כריתות, שכל הכריתות כיון ששגג ונודע לו בסוף שחטא אף על פי שלא היתה לו ידיעה בתחילה הרי זה חייב חטאת, אבל בטומאת מקדש וקדשיו אינו מביא קרבן עולה ויורד עד שתהיה לו ידיעה לטומאה וידיעה לקודש או למקדש בתחלה וידיעה לטומאה וידיעה לקדש או למקדש בסוף והעלם בינתיים, כיצד נטמא ונכנס למקדש או אכל קודש, ואחר כך נודע לו שנטמא ושהיה טמא בשעה שאכל או שנכנס, ושקודש היה זה שאכלו או מקדש היה זה שנכנס לו, הרי זה פטור מקרבן עד שידע שנטמא [ושזה קודש] ושזה מקדש קודם שיכנס או קודם שיאכל, כיצד נטמא וידע שנטמא וידע שזה מקדש ושזה קודש, ואחר כך נעלמה ממנו הטומאה ושכח שנטמא ונכנס למקדש או אכל קודש, והוא יודע שזה מקדש ושזה קודש, או ששגג ושכח שזה מקדש או שזה בשר קודש והוא יודע שהוא טמא ונכנס או אכל, או ששגג או שכח שנטמא ושכח שזה בשר קדש ושזה מקדש ונכנס או אכל ואחר כך נודע לו דברים שנתעלמו ממנו, הרי זה מביא קרבן עולה ויורד בכל צד וצד משש מחלוקות אלו, ומניין שדין שגגת מקדש וקדשיו כך הוא, שהרי בשאר שגגות נאמר בעשותה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם או הודע אליו חטאתו אשר חטא, כיון שידע בסוף אף על פי שלא ידע בתחילה, ובטומאת מקדש וקדשיו נאמר ונעלם ממנו והוא ידע ואשם מאחר שנאמר ונעלם ממנו מכלל שהיתה שם ידיעה בתחילה ונאמר והוא ידע [ואשם] הא למדת שהוא צריך ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בינתיים. ב. נטמא וידע שנטמא [וידע שזה קדש ושזה מקדש] אבל לא ידע באי זה אב נטמא ושכח שנטמא ואחר כך נכנס למקדש או אכל קדש ונודע לו אחר שנכנס או אחר שאכל באי זה אב נטמא [הרי זה חייב קרבן] אף על פי שלא

ידע בתחלה באי זה אב נטמא הואיל וידע שהוא טמא הרי היתה שם ידיעת טומאה בתחילה, אבל אם נעלמו ממנו הלכות טומאה, כגון שנטמא בכעדשה מן השרץ וידע שהשרץ מטמא ולא ידע בשיעור ושכח שנגע בשרץ כלל ונכנס או אכל ואחר כך נודע לו [שנגע] בכעדשה מן השרץ הרי זה ספק אם חייב קרבן או פטור, וכן מי שלא ראה המקדש מימיו ולא הבין מקומו, אם נטמא וידע שנטמא ונכנס למקדש ולא ידע בתחילה שזהו מקומו שהרי לא ראהו מעולם, ואחר כך זכר הטומאה וידע שזה מקדש, הרי זה ספק אם ידיעה שיש מקדש בעולם ידיעה, או עד שידע מקומו תחילה, יראה לי שאלו החייבים קרבן מספק אינן מביאין קרבן שמא יכניסו חולין לעזרה, ואם תאמר והלא הטאת העוף באה על הספק ואינה נאכלת, מפני שהמביא אותה מחוסר כפורים אסור לאכול בקדשים עד שיביא כפרתו, אבל מי שאינו מחוסר כפורים אינו מביא קרבן מספק. ג. מי שנטמא בעזרה צריך שידע תחילה שנטמא ושזה מקדש, ואם נעלם ממנו אחרי כן שנטמא והרי הוא זכור שזה מקדש, או שנעלם ממנו שזה מקדש ולא שכח שנטמא, או שנתעלמו ממנו זה וזה, כשיודע לו יביא קרבן עולה ויורד, והוא שישהה כשיעור כמו שביארנו בהלכות ביאת מקדש. ד. מי שטימא עצמו במזיד ולא שהה כשיעור, הרי זה ספק אם שיעור השתחוייה לאנוס בלבד או אף למזיד, ולפיכך אם נעלם ממנו ויצא ולא שהה אינו מביא קרבן, וכן אם תלה עצמו באויר עזרה, הדבר ספק אם אויר עזרה כעזרה או אינו כעזרה. ה. מי שנסתפק לו אם נכנס למקדש או אכל קדש בטומאה או לאו אינו מביא אשם תלוי, שאין מביאין קרבן על לא הודע אלא בכרת שחייבין על שגגתו חטאת קבועה. ו. מי שהיו לפניו שני שבילים אחד טמא ואחד טהור הלך בראשון וחזר והלך בשני ובעת שהלך בשני שכח שהלך

בראשון ונעלמה ממנה טומאה זו ונכנס למקדש או אכל קדש חייב, ואף על פי שלא היתה לו בתחילה ידיעה גמורה לטומאה אלא מקצת ידיעה שהרי לא ידע שהלך בשני שבילין שבהילוך שניהן יהא טמא בודאי ואף על פי כן חייב חטאת שמקצת ידיעה ככל ידיעה, הלך בראשון ונכנס למקדש או אכל קודש, פטור מפני שהוא ספק טמא. ז. הזה שלישי ושביעי וטבל ואחר שנכנס למקדש הלך בשני וחזר ונכנס למקדש חייב, שהרי נכנס כשהוא טמא למקדש בודאי או בפעם ראשונה או בפעם שנייה, ואף על פי שכל ידיעה מהן ספק ידיעה היא שהרי כל שביל מהן ספק הוא כאן בטומאת מקדש וקדשיו עשו ספק ידיעה כידיעה. ח. היה טמא ואמרו לו שנים נכנסת למקדש והוא אומר להם לא נכנסתי נאמן ואינו מביא קרבן שאם ירצה יאמר מזיד הייתי, אמרו לו שנים טמא היית כשנכנסת למקדש ובפנינו נטמאת וידעת שאתה טמא אף על פי שהיה בין טומאה זו שמעידין בה ובין כניסתו למקדש ימים רבים שאפשר לו שיאמר כבר טבלתי הואיל והכחיש את העדים ואמר לא נטמאתי מעולם הרי אלו נאמנים ומביא קרבן על פיהם, אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה קל וחומר שיביאוהו לידי קרבן הקל שהרי הכחישן. ט. טומאת מקדש וקדשיו שהיה לה ידיעה בתחלה ולא היה לה ידיעה בסוף שעיר של יום הכפורים הנעשה בפנים ויום הכפורים תולין עד שיודע לו ויביא קרבן עולה ויורד, ושאין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בחוץ ביום הכפורים ויום הכפורים מכפרין, ועל שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין, ועל זדון טומאת מקדש וקדשיו פר כהן גדול של יום הכפורים מכפר אם היה המזיד מן הכהנים, ואם היה

מישראל דם שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים מכפר, שנאמר וכפר על הקדש מטומאת בני ישראל.

האדרא זוטא

תאנא בההוא יומא דר"ש בעא לאסתלקא מן עלמא והוה מסדר מלוי אתכנשו חברייא לבי ר"ש והוון קמיה ר' אלעזר בריה ור' אבא ושאר חברייא והוה מליא ביתא, זקיף עינוי ר"ש וחמא דאתמלי ביתא, בכה ר"ש ואמר בזמנא אחרא כד הוינא בבי מרעי הוה רבי פנחס בן יאיר קמאי ועד דברירנא דוכתאי אוריכו לי עד השתא וכד תבנא אסחר אשא מקמאי ומעלמין לא אתפסק ולא הוה עאל בר נש אלא ברשותא והשתא חמינא דאתפסק והא אתמלי ביתא, עד דהוון יתבי פתח עינוי ר"ש וחמא מה דחמא ואסחר אשא בביתא נפקו כולהו ואשתארו רבי אלעזר בריה ורבי אבא ושאר חברייא יתבו אבראי, אר"ש לרבי אלעזר בריה פוק חזי אי הכא רבי יצחק דאנא מערבנא ליה אימא ליה דיסדר מלוי ויתבי לגבאי זכאה חולקיה, קם ר"ש ויתבי וחייך וחזי אמר אן אינון חברייא, קם רבי אלעזר ואעיל לון יתבו קמיה זקיף ידוי ר"ש ומצלי צלותא והוי חזי ואמר אינון חברייא דאשתכחו בבי אדרא יזמנון הכא, נפקו כלהו ואשתארו רבי אלעזר בריה ורבי אבא ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי חייא, אדהכי עאל רבי יצחק א"ל ר"ש כמה יאות חולקך כמה חידו בעי לאתוספא לך בהאי יומא יתיב רבי אבא בתר כתפוי ורבי אלעזר קמיה, אר"ש הא השתא שעתא דרעותא הוא ואנא בעינא למיעל בלא כסופא

לעלמא דאתי, והא מלין קדישין דלא גליאן עד השתא בעינא לגלאה קמי שכינתא דלא יימרון דהא בגריעותא אסתלקנא מעלמא ועד כען טמירן הוו בלבאי למיעל בהו לעלמא דאתי וכך אסדרנא לכו רבי אבא יכתוב ורבי אלעזר ברי ילעי ושאר חברייא ירחשון בלבייהו קם רבי אבא מבתר כתפוי ויטיב רבי אלעזר בריה קמיה א"ל קום ברי דהא אחרא יטיב בהוא אתר קם רבי אלעזר אתעטף ר"ש ויטיב פתח ואמר (תהלים קטו) לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה לא המתים יהללו יה הכי הוא ודאי אינון דאקרון מתים דהא קודשא בריך הוא חי אקרי והוא שארי בין אינון דאקרון חיים ולא עם אינון דאקרון מתים, וסופיה דקרא כתיב ולא כל יורדי דומה וכל אינון דנחתין לדומה בגיהנם ישתארו, שאני אינון דאקרון חיים דהא קודשא בריך הוא בעי ביקריהון, אר"ש כמה שניא שעתא [דף רפח עמוד א] דא מאדרא, דבאדרא אזדמן קודשא בריך הוא ורתיכוי, והשתא הא קודשא בריך הוא הכי ואתי עם אינון צדיקייא דבגנתא דעדן מה דלא אערעו באדרא, וקודשא בריך הוא בעי ביקריהון דצדיקייא יתיר מיקרא דיליה כמה דכתיב בירבעם דהוה מקטר ומפלח לע"ז וקודשא בריך הוא אוריך ליה וכיון דאשיט ידיה לקבלי דעדו נביאה אתייבש ידיה דכתיב (מלכים א יג) ותיבש ידו וגו', ועל דפלח לע"ז לא כתיב אלא על דאשיט ידיה לעדו נביאה, והשתא קודשא בריך הוא בעי ביקרא דילן וכלהו אתאן עמיה, אמר הא רב המנונא סבא הכא וסחרניה ע' צדיקי גליפן בעיטרין מנהרין כל חד וחד מזיהרא דזיוא דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין, והוא אתי למשמע בחדוותא אלין מלין דאנא אימא, עד דהוה יטיב, אמר הא רבי פנחס בן יאיר הכא אתקיננו דוכתיה אזדעזעו חברייא דהוו תמן וקמו ויתבו בשיפולי ביתא, ורבי אלעזר ורבי אבא אשתארו קמיה (נ"א

עמיה) דר"ש, אר"ש באדרא אשתכחנא דכל חברייה הוו אמרי ואנא עמהון, השתא אימא אנא בלחודאי, וכלהו ציייתין למלולי עלאין ותתאין, זכאה חולקי יומא דין, פתח ר"ש ואמר (שיר ז) אני לדודי ועלי תשוקתו, כל יומין דאתקטרנא בהאי עלמא בחד קטירא אתקטרנא ביה בקודשא בריך הוא ובגין כך השתא ועלי תשוקתו, דהוא וכל סיעתא קדישא דיליה אתו למשמע בחדוה מלין סתימין ושבחא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, פריש ואתפרש מכלא ולא פריש, דהא כלא ביה מתדבקן, והוא מתדבק בכלא הוא כלא עתיקא דכל עתיקין סתימא דכל סתימין אתתקן ולא אתתקן, אתתקן בגין לקיימא כלא ולא אתתקן בגין דלא שכיח, כד אתתקן אפיק ט' נהורין דלהטין מניה מתקונוי ואינון נהורין מניה מתנהרין ומתלהטין ואזלין ומתפשטין לכל עיבר, כבוצינא דאתפשטין מניה נהורין לכל עיבר, ואינון נהורין דמתפשטין כד יקרבו למונדע לון לא שכיח אלא בוצינא בלחודוי כך הוא עתיקא קדישא (הוא) בוצינא עלאה סתימא דכל סתימין, ולא שכיח בר אינון נהורין דמתפשטין דמתגליין וטמירן, ואינון אקרון שמא קדישא ובגין כך כלא חד ומה דאמרי חברנא בספרי קדמאי דאינון דרגין דאתבריו ועתיקא קדישא אתגלי בהו בכל חד וחד משום דאינון תקונוין דעתיקא קדישא, לאו השתא עידנא להני מלין דהא אמינא לון באדרא קדישא, וחמינא מה דלא ידענא הכי ועד השתא אסתים בלבאי מלה, והשתא אנא בלחודאי אסהידנא קמי מלכא קדישא וכל הני זכאי קשוט דאתו למשמע מלין אלין. גולגלתא דרישא חוורא לאו ביה שירותא וסיומא קולטרא דקטפוי אתפשט ואתנהיר ומניה ירתון צדיקייא ד' מאה עלמין דכסופין לעלמא דאתי מהאי קולטרא דקטפא דהיא גולגלתא חוורא נטיף טלא כל יומא ליהווא זעיר אנפין לאתר דאתקרי שמים וביה זמינון מיטייא לאחייא

לזמנא דאתי דכתיב (בראשית כז) ויתן לך האלהים מטל השמים, ואתמלייא רישיה ומההוא זעיר אפין נטיף לחקל תפוחין וכל חקל תפוחין נהירין מההוא טלא, האי עתיקא קדישא טמיר וגניז, וחכמתא עלאה סתימאה בההוא גולגלתא משתכח ודאי בהאי עתיקא לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי בגין דאיהו רישא לכל רישא, חכמתא עלאה דאיהי רישא בי' סתים ואקרי מוחא עלאה, מוחא סתימא, מוחא דשכיך ושקיט, ולית דיזע ליה בר איהו, תלת רישין אתגלפן דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא, רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסייא ולא מתפתחא וחכמתא דא סתימאה רישא לכל רישיה דשאר חכמות, רישא (ראשית קמז א) עלאה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין, רישא דכל רישא [דף רפח עמוד ב] רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו, ועל האי אקרי (במדבר כד) ברח לך אל מקומך, (יחזקאל א) והחיות רצוא ושוב, ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין, דביה תלייא אין, וכל אינון שיערי, וכל אינון נימין ממוחא סתימאה נפקין (תליין) וכלהו שעיעין (ס"א יתבין) בשקולא, ולא אתחזי קדלא כלא הוא, בגין דהאי עתיקא קדישא בחד הוי, כלא בחידו ולא שניא מרחמי לעלמין בתלת עשר מכילן דרחמין אשתכח, בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע, והוא עתיקא כליל לון ושליט על כלא, חד ארחא דנהיר בפלגותא דשערי דנפקי ממוחא הוא ארחא דנהירין ביה צדיקייא לעלמא דאתי דכתיב (משלי ד) וארח צדיקים כאור נוגה וגו', ועל דא כתיב (ישעיה נח) אז תתענג על יי', ומהאי ארחא מתנהרין כל שאר ארחין דתליין בזעיר אנפין, האי עתיקא סבא דסבין, כתרא עלאה לעילא דמתעטרין ביה כל עטרין וכתרין, מתנהרין כל בוצינין מניה ומתלהטין (ומתנהרין) והוא הוא

בוצינא עלאה טמירא דלא אתידע, (וכל שאר בוצינין מניה מתלהטן ומתנהרין), (רצב ע"ב) האי עתיקא אשתכח בתלת רישין וכלילין בחד רישא, וההוא (נ"א והוא) רישא עלאה לעילא לעילא, ובגין דעתיקא קדישא אתרשים בתלת אוף הכי כל שאר בוצינין דנהרין מניה כלילין בתלת, עוד עתיקא אתרשים בתרין, כללא דעתיקא בתרין הוא, כתרא עלאה דכל עלאין רישא דכל רישי, וההוא דהוי לעילא מן דא דלא אתידע, כך כל שאר בוצינין סתימין בתרין, עוד עתיקא קדישא אתרשים ואסתים בחד והוא חד וכלא הוא חד כך כל שאר בוצינין מתקדשין מתקשרין ומתהדרין בחד ואינון חד, מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא רצון אקרי דהא רישא עלאה דא סתים לעילא דלא אתידע פשיט חד טורנא בסימא יאה דאתכליל, במצחא ובגין דאיהו (נ"א דההוא) רעיא דכל רעוין אתתקן במצחא ואתגלייא בבוסיטא (ס"א אתגליף בפסיטא) האי מצחא אקרי רצון, וכד רצון דא אתגלייא, רעוא דרעוין אשתכח בכלהו עלמין וכל צלותין דלתתא מתקבלין ומתנהרין אנפוי דזעיר אנפין, וכלא ברחמי אשתכח וכל דינין אתטמרן ואתכפיין בשבתא בשעתא דצלותא דמנחה דהוא עידן דכל דינין מתערין אתגלייא האי מצחא ואתכפיין כל דינין ואשתכחו רחמין בכלהו עלמין, ובגין כך אשתכח שבת בלא דינא לא לעילא ולא לתתא ואפילו אשא דגיהנם אשתקע (ס"א אשתכך) באתריה ונייחין חייביא, ועל דא אתוסף נשמתא דחדו בשבתא ובעי בר נש למחדי בתלת סעודתי דשבתא דהא כל מהימנותא וכל כללא דמהימנותא ביה אשתכח, ובעי בר נש לסדרא פתורא ולמיכל תלת סעודתי דמהימנותא ולמחדי בהו, אמר רבי שמעון אסהדנא עלי לכל אלין דהכא דהא מן יומאי לא בטילנא אלין ג' סעודתי ובגיניהון לא אצטריכנא לתעניתא בשבתא ואפילו ביומי אחריני לא

אצטריכנא כ"ש בשבתא דמאן דזכי בהו זכי למהימנותא שלימתא, חד סעודתא דמטרוניתא וחד סעודתא דמלכא קדישא וחד סעודתא דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין ובהוא עלמא יזכי בהו לאלין, האי רצון כד אתגלייא כל דינין אתכפייין משולשליהון תקונא דעתיקא קדישא אתתקן בתקונא חד כללא דכל תקונין והיא חכמה עלאה סתימאה כללא דכל שאר והאי אקרי עדן עלאה סתימא והוא מוחא דעתיקא קדישא והאי מוחא אתפשט לכל עיבר מניה אתפשט עדן אחרא ומהאי עדן אתגלף והוא [דף רפט עמוד א] רישא סתימא דברישא דעתיקא דלא אתידע כד פשיט חד טורנא (ס"א גוונא) דהוה מתתקן לאתנהרא בטש בהאי מוחא (נ"א מצחא) ואתגלף ואתנהיר בכמה נהירין ואפיק וארשים כבוסיטא דא בהאי מצחא ואתרשים ביה חד נהורא דאקרי רצון והאי רצון אתפשט לתתא בדיקנא עד ההוא אתר דמתישבא בדיקנא ואקרי חסד עלאה ודא איהו נוצר חסד ובהאי רצון כד אתגלייא מסתכלין מארי דדינא ומתכפייין, עינוי דרישא דעתיקא קדישא תרין בחד שקילן דאשגחין תדירא, ולא נאים דכתיב (תהלים קכא) לא ינום ולא יישן שומר ישראל קדישא בגין כך לא אית ליה גבינין על עינא ולא כסותא, ההוא מוחא אתגליף ונהיר בתלת חוורין דעילא (נ"א דעינא), בחוורא חדא מסתחיין עינין דזעיר אנפין דכתיב (שיר ה) רוחצות בחלב דהוא (נ"א בהוא) חוורא קדמאה ושאר חוורין אסתחיין ונהרין לשאר בוצינין, מוחא אקרי נביעא דברכתא נביעא דכל ברכאן מניה אשתכחו, ובגין דהאי מוחא להיט בג' חוורין דעינא, בעינא תלא ביה ברכתא דכתיב (משלי כב) טוב עין הוא יבורך דהא במוחא תליין חוורו דעינא, האי עינא כד אשגח בזעיר אנפין (עלמין), (ס"א אתנהרן אנפין כלהו בחדו) אנהרן כלהו בחדו, עינא דא הוא כלא ימינא לית ביה שמאלא,

עיינין דתתא ימינא ושמאלא תרי בתרי גוונין, בצניעותא דספרא
אוליפנא דהא י' עלאה י' תתאה, ה' עלאה ה' תתאה, ו' עלאה ו' תתאה,
כל אלין עלאין בעתיקא תליין, תתאין בזעיר אנפין אינון, לאו תליין
אלא אינון ממש, ובעתיקא קדישא תליין, דהא שמא דעתיקא אתכסייא
מכלא ולא אשתכח אבל אלין אתוון דתליין בעתיקא בגין דיתקיימון
אינון דלתתא, דאי לאו הכי לא יתקיימון, ובגין כך שמא קדישא סתים
וגלייא ההוא דסתים לקבליה דעתיקא קדישא סתימא דכלא, וההוא
(אתגלייא בגיניה דתלייא) (ס"א דאתגלי בגיני דההוא (דאתגלייא)
דתלייא) בזעיר אפין ובגין כך כל ברכאן בעיין סתים וגלייא אלין אתוון
סתים דתליין (בעתיקא קדישא תליין אמאי תליין י' לקיימא י' דלתתא)
(ס"א ודאי) בגולגלתא במצחא בעיינין תליא י' (ס"א אמאי) אמא תלייא
לקיימא ל"י דלתתא, חוטמא בהאי חוטמא בנוקבא דפרדשקא דביה נשיב
רוחא דחיי לזעיר אפין, ובהאי חוטמא בנוקבא דפרדשקא תלייא ה'
לקיימא ה' אחרא דלתתא, ודא רוחא נפיק ממוחא סתימאה ואקרי רוחא
דחיי ובהאי רוחא זמינין למנדע חכמתא בזמנא דמלכא משיחא, דכתיב
(ישעיה יא) ונחה עליו רוח יי' רוח חכמה ובינה וגו', האי חוטמא חייין
מכל סטרא חדו שלימא, נחת רוח, אסוותא, בחוטמא דזעיר אנפין (כמה
דאוקימנא) כתיב (שמואל ב כב) עלה עשן באפו וגו', והכא כתיב
(ישעיה מח) ותהלתי אחטם לך, ובספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא
אוקים ה' בפומא והכא לא מתקיימא הכי ולא אצטרפא (ס"א
אצטריכנא) אף על גב דבחד סלקא אלא בה' דינא תליא ודינא בחוטמא
תליא דכתיב עלה עשן באפו, ואי תימא הא כתיב ואש מפיו תאכל,
עקרא דרוגזא בחוטמא תליא כל תקונין דעתיקא קדישא במוחא שקיט
וסתים מתתקנן וכל תקונין דזעיר אנפין בחכמה תתאה מתתקנן דכתיב

(תהלים קד) כלם בחכמה עשית וה' כללא דכלא ודאי, מה בין ה' לה' ה' דהכא דינא אתער מנה ודהכא רחמי גו רחמי, בדיקנא דעתיקא קדישא תליא כל יקירו דכלא, מזלא דכלא אקרי, מהאי דיקנא מזלא יקירותא (נ"א מהאי מזלא יקירא) דכל יקירין מזלי עלאי ותתאי כלהו משגיחין לההוא מזלא, בהאי מזלא תליא חיי דכלא מזוני דכלא, בהאי מזלא תליין שמיא וארעא, גשמין דרעוא, בהאי מזלא אשגחותא דכלא, בהאי מזלא תליין כל חיילין עלאין ותתאין [דף רפט עמוד ב] תלת עשר נביעין דמשחא דרבותא טבא תליין בדיקנא דמזלא יקירא דא וכלהו נפקין לזעיר אנפין לא תימא כלהו אלא תשעה מנייהו משתכחון בז"א לאכפייא דינן (וכד) האי מזלא תלייא בשקולא עד טבורא כל קדושי קדושין דקדושא ביה תליין, בהאי מזלא פשיט פשיטותא דקוטרע עלאה ההוא רישא דכל רישין דלא אתידע ולא אשתמודע ולא ידעין עלאין ותתאין, בגין כך כלא בהאי מזלא תלייא בדיקנא דא ג' רישין דאמינא מתפשטן וכלהו מתחברן בהאי מזלא ומשתכחין ביה, ובגין כך כל יקירו דיקירותא בהאי מזלא תלייא כל אלין אתוון דתליין בהאי עתיקא כולהו תליין בהאי דיקנא ומתחברן בהאי מזלא ותליין ביה, לקיימא אתוון אחרנין, דאלמלי לא סליק אלין אתוון בעתיקא לא קיימין אלין אחרנין ובגין כך אמר משה כד אצטריך יי' יי' תרי זימנא ופסיק טעמא בגווייהו דהא במזלא תלייא כלא, מהאי מזלא מתכספי עלאי ותתאי ומתכפייין קמיה, זכאה חולקיה מאן דזכי להאי, האי עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין לא אדכר ולא אשתכח, ובגין דאיהו רישא עלאה לכל עלאין לא אדכר בר רישא חדא בלא גופא לקיימא כלא והאי (נ"א דכל סתימין (ס"א בגין דאיהו) רישא עלאין עלאין לא אדכר אלא רישא חדא בלא גופא לקיימא כלא והוא) טמיר וסתים וגניז מכלא, תקונוי אתתקן בההוא

מוחא סתימאה דכלא דאתפשט ואתתקן כלא ונפיק חסד עלאה ותתאה
וחסד עלאה אתפשט ואתקן ואתכליל כלא במוחא סתימאה דא, כד
אתתקן חוורא דא בנהירו דא בטש מאן דבטש בהאי מוחא ואתנהיר
ותלייא ממזלא יקירא מוחא אחרא דאתפשט ונהיר לתלתין ותריין
שבילין כד אתנהיר נהיר ממזלא יקירא אתנהירו ג' רישין עלאין תריין
רישין וחד דכליל לון, ובמזלא תליין ואתכלילן ביה, מכאן שארי
לאתגלייא יקירו דדיקנא דאיהו מזלא סתימאה, ואינון מתתקנן כמה
דעתיקא קדישא תלת רישין מתעטרין ביה הכי כלא בתלת רישין, וכד
אתנהרן תליין כלהו דא בדא בתלת רישין תריין מתריין סטריין וחד דכליל
לון, ואי תימא מאן עתיקא קדישא, ת"ח לעילא לעילא אית דלא אתידע
ולא אשתמודע ולא אתרשים והוא כליל כלא ותריין רישין ביה כלילן
(ס"א תליין) וכדין כלא (חדא) הכי אתתקן וההוא לאו במניינא ולא
בכללא ולא בחושבן אלא ברעותא דלבא על דא אתמר (תהלים לט)
אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני אתר דשירותא אשתכח מעתיקא
קדישא דאתנהיר ממזלא הוא נהירו דחכמתא דאתפשט לתלתין ותריין
עיבר ונפקא מההוא מוחא סתימאה מנהירו דביה, ומה דעתיקא קדישא
נהיר בקדמיתא (ס"א בחכמתא) דא היא, ושירותא ממה דאתגלייא (הוי)
ואתעביד לתלת רישין, ורישא חדא כליל לון, ואלין תלת מתפשטן
לזעיר אנפין, ומאלין נהרין כלא, אתגליף האי חכמתא ואפיק חד נהרא
דנגיד ונפיק לאשקאה גנתא, ועייל (נ"א ועיילן) ברישא דזעיר אנפין
ואתעביד חד מוחא ומתמן אתמשיך ונגיד בכל גופא ואשקי כל אינון
נטיעאן הדא הוא דכתיב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן
וגו', תו אתגליף האי חכמתא ואתמשך ועייל ברישא דזעיר אנפין
ואתעביד מוחא אחרא, (ההוא אחרא) ההוא נהירו דאתמשכא מניה אלין

תרין משיכן אתגליפו מתחברן בחד רישא דעמיקא דבירא דכתיב (משלי ג) בדעתו תהומות נבקעו ועייל ברישא דזעיר אנפין ואתעביד מוחא אחרא ומתמן אתמשיך ועייל לגו גופא ומלייא כל אינון אדרין ואכסדרין דגופא הדא הוא דכתיב (שם כד) ובדעת חדרים ימלאו, ואלין נהרין מנהירו דההוא מוחא עלאה סתימאה דנהיר במזלא (עתיקא קדישא) וכלא דא בדא תליין, ואתקשר דא בדא ודא בדא עד דישתמודע דכלא חד וכלא הוא עתיקא [דף רצ עמוד א] ולא אתפרש מניה כלום, אלין תלת נהורין נהרין לתלת אחרנין דאקרון אבהן ואלין נהרין לבנין וכלא נהיר מאתר חד כד אתגלייא האי עתיקא רעווא דרעוון כלא נהיר וכלא אשתכח בחדו שלימתא, האי חכמתא אקרי עדן, והאי עדן אתמשך מעדן עלאה סתימאה דכל סתימן ומהאי עדן אקרי שירותא דבעתיקא לא אקרי ולא הוי שירותא וסיומא ובגין דלא הוי ביה שירותא וסיומא לא אקרי אתה, בגין דאתכסיא ולא אתגלייא ואקרי הוא, ומאתר דשירותא אשתכח אקרי אתה ואקרי אב דכתיב (ישעיה סג) כי אתה אבינו, באגדתא דבי רב ייבא סבא כללא דכלא זעיר אנפין אקרי אתה עתיקא קדישא דאתכסייא אקרי הוא ושפיר והשתא קרינן באתר דא דשירותא אשתכח אתה אף על גב דאתכסייא, מניה הוי שירותא ואקרי אב, והוא אב לאבהן, והאי אב נפיק מעתיקא קדישא דכתיב (איוב כח) והחכמה מאין תמצא ובגין כך לא אשתמודע, ת"ח כתיב (שם) אלהים הבין דרכה, דרכה ממש, אבל והוא ידע את מקומה מקומה ממש, וכ"ש דרכה, (ס"א מקומה ממש ולא דרכה, מקומה ממש וכ"ש דרכה) וכ"ש ההוא חכמה דסתימא ביה בעתיקא קדישא, האי חכמה שירותא דכלא מניה מתפשטן תלתין ותריין שבילין, (שבילין ולא ארחין) ואורייתא בהו אתכלילת בעשרין ותריין אתוון ועשר אמירון, האי חכמה אב לאבהן

ובהאי חכמה שירותא וסיומא אשתכח ובגין כך חכמה עלאה חכמה תתאה, כד אתפשט חכמה אקרי אב לאבהן, כלא לא אתכליל אלא בהאי (ס"א כד מתפשטא חכמות אתקרי אב לאבהן כלא לא אשתכלל אלא בהאי) דכתיב (תהלים קד) כלם בחכמה עשית, זקף ר"ש ידוי וחדוי אמר ודאי עידן הוא לגלאה וכלא אצטריך בשעתא דא, תאנא בשעתא דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין בעא לאתקנא כלא אתקין כעין דכר ונוקבא באתר דאתכלילו דכר ונוקבא לא אתקיימו אלא בקיומא אחרא (ס"א כעין דכר) דדכר ונוקבא והאי חכמה כללא דכלא כד נפקא ואתנהיר מעתיקא קדישא לא אתנהיר אלא בדכר ונוקבא, דהאי חכמה אתפשט ואפיק מיניה בינה ואשתכח דכר ונוקבא הוא, חכמה אב בינה אם, חכמה ובינה בחד מתקלא אתקלו דכר ונוקבא, ובגינייהו כלא אתקיים בדכר ונוקבא דאלמלא האי לא מתקיימין שירותא דא אב לכלא אב לכלהו אבהן אתחברו דא בדא ונהירו דא בדא, (חכמה אב, בינה אם, דכתיב (משלי ב) כי אם לבינה תקרא) כד אתחברו אולידו ואתפשט מהימנותא, באגדתא דבי רב ייבא סבא הכי תאני מהו בינה אלא כד אתחבר דא בדא יו"ד בה"א אתעברת ואפיקת בן ואולידת ובגין כך בינה אקרי, בן י"ה שלימותא דכלא, אשתכחו תרווייהו דמתחברן ובן בגוייהו כללא דכלא בתקונייהו אשתכח שלימותא (נ"א בן י"ה תרווייהו דמתחברן ובן בגוייהו, בתקונייהו אשתכח שלימותא דכלא כללא) דכלא אב ואם בן ובת, מלין אלין לא אתייהבו לגלאה בר לקדישי עליונין דעאלו ונפקו וידעין ארחוי דקודשא בריך הוא דלא סטאן בהו לימינא ולשמאלא דכתיב (הושע יד) כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם וגו' זכאה חולקיה דמאן דזכי למנדע אורחוי ולא סטי ולא יטעי בהו דמלין אלין סתימין אינון וקדישי עליונין נהירין בהו כמאן דנהיר

מנהירו דבוצינא, לא אתמסרו מלין אלין אלא למאן דעאל ונפיק, דמאן
דלא עאל ונפק טב ליה דלא אברי דהא גליא קמי עתיקא קדישא סתימא
דכל סתימין דמלין אלין נהרין בלבאי באשלמותא דרחימותא ודחילו
דקודשא בריך הוא, ואלין בני דהכא ידענא בהו דהא עאלו ונפקו
ואתנהירן באלין מלין ולא בכלהו והשתא אתנהירו בשלימותא כמה
דאצטריך, זכאה חולקי עמהון בההוא עלמא, אמר ר' שמעון כל מה
דאמינא דעתיקא קדישא וכל מה דאמינא דזעיר אנפין כלא חד, כלא הוא
חד מלה, לא [דף רצ עמוד ב] תלייא ביה פירודא בריך הוא בריך שמיה
לעלם ולעלמי עלמין, ת"ח שירותא דא דאקרי אב אתכליל ביו"ד
דתלייא ממזלא קדישא ובגין כך יו"ד כליל אתוון אחרנין י' סתימא דכל
אתוון אחרן, י' רישא וסיפא דכלא וההוא נהר דנגיד ונפיק אקרי עלמא
דאתי, דאתי תדיר ולא פסיק, והאי הוא עדונא דצדיקיא לזכאה להאי
עלמא דאתי דאשקי תדיר לגנתא ולא פסיק, עליה כתיב (ישעיה נח)
וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו, וההוא עלמא דאתי אברי ביו"ד הדא
הוא דכתיב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן י' כליל תרין
אתוון ו"ד, באגדתא דבי רב ייבא סבא תנינן אמאי ו"ד כלילן ביו"ד אלא
נטיעה דגנתא (ס"א ודאי) דא אקרי ו' אית גנתא אחרא דאיהי ד' ומהאי
ו' אשתקייא ד' (דאיהי ארבעה) (ס"א ראשים) והיינו רזא דכתיב ונהר
יוצא מעדן וגו', מאן עדן דא חכמה עלאה ודא י' להשקות את הגן דא
הוא ו' ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים דא הוא ד' וכלא כליל ביו"ד
ובגין כך אקרי אב לכלא, אב לאבהן, שירותא דכלא (אקרי) ביתא דכלא
דכתיב (משלי כד) בחכמה יבנה בית (מהאי יו"ד שירותא וסיומא דכלא)
וכתיב (תהלים קד) כלם בחכמה עשית באתריה לא אתגלייא ולא אתידע
מדאתחבר באימא אתרמיז באימא, ובגין כך אימא כללא דכלא בה

אתידע ובה אתרמיז, שירותא וסיומא דכלא (חכמה אקרי) דבה סתים
כלא, כללא דכלא שמא קדישא עד השתא רמיזנא ולא אמינא כל אלין
יומין, והאידנא מתגלפין סטרין י' כליל בהאי חכמה, ה' דא אימא וקרינן
בינה, ו"ה אלין תרין בנין דמתעטרן מאימא, והא תנינן דבינה אתכליל
מכלא, יו"ד דמתחברא באימא ומפקין ב"ן, והיינו בינה א"ב וא"ם
דאינון י"ה בן בגווייהו, השתא אית לאסתכלא בינה ואקרי תבונה אמאי
אקרי תבונה ולא בינה אלא תבונה אקרי בשעתא דינקא לתרין בנין ב"ן
וב"ת דאינון ו"ה ההיא שעתא אקרי תבונה, דכלא כליל באלין אתוון
ב"ן וב"ת אינון ו"ה, וכלא חד כללא, והיינו תבונה, בספרא דרב המנונא
סבא אמר דשלמה מלכא תקונא קדמאה דגלי ואמר (שיר א) הנך יפה
רעיתי מהאי הוא, ותקונא תניינא אקרי כלה דאיהי נוקבא דלתתא ואינון
דאמרי דתרווייהו להאי נוקבא דלתתא אינון, לאו הכי, דה"א קדמאה לא
אקרי כלה, וה"א בתראה אקרי כלה לזמנין ידיעין (לזמנין סגיאין) דהא
זמנין סגיאין אינון דדכורא לא אתחבר עמה ואסתלק מינה בההוא זמנא
כתיב (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב, בשעתא
דאתדכאת נוקבא ודכורא בעי לאתחברא עמה כדין אקרי כל"ה, ככל"ה
ממש אתייא (אבל) האי אימא לא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין בחד
נפקין בחד שריין, לא אפסיק דא מן דא ולא אסתלק דא מן דא, ובגין כך
כתיב ונהר יצא מעדן, יוצא תדיר ולא אפסיק הדא הוא דכתיב וכמוצא
מים אשר לא יכזבו מימיו, ובגין כך כתיב רעיתי ברעותא דאחזה שריין,
באחדותא שלימותא אבל הכא אקרי כלה, דכד אתא דכורא לאתחברא
עמה היא כלה ככלה איהי אתייא ממש, ובגין כך תרי (ויחי רמ"ב) תרי
תקונין דנוקבי פריש שלמה, תקונא דקדמיתא סתימא בגין דאיהי סתימא
ותקונא תניינא פריש יתיר ולא סתים כולי האי ולבתר תליא כל שבחא

בה היא דלעילא דכתיב (שיר ו) אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה ובגין דאיהי אימא מתעטרא בעטרא דכלה ורעותא דיו"ד לא אפסיק מנה לעלמין אתיהיב ברשותה כל חירו דעבדין, כל חירו דכלא כל חירו דחייביא לדכאה לכלא, דכתיב (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם וכתיב (שם כח) וקדשתם את שנת החמשים שנה יובל היא מאי יובל כמד"א (ירמיה יז) ועל יובל ישלח שרשיו, משום ההוא נהר דאתי ונגיד ונפיק ואתי תדיר ולא פסיק, כתיב [דף רצא עמוד א] (משלי ב) כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך, כיון דאמר כי אם לבינה תקרא אמאי לתבונה אלא כלא כמה דאמינא, הי מנייהו עלאה, בינה עלאה מתבונה בינה אב ואם ובן, י"ה אב ואם, ובן בגווייהו, תבונה כלא כללא דבנין בן ובת ו"ה, ולא אשתכח אב ואם אלא באימא, דאימא ודאי (ס"א אלא בבינה, ובתבונה ודאי אימא) רביעא עלייהו ולא אתגלייא, אשתכח דכללא דתרין בנין אקרי תבונה, וכללא דאב ואם ובן אקרי בינה, וכד בעי לאכללא כלא, בהאי אתכליל והאי אב ואם ובן אקרון חכמה בינה ודעת, בגין דהאי בן נטיל סימנין דאבוי ואמיה אקרי דעת דהוא סהדותא דתרווייהו, והאי בן אקרי בוכרא דכתיב (שמות ד) בני בכורי ישראל, ובגין דאקרי בוכרא נטיל תרין חולקין, וכד אתרבי בעטרוי נטיל תלת חולקין, ובין כך ובין כך תרין חולקין ותלת חולקין כלא חד מלה, והאי והאי הכי (ס"א חד) הוי ירותא דאבוי ואמיה ירית מאי ירותא דאחסנתא דאבוי ואימיה ותרין עטרין דהוו גניזין בגווייהו ואחסינו לבן דא, מסטרא דאבוי הוה גניז בגווייהו חד עטרא דאקרי חסד, ומסטרא דאימא חד עטרא דאקרי גבורה, וכלהו מתעטרין ברישיה ואחיד לון וכד נהרין אלין אב ואם עליה כלהו אקרון תפילין דרישא וכלא נטיל בן דא וירית כלא ואתפשט בכל גופא, והאי בן יהיב לברתא, וברתא מניה אתזן

ועכ"פ מכאן ברא ירית ולא ברתא ברא ירית לאבוי ולאמיה ולא ברתא, ומניה אתזן ברתא כמה דכתיב (דניאל ד) ומזון לכלא ביה, (ואי תימא כל האי והאי אקרון צדיק וצדק בחד אינון וחד כלא) הני אב ואם כלילן ומתחברן דא בדא, ואב טמיר יתיר, וכלא אחיד מעתיקא קדישא ותליא ממזלא קדישא יקירו דכל יקירין, ואלין אב ואם מתקנין ביתא כמה דאמינא דכתיב (משלי כד) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים, וכתיב (שם כב) כי נעים כי תשמרם בבטנך, (הני כללא דכלא כמה דאמינא ותליין ממזלא קדישא יקירא), אר"ש באדרא לא גלינא כלא, וכל הני מלין טמירין בלבאי הוו עד השתא ובעינא לאטמרא לון לעלמא דאתי משום דתמן שאלתא שאיל לנא כמה דכתיב (ישעיה לג) והיה אמונת עתך חוסן ישועות חכמת ודעת וגו', וחכמה בעיין מיני והשתא רעותא דקודשא בריך הוא בהאי, הא בלא כסופא איעול קמי פלטרין, כתיב (שמואל א ב) כי אל דעות יי' דעות ודאי, הוא הדעת, בדעת כל פלטרין אתמליין דכתיב ובדעת חדרים ימלאו, (ובגין כך) דעת אחרא לא אתגליא דהא טמירא אזיל בגוויה ואתכליל ביה דעת נהיר במוחין ואתפשט במוחא כלא (במוחא בגופא כלא כי אל דעות יי') בספרא דאגדתא תנינן כי אל דעות יי' אל תקרי דעות אלא עדות דהוא סהדותא דכלא סהדותא דתרין חולקין כמא דאת אמר (תהלים עח) ויקם עדות ביעקב, ואף על גב דהאי מלה אוקמוה בספרא דצניעותא בגוונא אחרא התם באתריה שלים הכא כלא שפיר וכלא הוי כד אסתים מלה האי אב ואם כלהו בהו כלילן כלא בהו סתימן ואינון סתימן במזלא קדישא עתיקא דכל עתיקין, ביה סתימן, ביה כלילן, כלא היא כלא הוי, בריך הוא בריך שמיא לעלם ולעלמי עלמין כל מלין דאדרא יאות וכלהו מלין קדישין מלין דלא סטאן לימינא

ולשמאלא כלהו מלין דסתימין ואתגליין לאינן דעאלו ונפקו וכלא הכי הוא, ועד השתא הוו מתכסיין אלין מלין דדחילנא לגלאה והשתא אתגליין, וגלי קמי (מלכא) עתיקא קדישא דהא לא ליקרא דילי ודבית אבא עבידנא אלא בגין דלא איעול בכסופא קמי פלטרוי עבידנא, ועוד הא חמינא, דקודשא בריך הוא וכל הני זכאי קשוט דהכא משתכחן כלהו מסתכמין על ידי, דהא חמינא דכלהו חדאן בהאי הלולא דילי וכלהו זמינין [דף רצא עמוד ב] בההוא עלמא בהילולא דילי זכאה חולקי, א"ר אבא כד סיים מלה דא בוצינא קדישא בוצינא עלאה ארים ידוי ובכה וחיין בעא לגלאה מלה חדא אמר במלה דא אצטערנא כל יומאי והשתא לא יהבין לי רשותא אתתקף ויתיב ורחיש בשפוותיה וסגיד תלת זמנין ולא הוה יכיל ב"נ לאסתכלא באתריה כ"ש ב"י, אמר פומא פומא דזכית לכל האי לא אנגיבו מבוועך, מבוועך נפיק ולא פסק עלך קרינן (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן וכתיב (ישעיה נח) וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו, האינדנא אסהדנא עלי, דכל יומין דקאימנא תאיבנא למחמי יומא דא (נ"א רעותא לגלאה רזא דא) ולא סליק ברעותי (נ"א בידי) בר האינדנא דהא בעטרא דא מתעטר האי יומא, והשתא בעינא לגלאה מלין קמיה דקודשא בריך הוא דהא כלהו מתעטרין ברישי, והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה כיומא אחרא דהא כל יומא דא ברשותי קיימא והשתא שרינא לגלאה מלין בגין דלא איעול בכסופא לעלמא דאתי, והא שרינא אימא כתיב (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך, מאן חכימא יסתכל בהאי למחמי אורחוי (ס"א דינוי) דקדישא עלאה דינין דקשוט דינין דמתעטרין בכתרי עלאין, דהא חמינא דכלהו בוצינין נהרין מבוצינא עלאה טמירא דכל טמירין כלהו דרגין לאתנהרא (נ"א וכלהו אינן דרגין לאנהרא) ובההוא נהורא דבכל דרגא

וּדְרָגָא אַתְגְּלִיָּא מַה דְּאַתְגְּלִיָּא וְכֻלְהוּ נְהוּרִין אַחִידִין נְהוּרָא דָּא בְּנְהוּרָא
דָּא וְנְהוּרָא דָּא בְּנְהוּרָא דָּא וְנְהוּרִין דָּא בְּדָא וְלֹא מִתְפָּרְשֵׁן דָּא מִן דָּא,
נְהוּרָא דְכָל בּוּצִינָא וּבּוּצִינָא דְאַקְרוּן תְּקוּנִי מְלַכָּא כְּתָרִי מְלַכָּא, כָּל חַד
וְחַד נְהִיר וְאַחִיד בְּהוּא נְהוּרָא דְלָגוּ לָגוּ וְלֹא מִתְפָּרְשׁ לְבַר, וּבְגִין כֵּךְ
כֹּלָּא בְּחַד דְּרָגָא אֶסְתַּלַּק וְכֹלָּא בְּחַד מְלָה אֶתְעֵטֵר וְלֹא מִתְפָּרְשׁ דָּא מִן דָּא
אַיְהוּ וְשְׁמִיָּה חַד הוּא נְהוּרָא דְאַתְגְּלִיָּא אַקְרִי לְבוּשָׂא דְמְלַכָּא נְהוּרָא דְלָגוּ
לָגוּ (בְּהוּא נְהוּרָא הוּא מַה) נְהוּרָא סְתִים וּבִיָּה שְׂרִיא הוּא דְלֹא
אַתְפָּרְשׁ וְלֹא אַתְגְּלִיָּא וְכֻלְהוּ בּוּצִינִי וְכֻלְהוּ נְהוּרִין נְהוּרִין מְעַתִּיקָא קְדִישָׁא
סְתִימָא דְכָל סְתִימִין בּוּצִינָא עֲלֵאָה, וְכַד מְסַתְּכִין כְּלָהוּ נְהוּרִין דְאַתְפָּשְׁטִין,
לֹא אֶשְׁתַּכַּח בַּר בּוּצִינָא עֲלֵאָה דְאַטְמַר וְלֹא אַתְגְּלִיָּא, בְּאַיְנוּן לְבוּשִׁין
דִּיקָר לְבוּשֵׁי קְשׁוּט תְּקוּנִי קְשׁוּט בּוּצִינִי קְשׁוּט אֶשְׁתַּכַּחוּ תְּרִין בּוּצִינִין
תְּקוּנָא דְכוּרְסִיָּא דְמְלַכָּא וְאַקְרוּן צְדָק וּמִשְׁפָּט וְאַיְנוּן שִׁירוּתָא וְשְׁלִימוּתָא
בְּכָל מְהִימְנוּתָא וּבְהִנֵּי מִתְעַטְרִין כָּל דִּינִין דְלַעִילָא וְתַתָּא וְכֹלָּא סְתִים
בְּמִשְׁפָּט, וְצְדָק מְהֵאִי מִשְׁפָּט אַתְזִין, וְלְזִמְנִין קְרִינִין לֵה (בְּרֵאשִׁית יֵד)
וּמְלַכֵּי צְדָק מֶלֶךְ שְׁלָם כַּד מִתְעַרִין דִּינִין מִמִּשְׁפָּט כְּלָהוּ רַחֲמֵי כְּלָהוּ
בְּשְׁלִימוּ, זְהֵאִי מְבַסֵּם לְהֵאִי צְדָק וְדִינִין מִתְתַּקְנִין וְכֻלְהוּ נַחְתִּין לְעֵלְמָא
בְּשְׁלִימוּ בְּרַחֲמֵי, וְכַדִּין (אַקְרִי) שְׁעַתָּא דְמִתְחַבְרִין דְכַר וְנוֹקְבָא וְכָל עֵלְמִין
כְּלָהוּ בְּרַחֲמֵי וּבְחַדוּתָא וְכַד אֶסְגִּיָּאוּ חוּבֵי עֵלְמָא וְאַסְתַּאבַּת מְקַדְשָׁא
וְדְכוּרָא אֶתְרַחַק מִן נוֹקְבָא וְחוּיָא תְּקִיפָא שְׂרִיא לְאַתְעֵרָא, וּוִי לְעֵלְמָא
דְּמִתְזִין בְּהוּא זְמַנָּא מְהֵאִי צְדָק, כְּמָה חֲבִילֵי טְרִיקִין מִתְעַרִין בְּעֵלְמָא כְּמָה
זְכַאִין מְסַתְּלִקִין מְעֵלְמָא וְכָל כֵּךְ לְמָה בְּגִין דְאַתְרַחַק דְכוּרָא מִן נוֹקְבָא
וּמִשְׁפָּט לֹא קֶרֶב בְּצְדָק דָּא, וְעַל הֵאִי כְּתִיב (מְשָׁלִי יֵג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא
מִשְׁפָּט דְּמִשְׁפָּט אֶתְרַחַק מְהֵאִי צְדָק וְלֹא אֶתְבַּסְמָא וְצְדָק יִנְקָא מֵאַתְרַ
אַחֲרָא, וְעַל דָּא אִמַּר שְׁלֵמָה מְלַכָּא (קְהֵלֶת ז) אֶת הַכֹּל רֵאִיתִי בְּיַמֵּי הַבְּלִי

יש צדיק אובד בצדקו וגו' הבל דא (בס"א ל"ג הבל דא) הבל חדא מהבלים דלעילא דאקרון אפי מלכא ודא איהו מלכותא קדישא דכד היא מתערא בדינוי כתיב יש צדיק אובד בצדקו, מ"ט משום דמשפט אתרחק מצדק ובגין כך אקרי ויש נספה בלא משפט, ת"ח כד אשתכח זכאה עלאה בעלמא רחימא דקודשא בריך הוא אפי' כד אתער צדק בלחודוי יכיל עלמא לאשתזבא בגיניה, וקודשא בריך הוא בעי ביקריה ולא מסתפי [דף רצב עמוד א] מן דינא וכד ההוא זכאה לא קיימא בקיומיה מסתפי אפילו ממשפט ולא יכיל למיקם ביה, כ"ש בצדק, דוד מלכא בקדמיתא אמר (תהלים כו) בחנני יי' ונסני דהא אנא לא מסתפינא מכל דינין אפילו מהאי צדק וכ"ש דאחידנא ביה מה כתיב (שם יז) אני בצדק אחזה פניך בצדק ודאי, לא מסתפינא למיקם בדינוי, בתר דחב אפילו ממשפט מסתפי דכתיב (שם קמג) ואל תבא במשפט את עבדך, ת"ח כד מתבסמא האי צדק ממשפט כדין אקרי צדקה ועלמא מתבסמא בחסד ואתמליא מניה דכתיב (שם לג) אוהב צדקה ומשפט חסד יי' מלאה הארץ, אסהדנא עלי דכל יומאי הוינא מצטער על עלמא דלא יערע בדינוי דצדק ולא יוקיד עלמא בשלהובוי כמה דכתיב (משלי ל) אכלה ומחתה פיה, מכאן ולהלאה כפום כל חד כפום בירא עמקא והא בדרא דא אית ביה זכאין, וזעירין אינון דיקומון לאגנא על עלמא ועל עאנא מארבעה זיוין, (ס"א על עלמא ועלנא בעיין) ע"כ אחידן מלי דא בדא ומתפרשן מלין דסתימין בעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין והיך אחידן אלין באלין מכאן ולהלאה מלין דזעיר אנפין אינון דלא אתגליין באדרא, אינון דהוו סתימין בלבאי, ותמן לא אתקנו (עד כאן סתימין מלין) השתא אתתקנו ואתגליין וכלהו מלין סתימין וברירין כלהו, זכאה חולקי ואינון דירתו ירותא דא דכתיב (תהלים קמד) אשרי העם שככה

לו וגו' האי דאוקימנא אב ואם בעתיקא אחידן בתיקוני הכי הוא, דהא ממוחא סתימאה דכל סתימין תליין (נ"א נפקין) ומתאחדן ביה (ואף על גב דעתיקא קדישא אתתקן בלחודוי) וכד יסתכלון (בכל) מלי, כלא הוא עתיקא בלחודוי הוא הוי והוא יהא, וכל הני תקונין ביה אחידן ביה סתימן לא מתפרשן מניה, מוחא סתימאה לא אתגליא ולא תליא ביה, א"ב וא"ם מהאי מוחא נפקו אתכלילו במזלא וביה תליין וביה אחידן, זעיר אנפין בעתיקא קדישא תלייא ואחיד, והא אוקימנא מלי באדרא זכאה חולקיה דמאן דעאל ונפיק וינדע אורחין דלא יסטי לימינא ולשמאלא, ומאן דלא עאל ונפק טב ליה דלא אברי, וכתיב (הושע יד) כי ישרים דרכי יי', אמר רבי שמעון מסתכל הוינא כל יומא בהאי קרא דכתיב (תהלים לד) ביי' תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו והאידינא אתקיים קרא כלא, ביי' תתהלל נפשי ודאי דהא נשמתי ביה אחידא ביה להטא ביה אתדבקות ואשתדלת ובאשתדלותא דא תסתלק לאתרהא, ישמעו ענוים וישמחו כל הני צדיקייא וכל בני מתיבתא קדישא וזכאין דאתיין השתא עם קודשא בריך הוא כלהו שמעין מלי וחדאן בגין כך (שם) גדלו ליי' אתי ונרוממה שמו יחדיו, פתח ואמר כתיב (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום הדא הוא דכתיב (תהלים מח) כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו נועדו באן אתר בארץ אדום באתר דדינין מתאחדין תמן, עברו יחדיו דכתיב וימת וימלוך תחתיו, המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו דלא אתקיימו באתרייהו בגין דתקונין דמלכא לא אתקנו וקרתא קדישא ושורוי לא אזדמנו, הדא הוא דכתיב כאשר שמענו כן ראינו וגו' דהא כלהו לא אתקיימו והיא אתקיימת השתא בסטרא דדכורא דשריא עמה, הדא הוא דכתיב וימלוך תחתיו הדר ושם עירו פעו ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב, מי זהב ודאי כמה

דאוקימנא באדרא, (והא) בספרא דאגדתא דרב המנונא סבא אתמר
וימלוך תחתיו הדר, הדר ודאי כמא דאת אמר (ויקרא כג) פרי עץ הדר
ושם אשתו מהיטבאל כמא דאת אמר כפות תמרים וכתיב (תהלים צב)
צדיק כתמר יפרח דאיהי זכר ונוקבא האי אתקריאת בת מטרד בת
מהווא אתר דטרדין כלא לאתדבקא ואקרי אב וכתיב (איוב כח) לא ידע
אנוש ערכה ולא תמצא בארץ החיים ד"א בת מאימא דמסטרעה
מתאחדין דינין דטרדין [דף רצב עמוד ב] לכלא בת מי זהב דינקא בתרין
אנפין דנהירו בתרין גוונין, בחסד ובדינא, עד לא אברי עלמא לא הוו
משגיחין אנפין באנפין, ובגין כך עלמין קדמאי אתחרבו ועלמין קדמאי
בלא תקונא אתעבידו, וההוא דלא הוה בתקונא אקרי זיקין נצוצין כהאי
אומנא מרצפא (ס"א מרזפתא) כד אכתש במנא (בראשית קנו א)
דפרזלא אפיק זיקין לכל עיבר ואינון זיקין דנפקין נפקין להיטין ונהירין
ודעכין לאלתר, ואלין אקרון עלמין קדמאי, ובגין כך אתחרבו ולא
אתקיימו עד דאתתקן עתיקא קדישא ונפיק אומנא (ד"א מאנא)
לאומנותיה, ועל האי תנינא במתניתא דילן דניצוצא אפיק זיקין (שמות
רנד ב בראשית קז ב ס"ח) בזיקין (נ"א דבוצינא אפיק זיקין ניצוצין)
לתלת מאה ועשרין עיבר ואינון זיקין עלמין קדמאי אקרון ומיתו
לאלתר, לבתר נפיק אומנא (ס"א מאנא) לאומנותיה ואתתקן בדכר
ונוקבא והני זיקין דאתדעכו ומיתו השתא אתקיים כלא, מבוצינא
דקרדינותא נפק ניצוצא פטישא תקיפא דבטש ואפיק זיקין עלמין קדמאי
ומתערבי (ד"א ומתדכי) באוירא דכיא ואתבסמו דא בדא כד אתחבר
אב"א ואימ"א וההוא אב הוא מרוחא דגניז בעתיק יומין ביה אתגניז האי
אוירא ואכליל לניצוצא דנפק מבוצינא דקרדינותא דגניז במעוי דאימא,
וכד אתחברו תרווייהו ואתכלילו דא בדא, נפיק גולגלתא חד תקיפא

ואתפשט בסטרוי דא בסטרא דא ודא בסטרא דא, כמה דעתיקא קדישא
תלת רישין אשתכחו בחד, כך כלא אזדמן בתלת רישין כמה דאמינא,
(רפח ב), בהאי גולגלתא דז"א נטיף טלא מרישא חוורא (ואחיד ליה)
והוא טלא אתחזי בתרי גווני, ומניה מתזן חקלא דתפוחין קדישין,
ומהאי טלא דגולגלתא דא טחנין מנא לצדיקייא לעלמא דאתי וביה
זמינין מתייא לאחייא, ולא אזדמן מנא דנפל מהאי טלא בר ההוא זמנא
בזמנא דאזלו ישראל במדברא וזן להו עתיקא דכלא מהאי אתר, מה דלא
אשתכח לבתר הדא הוא דכתיב (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן
השמים, כמא דאת אמר (בראשית כז) ויתן לך האלהים מטל השמים וגו'
האי בההוא זמנא, לזמנא אחרא תנינן קשים מזונותיו של אדם קמי
קודשא בריך הוא והא במזלא תלייא בזמנא ודאי, וע"כ בני חיי ומזוני
לאו בזכותא תלייא מלתא אלא במזלא תלייא מלתא וכלא תליין בהאי
מזלא כמה דאוקימנא, תשעה אלפין רבוא עלמין נטלין וסמכין על האי
גולגלתא והאי אוירא דכיא אתכליל בכלא כיון דהוא כליל מכלא וכלא
אתכליל ביה אתפשטו אנפוי לתרין סטרין בתרי נהורין כלילן מכלא,
וכד אסתכלו אנפוי באנפין דעתיקא קדישא כלא ארך אפים אקרי, מאי
אריך אפים (אריך אפים מבעי ליה), אלא הכי תנינן בגין דאריך אפיה
לחייביא אבל ארך אפים אסוותא דאנפין דהא לא אשתכח אסוותא
בעלמא אלא בזמנא דאשגחין אנפין באנפין :

בחללא דגולגלתא נהירין תלת נהורין, ואי תימא תלת, ארבע אינון, כמה
דאמינא, אחסנתיה דאבוי ואמיה ותרין גניזין דלהון דמתעטרן כלהו
ברישיה ואינון תפלין דרישא לבתר מתחברן בסטרוי ונהרין ועאלין

בתלת חללי דגולגלתא, נפקין כל חד בסטרוי ומתפשטין בכל גופא, ואלין מתחברן בתרי מוחי, ומוחא תליתאה כליל לון ואחיד (נ"א ואינון תפלין דרישא ואלין מתחברן בתרי מוחי ומוחא תליתאה כליל לון ועאלין בתלת חללי דגולגלתא לבתר נפקין כל חד בסטרוי ומתפשטין בכל גופא והאי מוחא תליתאה אחיד) בהאי סטרא ובהאי סטרא ומתפשט בכל גופא ואתעביד מניה תרי גווי כלילן כחדא ומהאי נהיר אנפוי ואסהיד באבא ואימא גווי דאנפוי, והוא אקרי דעת בדעת (ס"א בדא) כתיב (שמואל א ב) כי אל דעות ה' וגו' בגין דאיהו בתרי גווי לו נתכנו עלילות, אבל לעתיקא קדישא סתימאה לא נתכנו, מ"ט נתכנו להאי בגין דירית תרין חולקי וכתיב (שם ב כב) עם חסיד תתחסד וגו', והא בקשוט אוקימו חברייא דכתיב (בראשית כט) ויגד יעקב [דף רצג עמוד א] לרחל כי אחי אביה הוא ויגד הא אוקמוה דכלא רזא דחכמתא, וכי בן רבקה הוא, בן רבקה ולא כתיב בן יצחק רמז וכלא רמיזא בחכמתא ועל האי אקרי שלים בכלא וביה אתחזי מהימנותא ובגין כך כתיב ויגד יעקב ולא כתיב ויאמר, הני גווי כמה דנהרין בעטרא דרישא ועאלין בחללי דגולגלתא, הכי מתפשטין בכל גופא וגופא אתאחיד בהו, לעתיקא קדישא סתימא לא נתכנו ולא ייאן ליה דהא כלא בחד אשתכח חידו לכלא חיים לכלא לא תלייא ביה דינא אבל בהאי לו נתכנו עלילות ודאי, בגולגלתא דרישא תליין כל אינון רבוון ואלפין מקוצי דשערין דאינון אוכמין, ומסתבכין דא בדא אחידן דא בדא דאחידן בנהירו עלאה דמעטר ברישיה מאבא וממוחא דאתנהיר מאבא, לבתר נפקין נימין על נימין מנהירו דמתעטר ברישיה מאימא ומשאר מוחי, וכלהו אחידן ומסתבכי באינון שערי דאחידן מאבא בגין דאינון מתערבין דא בדא ומסתבכין דא בדא וכלהו מוחי אחידן בגולגולתא במוחא עלאה, וכלהו

משיכן אתמשכן מתלת חללי דמוחא אחידן במוחי מתערבן דא בדא בדכיא במסאבא, בכל אינון טעמין ורזין סתימין ומתגליין, ובגין כך כלהו מוחי רמיזי באנכי יי' אלהיך וכו' כמה דנהרין בעטרא דרישא ועאלין בחללי דגולגלתא, כל אינון קוצין אוכמין חפיין ותליין לסטרא דאודנין, והא אוקימנא דבגין כך כתיב (מלכים ב יט) הטה יי' אזנך ושמע, מכאן אוקימנא מאן דבעי דירכין מלכא אודניה לקבליה יסלסל ברישיה דמלכא ויפנה שערי מעל אודנוי וישמע ליה מלכא בכל מה דבעי, בפלגותא דשערי מתאחדא חד אורחא בארחא דעתיק יומין ומתפרשן מניה כל אורחוי דפקודי אורייתא (ואתמנן עלייהו) כל מאריהון דיבבא ויללא תליין בכל קוצא וקוצא ואינון מפרשין רשתא לחייביא דלא ידעין אינון ארחין הדא הוא דכתיב (משלי ד) דרך רשעים כאפלה וכל אלין תליין בקוצין תקיפין ובגין כך כלהו תקיפין ואוקימנא באינון שעיען אתאחדן מאריהון דמתקלא (ס"א דרחימותא) דכתיב (תהלים כה) כל ארחות יי' חסד ואמת וכל כך בגין דמשכין ממוחין סתימין דרהיטי דמוחא ובגין כך משתכחי כל חד כפום אורחוי מחד מוחא באינון קוצין שעיען אתמשכן מאריהון דמתקלא דכתיב כל ארחות יי' חסד ואמת, ממוחא תניינא באינון קוצין תקיפין אתמשכן ותליין מאריהון דיבבא וילל' דכתיב בהו דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו מאי קא מיירי, אלא לא ידעו כלומר לא ידעין ולא בעאן למנדע במה יכשלו אל תקרי במה אלא באימא יכשלו באינון דמתאחדין בסטר דאימא מאי סטרא דאימא, גבורה תקיפא מינה מתאחדן מאריהון דיבבא ויללא, ממוחא תליתאה באינון קוצין דאינון באמצעיתא אתמשכן ותליין מאריהון דמידין (דמארין) ואקרון אפין נהירין ולא נהירין, ובהני כתיב (משלי ד) פלס מעגל רגלך וכלא אשתכח באינון קוצין ושערי דרישא,

מצחא דגולגלתא מצחא לאתפקדא (ס"א לאתעקרא) חייביא על עובדיהון, וכד האי מצחא אתגלייא, מתערין מאריהון דדינין לאינון דלא מתכספין בעובדיהון האי מצחא סומקא כוורדא ובשעתא דאתגלייא מצחא דעתיקא בהאי מצחא אתהדרת חוורא כתלגא, וההיא שעתא עד רצון אקרי לכלא, בספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא אמר צח זכי מצח מצחא דעתיקא ואי לאו אשדי ח' בין תרין אתוון כמא דאת אמר (במדבר כד) ומחץ פאתי מואב ואוקימנא דאקרי נצח באתוון רצופין, וכמה נצחים הוו, ואף על גב דנצח אחרא (באתרא) בנצח אחרא אסתלק ואית נצחים אחרנין דמתפשטין בכל גופא, ובגין דשבתא בשעתא דצלותא דמנחה בגין דלא יתער דינין גליא עתיקא קדישא מצחא דיליה, וכל דינין אתכפיין ואשתככו ולא אתעבידו, בהאי מצחא תליין כ"ד בתי דינין לכל אינון דחציפין בעובדיהון כמה דכתיב (תהלים עג) ואמר איכה ידע אל ויש דעה בעליון, והא עשרים אינון ד' [דף רצג עמוד ב] למה לקבליהון דד' מיתות בית דינא לתתא דתליין מלעילא, ואשתארו עשרין, ובגין כך לא מענישין בי דינא עלאה עד דישראלים (נ"א עשרין) וסלקא לכ' שנין לקבליהון זכ' בתי דינא במתניתא סתימאה דילן תנינן לקבליהון דכ"ד ספרים דאתכלילן באורייתא :

עיינין דרישא אינון עיינין דלא מסתמרין מנייהו חייביא עיינין דניימין ולא ניימין ובגין כך אקרו (שיר ה) עיניו כיונים מאי יונים כמא דאת אמר (ויקרא כה) ולא תונו איש את עמיתו, ועל דא כתיב (תהלים צד) ויאמרו לא יראה י"ה וגו' וכתוב (שם) הנוטע אזן הלא ישמע וגו', תקונא דעל עינא שערי דמתשערן בשעורא שלים מאינון שערין תליין אלף וז'

מאה מארי דאשגחותא לאגחא קרבא, וכדין קיימי כלהו משולשליהון ומתפקחין עיינין, כסותא דעל עיינין גבינין מתאחדן בהו, ואלף רבוון מארי תריסין אתאחדן בהו ואינון אקרון כסותא דעיינין, וכל אינון דאקרון עיני יי' לא פקחין ולא אתערון בר בזמנא דאלין כסותי דגבינין מתפרשן אינון תתאי מעלאי, ובשעתא דאתפרשן גביני תתאי מעלאי ויהבין אתר לאשגחא מתפקחין עיינין ואתחזי כמאן דאתער משינתיה, אסתחרו עיינין וחמא לעינא פקיחא ואסתחן בחוורא דיליה וכד אסתחין אתכפיין מאריהון דדינין לישראל ובגין כך כתיב (שם מד) עורה למה תישן יי' הקיצה וגו' :

ארבע גוונין אתחזיין באינון עיינין, מאינון נהירין ד' בתי דתפילין דנהרין ברהיטי מוחא ז' דאקרון עיני ה' ואשגחותא נפקי מגוון אוכמא דעינא כמה דאוקימנא באדרא דכתיב (זכריה ג) על אבן אחת שבעה עינים, ואינון גוונין מתלהטין בסטרייהו מסומקא נפקין אוחרנין מארי דאשגחותא לדינא, ואינון אקרון (ד"ה ב טז) עיני יי' משוטטות בכל הארץ, משוטטות ולא משוטטים בגין דכלהו דינא, מירוקא נקין אוחרנין דקיימין לגלאה עובדין בין טב ובין ביש דכתיב (איוב לד) כי עיניו על דרכי איש, ואלין אקרון (זכריה ד) עיני יי' משוטטים, משוטטים ולא משוטטות בגין דאינון לתרין סטריין לטב לביש, מחוורא נפקין כל אינון רחמי כל אינון טבאן דמשתכחי בעלמא לאוטבא להו לישראל, וכדין אסתחין (נ"א אסתחרן) כל אינון תלת גווני לרחמא עלייהו אלין גוונין מתערבין דא בדא ואתדבקן דא בדא, כל חד אוזיף לחבריה מגווני דיליה בר מחוורא דכלהו כלילן ביה כד אצטריך והוא חפי על כלא, כל גוונין

דלתתא לא יכלין כל בני עלמא לאסחרא לון חוורא לאוכמא לסומקא ולירוקא, והכא באשגחותא חד כלהו אתאחדן ואסתחין בחוורא, גבינוי לא משתכין בר כד בעיין גוונין דחוורא לאשגחא בגין דגבינוי יהבין אתר לאשגחא לכלהו גווני, ואי אינון לא יהבין אתר לא יכלין לאשגחא ולאסתכלא, גבינוי לא קיימין ולא משתכין שעתא חדא שלימותא אלא פקחין וסתמין, סתמין ופקחין משום עינא פקחא דקאי עלייהו ועל דא כתיב (יחזקאל א) והחיות רצוא ושוב והא אוקימנא כתיב (ישעיה לג) עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן וכתוב (דברים יא) תמיד עיני יי' אלהיך בה מרשית השנה וגו' דהא ירושלם בעיא כן דכתיב (ישעיה א) צדק ילין בה ובגין כך ירושלם ולא ציון דכתיב (שם) ציון במשפט תפדה וגו' דכלא רחמי, עיניך כתיב עינא דעתיקא קדישא סתימא דכלא השתא עיני יי' אלהיך בה לטב ולביש כמה דאתחזי (לסומקא ולירוקא והכא באשגחותא חדא כלהו אסתחרן ואסתחין בחוורא גבינוי לא משתכחי כד בעיין גוונין לאשגחא) בגין כך לא אתקיימו בקיומא תדיר והתם עיניך תראינה ירושלם כלא לטב כלא ברחמי דכתיב (שם נד) וברחמים גדולים אקבצך תמיד עיני יי' אלהיך בה מרשית השנה מרשית חסר א' כתיב ולא ראשית באלף מאן היא ה"א דלתתא ולעילא כתיב (איכה ב) השליך משמים ארץ תפארת ישראל מאי טעמא השליך משמים ארץ משום דכתיב (ישעיה נ) אלביש [דף רצד עמוד א] שמים קדרות ועינין בקדרותא בגוונא אוכמא אתחפון, מרשית השנה מאן אתר מסתכלין בירושלם אלין עיני יי' חזר ופירש מרשית השנה דהוא דינא בלא אלף ודינא אתאחד בסטרהא אף על גב דלאו הוא דינא ממש, ועד אחרית שנה אחרית שנה ודאי דינא אשתכח דהא כתיב (ישעיה א) צדק ילין בה דהיא אחרית השנה, ת"ח א' בלחודוי אקרי ראשון דכר באלף

סתים וגניז מה דלא אתידע, כד אתחבר האי אלף באתר אחרא אקרי ראשית ואי תימא דאתחברא, לא, אלא אתגליא ביה ונהיר ליה וכדין אקרי ראשית ואפילו בהאי ראשית לא אשגח בירושלם דאלמלא הות בהאי אתקיימת תדירא אבל מרשית כתיב, ולעלמא דאתי כתיב (שם מא) ראשון לציון הנה הנם וגו', חוטמא דזעיר אנפין תקונא דפרצופא, כל פרצופא ביה אשתמודע, חוטמא דא לא כחוטמא דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין, דחוטמא דעתיקא חיים דחיים (לכלא) דהא מתרין נוקבין נפקין רוחין דחיין לכלא, בהאי זעיר אנפין כתיב (שמואל ב כב) עלה עשן באפו וגו', בהאי תננא כל גווני (נ"א תרי גווני) אחידן ביה בכל גוונא וגוונא אחידן כמה מאריהון דדינא קשיא, דאחידן בההוא תננא (ובגין כך) ולא מתבסמין כלהו אלא בתננא דמדבחא דלתתא, ועל דא כתיב (בראשית ח) וירח יי' את ריח הניחח מהו הניחח אתבסמותא דמארי דינא נחת רוח, וירח יי' את ריח הניחח את ריח הקרבן לא כתיב אלא את ריח הניחח, דכלהו גבוראן דאחידן בחוטמא וכל דאתאחדן בהו כלהו מתבסמן, וכמה גבוראן מתאחדן כחדא דכתיב (תהלים קו) מי ימלל גבורות יי' ישמיע כל תהלתו, והאי חוטמא מחד נוקבא נפק אשא דאכלא כל שאר אשין מחד נוקבא תננא והאי והאי אשתכח באשא ותננא דמדבחא ואתגלייא האי עתיקא קדישא ואשתכך כלא, היינו דאתמר (ישעיה מח) ותהלתי אחטם לך, חוטמא דעתיקא קדישא אריך ומתפשט ואקרי ארך אפים והאי חוטמא זעיר, וכד תננא שרי נפיק בבהילו, ואתעביד דינא, ומאן מעכב להאי, חוטמא דעתיקא, וכלא כמה דאמינא באדרא ואתערו חברייא, ובספרא דרב המנונא סבא אוקים הני תרי נוקבי, מחד תננא ואשא, ומחד נייחא ורוחא טבא, דאית ביה ימינא ושמאלא וכתיב (ס"א דכתיב) (הושע יד) וריח לו כלבנון, ובנוקבא

כתיב (שיר ז) וריח אפך כתפוחים, ומה בנוקבא הכי כל שכן ביה, ושפיר קאמר, ומה דאמר וירח יי' את ריח הניחח הניחח בתרי סטרי חד נייחא דאתגלייא עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין דהאי הוא נייחא ואתבסמותא לכלא וחד אתבסמותא דלתתא בההוא תננא ואשא דמדבחה ובגין דאיהו מתרין סטריין כתיב ניחח וכלא בזעיר אנפין אתמר, תרי אודנין למשמע טב וביש ותרווייהו סלקין לחד דכתיב (מ"ב יט) הטה יי' אזנך ושמע אודנא לגו בגו דיליה תלייא ברשימין עקימין בגין דיתעכב קלא לאעלא במוחא ויבחין ביה מוחא ולא בבהילו דכל מלה דהוי בבהילו לא הוה בחכמתא שלימתא מאודנין אלין תליין כל מאריהון דגדפין דנטלין קלא מעלמא וכלהו הכי אקרון אזני יי' דכתיב בהו (קהלת י) כי עוף השמים יוליך את הקול וגו' כי עוף השמים יוליך את הקול האי קרא קשיא, השתא מאי קול איכא הכא, דהא רישא דקרא כתיב גם במדעך מלך אל תקלל במדעך כתיב ובחדרי משכבך וגו', מאי טעמא כי עוף השמים יוליך את הקול והא ליכא הכא קלא אלא ודאי כל מה דחשיב ב"נ וכל מה דיסתכל בלבווי לא עביד מלה עד דאפיק ליה בשפוותיה והוא לא אתכוון ביה וההיא מלה דאפיק מתבקעא באוירא [דף רצד עמוד ב] ואזלא וסלקא וטסא בעלמא ואתעביד מניה קלא וההוא קלא נטלין ליה מארי דגדפין וסלקין ליה למלכא ועייל באודנוי הדא הוא דכתיב (דברים ה) וישמע יי' את קול דבריכם (במדבר יא) וישמע יי' ויחר אפו, ובגין כך כל צלותא ובעותא דבעי ב"נ מקמי קודשא בריך הוא בעי לאפקא מלין בשפוותיה דאי לא אפיק לון לאו צלותיה צלותא ולא בעותיה בעותא, וכיון דמלין נפקין מתבקעין באוירא וסלקין וטסין ואתעבידו קלא ונטיל לון מאן דנטיל ואחיד לון לאתר' (נ"א לכתרא) קדישא ברישא דמלכא, מתלת הללי דמוחי נטיף

נטיפא לאודנין וההוא אקרי נחל כרית כמא דאת אמר (מלכים א יז) נחל כרית כלומר כרותא דאודנין, וקלא עייל בההוא עקימא ואשתאב בההוא נהרא דההוא נטיפא, וכדין אתעכב תמן ואתבחין בין טב לביש הדא הוא דכתיב (איוב לד) כי אזן מלין תבחון, ומ"ט אזן מלין תבחון, משום דאתעכב קלא בההוא נהרא דנטיפא בעקימותא דאודנין ולא עייל בבהילו, ובגין כך אתבחין בין טב לביש וחיך יטעם לאכול, מ"ט חיך יטעם לאכול בגין דיתעכב תמן ולא עייל בבהילו בגופא ועל דא יטעם ויתבחון בין מתיקא למרירו, בהאי נוקבא דאודנין תליין נוקבין אוחרנין, נוקבא דעיינין, נוקבא דפומא, נוקבא דחוטמא, מההוא קלא דעייל בנוקבא דאודנין אי אצטריך עייל לנוקבי דעיינין ונבעין דמעין, מההוא קלא אי אצטריך, עייל לנוקבא דחוטמא דפרדשקא ומפקי תננא ואשא מההוא קלא הדא הוא דכתיב (במדבר יא) וישמע יי' ויחר אפו ותבער בם אש יי' ואי אצטריך עייל ההוא קלא לנוקבא דפומא ומליל וגזר מלין (נ"א גזרין) מההוא קלא, כלא מההוא קלא דאודנין, עייל בכל גופא ואתרגיש מניה כלא, (ס"א כמה תלייא) תלייא בהאי אודנא, זכאה מאן דנטיר מלוי ע"ד כתיב (תהלים לד) נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה האי אודנא קרי ביה שמיעה, ובשמיעה אתכלילן אינון מוחי, חכמה אתכליל ביה דכתיב (מלכים א ג) ונתת לעבדך לב שומע, בינה כמא דאת אמר (שמואל א ג) דבר כי שומע עבדך (מלכים ב יח) כי שומעים אנחנו (ובהני תליין כלא) דעת כמא דאת אמר (משלי ד) שמע בני וקח אמרי (שם ב) ומצותי תצפון אתך, הא כלא תליין באודנין בהאי אודנא תליין צלותין ובעותין ופקיחא דעיינין הדא הוא דכתיב (מ"ב יט) הטה יי' אזנך ושמע פקח עיניך וראה, הא כלא ביה תלייא, בהאי אודנא תליין רזין עלאין דלא נפקין לבר, בגין כך היא עקימא לגו, ורזא דרזין

סתימין ביה, ווי לההוא מגלה רזין, ובגין דהאי אודנא כניש רזין ועקימותא דלגו נטיל לון לא גלי רזין לאינן דעקימין בארחייהו אלא לאינן דלא עקימין, הדא הוא דכתיב (תהלים כה) סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם דנטלי ארחוי ונטילי מלין, ואינן דעקימין בארחייהו נטלי מלין ועיילין לון בבהילו ולית בהו אתר לאתעכבא וכל נוקבין אחרנין מתפתחין ביה עד דנפקין מלין בנוקבא דפומא ואלין אקרו חייבי דרא שנואי דקודשא בריך הוא, במתניתא דילן תנן, כאילו קטיל גבורין וכאלו פלח לע"ז וכלא בחד קרא דכתיב (ויקרא יט) לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעיך אני יי' מאן דעבר על האי רישא דקרא כאילו עבר על כלא, זכאה חולקיהון דצדיקייא דעלייהו כתיב (משלי יא) ונאמן רוח מכסה דבר, נאמן רוח ודאי דהא רוחא דלהון מאתר עלאה קדישא אשתליף ובגין כך נאמן רוח אקרון וסימן דא אוקימנא ההוא דמגלה רזין בידוע דנשמתיה לאו איהו מגופא דמלכא קדישא ובגין כך לית ביה רזא ולא מאתר דרזא הוא וכד תיפוק נשמתיה לא אתדבקא בגופא דמלכא דהא לא אתריה הוא ווי לההוא בר נש ווי ליה ווי לנשמתיה זכאה חולקיהון דצדיקייא דמכסין רזין כל שכן רזין עלאין דקודשא בריך הוא, (רזין עלאין דמלכא קדישא) עלייהו כתיב (ישעיהו ס) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ :

[דף רצה עמוד א] אנפוי כתרין תקרובין דבוסמא (כלהו) סהדותא על מה דאמינא, דהא סהדותא בהו תליא, ובכלא תליא סהדותא, אבל הני תקרובי דבוסמא חוורא וסומקא סהדותא לאבא ואימא, סהדותא לאחסנא דירית ואחיד לון, והא במתניתא דילן אוקימנא כמה פרסי בין

חוורא לסומקא, ואתכלילן ביה כחדא בסטרא דחורא, כד אתנהיר מנהירו דחוורא דעתיקא, חפייא ההוא חוורא על סומקא, וכלהו בנהירו אשתכח, וכדין כתיב (במדבר ו) יאיר יי' פניו אליך וכד חייבין סגיאין תליין דינין בעלמא אשתכחת סגירותא בכלא (ס"א בעלמא) וסומקא אתפשט באנפין וחפיא כל (נ"א על) חוורא, וכדין כלא אשתכח בדינא, וכדין כתיב (תהלים לד) פני יי' בעושי רע (בגדי קנאה כתיב) (ישעיה נט) בגדי נקם) וכלא בהאי תלייא, ובגין דא סהדותא הוא בכלא כמה וכמה מארי תריסין מחפאן להני גווני מצפאן להני גווני, כד נהירין גווני כל עלמין כלהו בחזו, בזמנא דנהיר חוורא כלא אתחזו בההוא גוונא, וכד אתחזי בסומקא כלא הכי אתחזו בההוא גוונא, באלין תקרובין דבוסמא, שארי דיקנא לאתחזאה מרישא דאודנין, ונחית וסליק בתקרובא דבוסמא :

שערין אוכמין דדיקנא בתקונא יאה שפיר, כגיבר תקיף שפיר משחא דרבות דדיקנא עלאה דעתיקא בהאי דיקנא דזעיר אנפין אתחזי ונהיר, שפירו דהאי דיקנא, בט' תקונין אשתכח, וכד משחא דרבות דתלת עשר נביעין דדיקנא דעתיקא קדישא נהיר בהאי דיקנא אשתכחו כ"ב תקונין, וכדין מתברכין כלהו, וישראל סבא מתברכא בהאי, וסימן (בראשית מח) בך יברך ישראל, כל תקונין דדיקנא דא אוקימנא באדרא קדישא דכלהו מתיקונין דעתיקא קדישא אתקנו, והכא בעינא לגלאה מה דלא אתגלי תמן בגין למיעל בלא כסופא, (הא כל תקונין דדיקנא אוקימנא דכלהו מתקונין דדיקנא עתיקא קדישא אוקימנא באדרא קדישא) שיתא אינון ט' אקרון תקונא קדמאה נפק ההוא ניצוצא בוצינא דקרדינותא

ובטש בתחות שער א דרישא מתחות קוצין דעל אודנין ונחית מקמי פתחא דאודנין עד רישא דפומא הא תקונא דא מעתיקא קדישא לא אשתכח, אלא כד נגיד מזלא דעתיקא קדישא, ותלייא מניה ההוא מבועא דחכמתא, (חסר) כד אימא אתמשכא ואתכלילת באוירא דכיא, ההוא חוורא נקיט אימא, (חסר) וניצוצא עאלת ונפקת ואתאחד דא בדא ואתעביד חד תקונא, וכד אצטריך סלקא דא על דא ואתכסיא חד מקמי חדא, ובגין כך כלא אצטריך חד למעבד נוקמין וחד לרחמא ועל האי תאיב להאי דיקנא דוד מלכא כמה דאוקימנא, בהאי דיקנא ט' תקונין אשתכחו שיתא רבוון דתליין בהו ומתפשטין בכל גופא ואלין שיתא דתליין תליין בשערי דתחות תקרובא דבוסמין תלת מהאי סטרא ותלת מהאי סטרא, וביקירותא דדיקנא תליין תלת אחרנין, חד לעילא בשפוון ותרין באינון שערין דתליין עד טבורא, וכל הני שיתא ג' מכאן וג' מכאן אתמשכן ותליין כלהון באינון שערי דתליין ומתפשטין בכל גופא, ובגין דהני תלתא אינון ביקירו דדיקנא יתיר מכלהו כתיב בהו שמא קדישא, דכתיב (תהלים קיח) מן המצר קראתי יה, יי' לי לא אירא, והא דאוקימנא באדרא מן המצר קראתי יה מאתר דשרי דיקנא לאתפשטא דהוא אתר (ס"א דחיק) רחיק מקמי אודנין שפיר הוא, ובספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא הכי אמר ואוקים דשירותא דדיקנא מחסד עלאה דכתיב (ד"ה א כט) לך יי' הגדולה והגבורה והתפארת וגו', וכלא הוא והכי שארי, ותשעה אתמשכן ותליין בדיקנא ומקמי אודנין הכי שארי, וקיומא לא מתקיימין אלא באתר אחרא כמה דאוקימנא, וכד אצטריך עלמא לרחמי אתגלייא מזלא קדישא וכל הני תקונין דבדיקנא יקירא דזעיר אנפין כלהו רחמי משתכחי, וכד אצטריך לדינא מתחזייא דינא וכדין עבדין נוקמין לשנאיהון דישראל לאינון דעקין להו [דף רצה עמוד

[ב] כל יקירו דדיקנא באינון שערי דתליין אינהו משום דכלא בהאי תליין, כל הני שערי דדיקנא דזעיר אנפין כלהו קשישין תקיפין משום דכלהו אכפיין לדינין בשעתא דמזלא קדישא אתגלי וכד בעא לאגחא קרבא בהאי דיקנא אתחזי כגבר תקיף מארי נצחן קרביא וכדין מריט מאן דמריט ואגליש מאן דאגליש, הני תשעה תקונין אמרן משה זמנא תנייא בשעתא דאצטריך לאהדרא לון כלהו רחמי, דאע"ג דתליסר תקונין לא אמרן השתא בכוונא תלייא מלתא דהא לא ייעול בהני תקונין לאדכרא אלא במזלא אתכוון ואדכר ליה הדא הוא דכתיב (במדבר יד) ועתה יגדל נא כח יי' מאן כח יי' ההוא דאקרי מזלא קדישא סתימא דכל סתימין, דחילא דא ונהירו דא ממזלא תלי, וכיון דאמר משה דא ואדכר דא ואתכוון ביה אמר הני תשעה תקונין דתליין בזעיר אנפין, בגין דינהירו כלהו ולא ישתכח דינא, ועל דא כלא במזלא תלי האי דיקנא כד שראן שערי (ס"א לאתערבא) לאתערא (נ"א לאתארכא) אתחזי כגיבר תקיף כגיבר מארי נצח קרבין, בהאי דיקנא נגיז משח דרבות מעתיקא סתימאה כמא דאת אמר (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן אלין שערי לא חפיין על שפון, ושפון כלהו סומקין כוורדא דכתיב (שיר ה) שפתותיו שושנים שפון מרחשן גבורה, מרחשן חכמתא, באינון שפון תליין טב וביש חיי ומותא, מאלין שפון תליין מאריהון דאתערותא, דכד מרחשין אלין שפון מתערין כלא למגזר (מארי) דינא בכל בתי דינין (דמדוריהון בהון, ובגין כך) דאקרון עירין דכתיב (דניאל ד) בגזרת עירין פתגמא ובמאמר וגו' מאי עיר בספרא דאגדתא כמא דאת אמר (שמואל א כח) ויהי ערך דמתערין דינין לאינון דלא אתרחימו לעילא בגין כך מתערין אלין דאינון מארי דבבו (ס"א להו) (דכלהו) ועכ"ד בתרי גווי ברחמי ודינא ועל דא אקרון עיר וקדיש

דינא ורחמי ובאלין שפוון אתחזי פומא כד אתפתח, רוחא דנפיק מן פומא ביה מתלבשין כמה אלף ורבבן וכד אתפשט מתלבשין ביה נביאן מהימני וכלהו פה יי' אקרון, כד מלין נפקין מן פומא ומתרחשין בשפוון מתנהרין לכלהו תמני סרי אלפין עלמין עד דמתקטרין כלהו כחדא בתמניסר אורחין ושבילין דאשתמודען וכלא מחכאן לפומא דא (בדא) בלישן ממלל רברבן בקיטרא דטיהרא בעוטרא ועל דא כתיב (שיר ה) חכו ממתקים ממתקים ודאי מאי חכו כמא דאת אמר (איוב לד) וחיד יטעם לאכול, וכלו מחמדים אש ומים, אשא ומיאי מתתקנן (ס"א ומתדבקן ויאן) ויאן בציירווי דהא גווי מתחברן כחדא, חכו באתוון רשימן דמתגלפן בעטרווי גלידין אחה"ע בגרון א' דטריד מלכין (דניאל ב) ומהעדא מלכין ומהקם מלכין ח' דטריד ונחית וסליק ועטיר כביש באשא גליד ברוחא ה' ינוקא דאימא סטיר לנוקבא אתפשט לנוקבא רבא בתיאובתא דקרתא קדישא דמתקטרי אתרין דא בדא כמא דאת אמר (שיר ד) הר המור גבעת הלבונה ע' טיהרא דטיפסא גליפא בשיפסא רהיטין דענפין מתאחדן לסטרוי לרוחין גליפין והא ברזי דאתוון דשלמה מלכא אתעטרו אלין אתוון ד' בד', גיכ"ק בחיד כמא דאת אמר וחיד יטעם לאכול (איוב ו) היאכל תפל מבלי מלח וגו' וכתיב (ישעיה לב) והיה מעשה הצדקה שלום (תהלים יט) הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים וגו', מתוקים ודאי דוד מלכא אמר גם עבדך נזהר בהם וגו', אסהדנא עלי דכל יומא אזדהרנא בהו דלא לאטעאה בהו בר יומא חד דעטירנא עטרי מלכא במערתא דמרוניא וחמינא בוצינא דאשא מתלהטא אפותיא דמירוניא (נ"א דמערתא) ואזדעזענא מההוא יומא אזדהרנא בדעתאי בהו ולא שביקנא לון כל יומאי, זכאה חולקיה מאן דאזדהר במתיקא דמלכא וטעים בהו כדקחזי על דא כתיב (שם לד) טעמו וראו

כי טוב יי' וגו', וכתוב (משלי ט) לכו לחמו בלחמי וגו' אתפשט זכורא בדעת ואתמליין אכסדרין ואדרין מרישא דגולגלתא שרי ואתפשט בכל גופא מחדוי ודרועוי ובכלא, מאחורוי אתדבק ניצוצא דבוצינא דקרדינותא ולהטא ואפיק [דף רצו עמוד א] גלגלתא חדא סתימא מכל סטרוי ונהירו (ס"א ונחיתו) דתרי מוחי גליפן בה ואתדבקת בסטרוי דזכורא בגין כך אתקרי (שיר ה) יונתי תמתי אל תקרי תמתי אלא תאומתי ודאי שערוי דנוקבא כלילן ביה גווני (ס"א גווני בגו גווני) כדכתיב (שם ז) ודלת ראשך כארגמן אתקטר גבורה בחמש גבוראן ואתפשטת נוקבא בסטרהא ואתדבקת בסטרוי דזכורא, עד דאתפרשא מסטרוי, ואתיאת לאתחברא עמיה אפין באפין, וכד מתחברן מתחזיין חד גופא ממש, מהכא אוליפנא דכר בלחודוי אתחזי פלג גופא וכלהו רחמי וכך נוקבא וכד מתחברן כחדא אתחזי כלא חד גופא ממש, והכי הוא, אוף הכא כד דכר אתחבר בנוקבא כלא הוא חד גופא ועלמין כלהו בחדו דהא כלהו מגופא שלים מתברכן, והיינו רזא (שמות כ) על כן ברך יי' את יום השבת ויקדשהו דהא אשתכח כלא בחד גופא שלים דהא מטרוניתא אתדבקת במלכא ואשתכח גופא חד ועל כן ברכאן משתכחין בהאי יומא, ומהכא מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא אקרי פלג גופא, ולית ברכתא שריא במלה פגימא וחסירא אלא באתר שלים, במלה שלים ולא בפלגות מלה ופלגות מלה לא אתקיים לעלמין ולא אתברכן לעלמין, נוי דנוקבא כלא מנוי דזכורא הוא והא אוקימנא מלי ואשתמודען ביני חברייא, מהאי נוקבא מתאחדן כל אינון דלתתא, מנה ינקין ובה תבין והיא אתקריאת אם לכלהו, כמה דאחרא אם לגופא וכל גופא מנה (ס"א לגנתא וכל גנתא מנה) ינקא, כך האי אם לכלהו אחרנין דלתתא כתיב (משלי ז) אמור לחכמה אחותי את, אית חכמה ואית חכמה והאי נוקבא

אתקרי חכמה זעירא לגבי אחרא ועל דא כתיב (שיר ח) אחות לנו קטנה
ושדים אין לה וגו', דהא דא בגלותא אתמשך, אחות לנו קטנה ודאי
קטנה אתחזי אבל רברבא היא וסגיאה היא דהא היא שלימו דנטיל מכלא
כמה דכתיב (שם) אני חומה ושדי כמגדלות, ושדי דהא מליין אינון
לינקא לכלא, כמגדלות דאינון נהרין רברבין דנפקי מאימא עלאה, תו
אתפשט דכורא בימינא ושמאלא בירותא דאחסנא, וכד גווני אתחברו
אקרי תפארת ואתתקן כל גופא ואתעביד אילנא רברבא ותקיף שפיר
ויאה (דניאל ד) תחותוהי תטלל חיות ברא ובענפוהי ידורון עופי שמיא
ומזון לכלא ביה דרועוי ימינא ושמאלא, בימינא חיים וחסד בשמאלא
מיתה וגבורה, מעוי אתתקן בדעת ואתמליין כל אכסדרין ואדרין כמה
דאמינא דכתיב (משלי כד) ובדעת חדרים ימלאו, תו אתפשט גופא
בתרין שוקין, ומתאחדן בינייהו תרין כולייין ותרין ביעי דדכורא דכל
משחא ורבות וחילא (דדכורא) דכל גופא בהו אתכנש דכל חיילין דנפיק
מנהון נפקין ושריין כלא בפום אמה, ובגין כך אקרון צבאות (ס"א דכל
גופא בהו אתכנש ושריין כלא בפום אמה ובגין כך אקרון צבאות דכל
חיילין דנפיק מנהון נפקין) ואינון נצח והוד, תפארת ידו"ד, נצח והוד,
צבאות, ובגין כך ידו"ד צבאות, אמה דדכורא סיומא (נ"א כסותא) דכל
גופא ואקרי יסוד ודא הוא דרגא דמבסם לנוקבא וכל תיאובתא דדכורא
לגבי נוקבא בהאי יסוד עייל לנוקבא לאתר דאקרי ציון דהתם הוא אתר
כסותא דנוקבא כבית רחם לאתתא, ובגין כך יי' צבאות אקרי יסוד,
כתיב (תהלים קלב) כי בחר יי' בציון אוה למושב לו כד אתפרשת
מטרוניתא, ואתחברת במלכא אנפין באנפין במעלי שבתא אתעביד כלא
חד גופא וכדין יתיב קודשא בריך הוא בכורסייה ואקרי כלא שמא שלים
שמא קדישא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין, כל אלין מלין סליקנא

עד יומא דא דאתעטר בהו לעלמא דאתי והשתא אתגליין הכא זכאה חולקי, האי מטרוניתא כד אתחברת עם מלכא כל עלמין מתברכן ואשתכחו בחדוותא דכלא [דף רצו עמוד ב] כמה דזכורא כליל בתלתא ושירותא בתלתא, כך כלא הכי וסיומא דכל גופא הכי ומטרוניתא לא מתברכא אלא בכללא דתלתא אלין דאינון נצח הוד יסוד ומתבסמא ומתברכא באתר דאקרי קדש הקדשים דלתתא דכתיב (תהלים קלג) כי שם צוה יי' את הברכה דהא תרין דרגין אינון לעילא ותתא, ובגין כך לית רשותא למיעל תמן בר כהנא רבא דאתי מן סטרא דחסד בגין דלא עייל לההוא אתר דלעילא אלא ההוא דאקרי חסד ועייל בקדש הקדשים ומתבסמת נוקבא ומתברכא האי קדש הקדשים בגו לגו אתר דאקרי ציון, ציון וירושלם תרין דרגין אינון חד רחמי וחד דינא ציון דכתיב (ישעיה א) ציון במשפט תפדה, ירושלם דכתיב (שם) צדק ילין בה כמה דאוקימנא וכל תיאובתא דזכורא לגבי נוקבא הכא הוא וקרינון להו ברכה דמתמן נפקי ברכן לכלהו עלמין וכלהו מתברכן, האי אתר אקרי קדש וכל קדשים דזכורא עיילין תמן בההוא דרגא דאמינא וכלהו אתיין מרישא עלאה דגולגלתא דזכורא מסטרא דמוחי עלאי דשריין ביה ונגיד ההיא ברכה בכל שייפי גופא עד אינון דאקרון צבאות וכל ההוא נגידו דאתנגיד מכל גופא מתכנשי תמן ועל דא אקרון צבאות דכל צבאות דעלאין ותתאין תמן נפקין, וההוא נגידו בתר דאתכניש תמן שריין ליה בההוא יסוד קדישא כלא חוורא בגין כך אקרי חסד וההוא חסד עייל לקדש הקדשים דכתיב כי שם צוה יי' את הברכה חיים עד העולם, א"ר אבא לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים עד דאשתככו מלוי ואנא כתבנא סברנא למכתב טפי ולא שמענא ולא זקיפנא רישא דנהורא הוה סגי ולא הוה יכילנא לאסתכלא אדהכי אזדעזענא שמענא קלא דקארי

ואמר (משלי ג) ארך ימים ושנות חיים וגו', שמענא קלא אחרא (תהלים כא) חיים שאל ממך וגו', כל ההוא יומא לא אפסיק אשא מן ביתא ולא הוה מאן דמטי לגביה דלא יכילו דנהורא ואשא הוה בסוחרניה, כל ההוא יומא נפילנא על ארעא וגעיןא, בתר דאזיל אשא חמינא לבוצינא קדישא קדש הקדשים דאסתלק מן עלמא אתעטף שכיב על ימיניה ואנפוי חייכין, קם רבי אלעזר בריה ונטיל ידוי ונשיק לון ואנא לחיכנא עפרא דתחות רגלוי בעו חברייא למבכי ולא יכילו למללא שארו חברייא בבכיה ורבי אלעזר בריה נפיל תלת זמנין ולא יכיל למפתח פומיה, לבתר פתח ואמר אבא אבא, תלת הוו, חד אתחזרו, השתא תנווד חיותא צפראן טאסין משתקען בנוקבאן דימא רבא וחברייא כלהו שתיין דמא, קם רבי חייא על רגלוי ואמר עד השתא בוצינא קדישא מסתכל (ס"א משתדל) עלן, השתא לאו הוא עדן אלא לאשתדלא ביקריה, קם רבי אלעזר ור' אבא, נטלו ליה בטיקרא דסיקלא מאן חמא (ס"א ערעורא וערבוביא) ערבוביא דחברייא וכל ביתא הוה סליק ריחין סליקו ביה בפורייה ולא אשתמש ביה אלא ר' אלעזר ור' אבא, אתו טריקין ומארי תריסין דכפר וטרדא בהו (ס"א דצפרי וטרדיא והוו) בני מרוניא צווחין בקטירין דחשיבו דלא יתקבר תמן, בתר דנפק פורייה הוה סליק באוירא, ואשא הוה להיט קמיה שמעו קלא עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון (ישעיה נז) יבא שלום ינוחו על משכבותם, כד עאל למערתא שמעו קלא במערתא זה האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות כמה פטרין ברקיעא משתככין (ס"א ולא משתכחין) ביומא דין בגינך דנא רשב"י דמאריה משתבח ביה בכל יומא, זכאה חולקיה לעילא ותתא כמה גניזין עלאין מסתמרן ליה עליה אתמר (דניאל יג) ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין.